

“Ze zeggen dat dat voor meisjes is...” (Maties, 6 jaar)

Onderzoek m.b.v. mozaïekmethode bij 5 tot 7-jarigen, over hun perceptie van
‘genderspecifiek’ speelgoed en *gender bending*

Hanne De Vuyst

Promotor: Michel Vandebroeck

Co-promotor: Chia Longman

Academiejaar 2018-2019

Klassieke Masterproef – 22706 woorden

Studentennummer: 01612032

“Masterproef voorgelegd tot het behalen van de graad van Master in Gender en Diversiteit”

6 augustus 2019

Deze masterproef is een examendocument dat niet werd gecorrigeerd voor eventueel vastgestelde fouten. In publicaties mag naar dit werk worden gerefereerd, mits schriftelijke toelating van de promotor(en) die met naam op de titelpagina is vermeld.

Inhoudstafel

p. 3: Inhoudstafel

p. 5: Woord van dank

p. 6: Abstract

p. 7: Probleemstelling en literatuurstudie

- p. 8: 'Genderstereotiep' speelgoed: term en betekenis
- p. 10: 'Meisjesspeelgoed' en speelgedrag meiden
- p. 10: 'Jongensspeelgoed' en speelgedrag jongens
- p. 11: Kinderen in groep
- p. 12: *Gender bending*
- p. 12: *Hot potato effect*
- p. 12: Invloed van kleur, label of wielen
- p. 14: Invloed van omgeving en ouders
- p. 15: Invloed van moeders
- p. 15: Invloed van vaders
- p. 16: Evolutie in speelgoedreclame
- p. 17: Een casusvoorbeeld: LEGO
- p. 17: Voorstanders 'genderspecifiek speelgoed
- p. 18 Tegenstanders 'genderspecifiek' speelgoed
- p. 20: De visie van kinderen

p. 22: Onderzoeksvraag

p. 22: Methodologie

- p. 24: Steekproef
- p. 26: Verloop interviews met mozaïekmethode

p. 28: Resultaten

- p. 29: Factor 1: ouders
- p. 30: Factor 2: kleur
- p. 30: Factor 3: gender van kind in reclame
- p. 30: Factor 4: ervaringen met andere kinderen
- P. 31: Factor 5: wielen
- P. 31: Factor 6: poppen

- p. 31: Factor 7: speelgoedpersonages
- p. 33: Andere
- p. 34: *Hot potato effect*
- p. 37: Bang zijn
- p. 38: “slechteriken”, agressie en schattigheid
- p. 39: Jongens met een zus
- p. 40: Jongens met één broer
- p. 41: Jongens met twee *siblings*
- p. 41: Jongens die enig kind zijn
- p. 42: Meisjes die enig kind zijn
- p. 43: Meisjes met broer of zus
- p. 44: *Gender bending*

p. 47: Conclusie en discussie

p. 55: Bibliografie

p. 60: Bijlage 1: hyperlinks interviews

p. 63: Bijlage 2: *informed consent* ouders

p. 64: Bijlage 3: *informed consent* kinderen

p. 65: Bijlage 4: verzameling van respondenten

p. 65: Bijlage 5: profiel respondenten

p. 75: Bijlage 6: tekeningen

p. 77: Bijlage 7: analyse interviews

Woord van dank

Mijn eeuwige dankbaarheid gaat uit naar de ouders en kinderen die participeerden aan dit onderzoek: Chantie en haar broer George, Djees en zijn zus Hermelien, Lowie en zijn broer Maties, Charlotte, Emma, Eva, Ferrari, Hazard, Kim, Lies, Lily, Lucas, Nella, Ninjago, Otis, Rdb, Roos, Sennie en Titus. Zonder hen was deze masterproef niet mogelijk geweest. Mijn dank gaat ook uit naar mijn promotor Michel Vandenbroeck en co-promotor Chia Longman. Hun tips, kritische vragen en suggesties waren een grote hulp om te bepalen welke richting deze masterproef zou uitgaan. Tot slot wil ik ook mijn familie en vrienden bedanken voor hun niet-aflatende woorden van aanmoediging. In het bijzonder dank ik mijn schoonbroer - die mijn pc terug aan de praat kreeg - en mijn tweelingzus Lore, die de tijd nam om mijn tekst na te lezen en tips te geven.

Abstract

Onderzoekers debatteren over voor- en nadelen van wat ze 'genderspecifiek' speelgoed noemen. Kinderen worden echter niet betrokken bij dit vraagstuk. Diepgaand onderzoek naar de visie van kinderen ontbreekt in bestaande literatuur. In dit onderzoek worden kinderen centraal gesteld en bevraagd naar hun mening over speelgoed: vinden ze dat 'genderspecifiek' speelgoed – speelgoed voor jongens of speelgoed voor meisjes - bestaat? Welke criteria gebruiken ze om hierover te beslissen en wat denken kinderen over *gender bending*? Dit onderzoek vond plaats m.b.v de mozaïekmethode, opdat de leefwereld van 22 kinderen tussen 5 en 7 jaar zichtbaar kon worden. De meeste respondenten maken een onderscheid tussen speelgoed voor jongens en speelgoed voor meiden, maar een kleine groep verzet zich tegen dit idee. Bovendien komen nieuwe – door de literatuur onbeschreven - factoren ter sprake die mee bepalen of iets voor jongens of meiden is. *Gender bending* lokt verschillende reacties uit bij jongens en meiden.

Probleemstelling en Literatuurstudie

Uit studies blijkt dat wetenschaps- en technologiespeelgoed zich nog altijd veel meer richt op jongens. Zorgen en opvoeden, dat is voor de meisjes. “*Van kindsbeen af, sturen we onze kinderen bepaalde richtingen uit. Vaak onbewust en goedbedoeld*”, vertelt Veerle Draulans (Verheyden, 2017). “*Maar eigenlijk ontnemen we hen kansen*”, vat Tim Verheyden (2017) samen in het VRT-programma ‘Pano’. De laatste jaren is een groeiende trend merkbaar. Steeds meer mensen bekritisieren wat ze ‘genderspecifiek’ speelgoed noemen. Dit zogenoemde ‘genderspecifiek’ speelgoed zou namelijk de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen in stand houden (Verheyden, 2017). ‘Genderspecifiek’ speelgoed is een term die door sommige auteurs wordt gebruikt voor ‘jongensspeelgoed’ en ‘meisjesspeelgoed’. Dit wordt later in deze paper verder toegelicht. Onderzoekers hebben de effecten van dit speelgoed reeds bestudeerd en debatteren over de voordelen en nadelen van een ‘genderspecifieke’ opvoeding. Voor- en tegenstanders van ‘genderspecifiek’ speelgoed hebben elk een aantal argumenten, die later aan bod komen.

Diepgaand onderzoek naar het perspectief van kinderen is zelden terug te vinden. Hun visie en hun verhalen worden amper als bron gebruikt, terwijl zij nochtans de doelgroep vormen van de opvoeding en het gebruik van speelgoed. In meer dan de helft van bestaande onderzoeken worden vooral volwassenen zoals ouders of leerkrachten die nauw betrokken zijn bij het opvoeden van kinderen bevraagd, of worden kinderen geobserveerd¹. In minder dan de helft van de bestaande onderzoeken rond gendernormen werden kinderen rechtstreeks geraadpleegd. Dit gebeurt doorgaans via eenvoudige meerkeuzevragen of foto’s en voorwerpen waartussen kinderen mogen kiezen bij wijze van antwoord. Bij het beantwoorden van een stelling, mogen kinderen bij verschillende onderzoeken gebruik maken van een vijfpuntenschaal met *smileys*. Er is geen ruimte voor een eigen inbreng door de kinderen waarmee zij hun perspectief zouden kunnen tonen². Slechts één onderzoek gebruikte interviews bij kinderen als methodologie en gaf hen de kans om op enkele open vragen te antwoorden (Miller, Lurye, Zosuls & Ruble; 2009). De visie van kinderen inzake genderverwachtingen in speelgoed is nodig om het bestaand onderzoek aan te vullen en het debat

¹ (Bulanda, 2004; Campenni, 1999; Chaplin, Cole & Zahn-Waxler, 2005; Doering, Zucker, Bradley & MacIntyre, 1989; Eccles, Jacobs & Harold, 1990; Endendijk, Groeneveld, Van Der Pol, Van Berkel, Hallers-Haalboom, Mesman & Bakermans-Kranenburg, 2014; Fabes & Martin, 1991; Fulcher & Hayes, 2018; Garner, Robertson, Smith, 1997; Granger, Hanish, Kornienko & Bradley, 2017; Kane, 2006; Lindsey & Mize, 2001; Lytton & Romney, 1991; Martin, Eisenbud & Rose, 1995; Martin, 2005; Messner, 2000; Nelson, 2005; Rahilly, 2015; Seavey, Katz & Zalk, 1975; Serbin, Poulin-Dubois & Eichstedt, 2002; Smorti, Tschiesner & Farneti, 2012; Stern & Karraker, 1989; Van de Beek, Van Goozen, Buitelaar & Cohen-Kettenis, 2009; Weinberg, Tronick, Cohn & Olson, 1999; Whiting & Edwards, 1973; Wood, Desmarais & Gugula, 2002; Zosuls, Ruble, Tamis-LeMonda, Shrout, Bornstein & Greulich, 2009)

² (Ambady, Shih, Kim, Pittinsky: 2001; Augoustinos & Rosewarne, 2001; Blakemore, 2003; Boyatzis & Eades, 1999; Brusdal & Berg, 2010; Cherney & Dempsey, 2010; Cherney & London, 2006; Cherney, Kelly-Vance, Glover, Ruance & Ryalls, 2003; Dinella, Weisgram & Fulcher, 2017; Fagot, Leinback, Hagan, 1986; Fagot, Leinback, O’boyle, 1992; Fulcher & Hayes, 2018; Haugh, Hoffman & Cowan, 1980; Jacobs & Eccles, 1992; Knafo & Spinath, 2011; Martin, Fabes, Evans & Wyman, 1999; Martin, Wood & Little, 1990; O’Brien, Peyton, Misty, Hruda, Jacobs, Caldere & Roy, 2000; Shutts, Kenward, Ivegran & Fawcett, 2017; Taylor, 1996; Weisgram, Fulcher & Dinella, 2014)

meer representativiteit bij te brengen. Het belang van het betrekken van kinderen in onderzoek wordt later in deze paper nog toegelicht.

Belgisch onderzoek over gendernormen of stereotypen bij kinderen was moeilijk te vinden. Toch komt het in de actualiteit en is er ook ondersteuning mogelijk vanuit het VCOK, Sensoa en RoSa vzw (Verheyden, 2017; Van Hooydonck, 2018). Het beschikbare onderzoek – zo'n veertig bronnen - inzake gendernormen en stereotypen bij kinderen, komt dan ook vooral uit de Verenigde Staten³. Er werden ook enkele Duitse onderzoeken ondernomen naar genderstereotypen en gendernormen (Fulcher & Hayes, 2018; Van de Beek, Van Goozen, Buitelaar, Cohen-Kettenis, 2009; Dinella, Weisgram, Fulcher, 2017). Vermeldenswaardig zijn ook enkele Canadese (Doering, Zucker, Bradley & MacIntyre, 1989; Lytton & Romney, 1991; Taylor, 1996; Serbin, Poulin-Dubois & Eichstedt, 2002). Het is mogelijk dat er meer onderzoeken bestaan, die minder toegankelijk zijn. Uit de volgende landen kwam telkens één onderzoek dat van toepassing was op dit onderwerp: Nederland (Endendijk, Groeneveld, Van der Pol, Van Berkel, Hallers-Haalboom, Mesman & Bakemans-Kranenburg, 2014), Zweden (Nelson, 2005), Polen (Odrowąż-Coates, 2015), Noorwegen (Brusdal & Berg, 2010), VS, Zweden en Groot-Brittannië (Shutts, Kenward, Falk, Ivegran & Fawcett, 2017), Italië (Smorti, Tschiesner & Farneti, 2012), Duitsland en Israël (Knafo & Spinath, 2011), Groot-Brittannië (Augoustinos, 2001) en Australië (MacNaughton, 2000).

'Genderspecifiek' speelgoed: term en betekenis

Om de argumenten pro en contra 'genderspecifiek' speelgoed uit bestaand onderzoek uit de doeken te doen, is het nodig om eerst te verduidelijken wie spreekt over 'genderspecifiek' speelgoed en wat men hiermee bedoelt. Enkele Engelstalige auteurs gebruiken de term '*gender-typed toys*' (Cherney & London, 2006; Weisgram, Fulcher & Dinella, 2014; Dinella, Weisgram & Fulcher, 2017). Andere Engelstalige auteurs spreken over '*sex-typed toys*' (Fagot, Leinback & Hagan, 1986; Lytton & Romney, 1991). Olga Oksman (2016) gebruikt de term '*gendered toys*', terwijl de BBC (2017) en Alice Robb (2015) spreken over '*gender-specific toys*'. Bij het zoeken naar een Nederlandstalig alternatief, komen de woorden 'genderstereotiep' en 'genderspecifiek' naar voren. Wikipedia (2019) spreekt o.a. over 'genderspecifiek' speelgoed, waarmee men verwijst naar speelgoed dat specifiek voor jongens of specifiek voor meisjes bedoeld is.

³ (Boyatzis & Eades, 1999; Cherney & London, 2006; Campenni, 1999; Rahilly, 2015; Seavey, Katz & Zalk, 1975; Chaplin, Cole & Zahn-Waxler, 2005; Cherney & Dempsey, 2010; Bulanda, 2004; Fagot, Leinback, Hagan, 1986; Fagot, Leinback, O'boyle, 1992; Haugh, Hoffman & Cowan, 1980; Alexander, 2003; Fabes & Martin, 1991; Miller, Lurye, Zosuls & Ruble, 2009; Malpas, 2011; Zosuls, Ruble, Tamis-LeMonda, Shrout, Bornstein & Greulich, 2009; Jacobs, Eccles, 1992; Lindsey & Mize, 2001; Weisgram, Fulcher & Dinella, 2014; O'brien, Peyton, Misty, Hruda, Jacobs, Caldera & Roy, 2000; Whiting, Edwards, 1973; Paoletti, 2012; Messner, 2000; Wood, Desmarais & Gugula, 2002; Sweet, 2014a; Weinberg, Tronick, Cohn & Olson, 1999; Garner, Robertson, Smith, 1997; Martin, Fabes, Evans & Wyman, 1999; Martin, Eisenbud & Rose, 1995; Ambady, Shih, Kim & Pittinsky, 2001; Cherney, Kelly-Vance, Glover, Ruane, Ryalls, 2003; Bem, 1983; Blakemore, 2003; Eccles, Jacobs & Harold, 1990; Granger, Hanish, Kornienko & Bradley, 2017; Mascaró, Rentscher, Hackett, Mehl & Rilling, 2017; Stern & Karraker, 1989; Kane, 2006; Plant, Hyde, Keltner & Devine, 2000; Martin, 2005; Martin, Wood & Little, 1990)

'Genderspecifiek' speelgoed – of jongens en meisjesspeelgoed – wordt respectievelijk omschreven als speelgoed 'wenselijk voor jongens' of 'wenselijk voor meisjes' (Wood, Desmarais & Gugula, 2002). Deze auteurs bedoelen hetzelfde, maar het blijft een subjectief gegeven. Daarom zal in deze paper de term 'genderspecifiek' steeds tussen aanhalingstekens staan. Voor de auteurs die deze term gebruiken, lijkt het duidelijk te zijn wat dan meisjesspeelgoed is, of jongensspeelgoed. Toch is het niet zo makkelijk om speelgoed in hokjes te plaatsen. De opinie van volwassenen en kinderen kan namelijk verschillen, zowel wat speelgoed als het aantal categorieën (jongen/meisje) betreft, waarin speelgoed kan onderverdeeld worden (Wood, Desmarais & Gugula, 2002). Bovendien kunnen voorwerpen van categorie veranderen door een verandering in genderrollen. Een telefoon werd bijvoorbeeld vroeger geassocieerd met (vrouwelijke) secretaresses, terwijl het nu een toestel is dat bijna iedereen bezit (Wood, Desmarais & Gugula, 2002).

Kinderen plaatsen hun favoriete speelgoed in de categorie die past bij hun eigen gender. Daardoor vermijden kinderen dat ze gendernormen overschrijven en aan *gender bending* doen (Martin, Eisenbud & Rose, 1995). Het kan dus best zijn dat een kasteel zowel 'meisjesspeelgoed' als 'jongensspeelgoed' wordt genoemd (Cherney & Dempsey, 2010). Toch is er vanuit eerder onderzoek bij videospelletjes een tendens om thema's als 'avontuur', 'entertainment' en 'opvoeding' eerder aan meisjes toe te schrijven, terwijl jongens meer 'sport', 'geweld' en 'fantasy' zouden kiezen. Daarnaast is het aanbod voor jongens groter, waardoor zij meer kansen hebben om computervaardigheden of ruimtelijk inzicht te oefenen (Cherney & London, 2006). Volgens een onderzoek zouden meisjes 'mannelijk' speelgoed prefereren (Campenni, 1999) maar volgens andere studies kiezen meisjes toch vooral voor 'vrouwelijk' speelgoed (Nelson, 2005; Dinella, Weisgram & Fulcher, 2017). Men is het wel eens over de interesse van jongens wat speelgoed betreft. De interesse is groter bij 'mannelijk' speelgoed dan bij 'vrouwelijk' speelgoed (Dinella et al, 2017). De meeste kinderen zouden kiezen voor speelgoed dat als passend wordt beschouwd voor hun eigen gender: *“children who understand that their social worlds are divided into boys and girls and that they belong to one of these groups will become motivated to acquire knowledge about the two groups and their own group in particular and shape their own behavior to fit these stereotypes”* (Zosuls, Ruble, Tamis-LeMonda, Shrout, Bornstein & Greulich, 2009:16-17).

Het label 'jongen' of 'meisje' gaat gepaard met een reeks associaties en verwachtingen (Cherney & Dempsey, 2010; Lytton & Romney, 1991). Dit zorgt voor voorspelbaarheid, wat de meeste mensen als iets positiefs ervaren (Martin, Eisenbud & Rose, 1995). Ons denken is georganiseerd in hokjes, zodat we de wereld snel kunnen analyseren en begrijpen. Gender is één van deze onderscheidende factoren die mensen verdeelt: *“people can be categorized on the basis of being male or female”* (Fagot, Leinback & O'boyle, 1992:229; Messner, 2000). Genderstereotypen zijn hardnekkig (Jacobs & Eccles, 1992), waardoor men ook onbewust het gedrag van een kind gaat verklaren volgens de genderverwachting (Plant, Hyde, Keltner & Devine, 2000; Stern & Karraker, 1989; Zosuls,

Ruble, Tamis-LeMonda, Shrout, Bornstein & Greulich, 2009; Rahilly, 2015). Mensen kunnen anders reageren op een mannelijke of vrouwelijke baby en deze reacties en verwachtingen van jongens en meiden zijn terug te vinden in hun speelgoed (Stern & Karraker, 1989; Fagot, Leinback & O'boyle, 1992; Seavey, Katz & Zalk, 1975).

'meisjesspeelgoed' en speelgedrag meiden

'Vrouwelijk' speelgoed wordt door Miller (1987) omschreven als speelgoed dat gelinkt wordt aan zorgende vaardigheden enerzijds, en schoonheid of aantrekkelijkheid anderzijds (Campenni, 1999). Volgens Nelson (2005) wordt 'meisjesspeelgoed' vaker aan de private sfeer en het huishouden gekoppeld. Bij rollenspel bijvoorbeeld worden vooral verbale vaardigheden gestimuleerd, ruimtelijke vaardigheden komen minder aan bod. Volgens Nelson verkiezen meisjes vooral meisjespoppen, knuffels en boerderijdieren. Het oefenen van ruimtelijke vaardigheden komt minder aan bod (Nelson, 2005). Speelgoed dat auteurs als 'vrouwelijk' omschrijven, is vaak vrij gestructureerd waardoor de creativiteit minder wordt gestimuleerd en meisjes leren om zich aan te passen (Lytton & Romney, 1991). '*Female-stereotyped toys*', zoals auteurs deze noemen, leent zich daarentegen wel meer tot complex spel met meer fantasie en abstract denken (Zosuls, Ruble, Tamis-LeMonda, Shrout, Bornstein & Greulich, 2009; Cherney & Dempsey, 2010; Cherney & London, 2006).

Meisjes zijn iets sneller dan jongens in het gebruiken van genderbenamingen. Ze leren ook meer woorden die focussen op relaties. Onderzoekers vermoeden dat dit eerder komt doordat meisjes meer aan expliciete kenmerken van vrouwelijkheid worden blootgesteld via kleur en vrouwelijke zorgfiguren, en niet door een snellere taalontwikkeling (Zosuls, Ruble, Tamis-LeMonda, Shrout, Bornstein & Greulich, 2009; Shutts, Kenward, Falk, Ivegran & Fawcett, 2017). Sommige auteurs zeggen dat meisjes minder rekening houden met genderstereotypen tijdens spel (Doering, Zucker, Bradley & MacIntyre, 1989), terwijl anderen net concluderen dat meisjes vaker met het zogenaamde 'genderspecifiek' speelgoed spelen naarmate ze ouder worden (Cherney & Dempsey, 2010).

'Jongensspeelgoed' en speelgedrag jongens

Auteurs omschrijven speelgoed als 'mannelijk' wanneer het creativiteit, manipulatie en ruimtelijke vaardigheden in de hand werkt (Lytton & Romney, 1991). Miller (1987) omschrijft mannelijk speelgoed als: "*conducive to competition, aggression, construction, socializing, and (...) reality based*" (Campenni, 1999:135). Cherney en London (2006) voegen daar nog aan toe dat ook de rol van 'ontdekker' wordt gestimuleerd, net als de rol van broodwinner buitenshuis (Nelson, 2005). Deze vaardigheden leren jongens door te spelen met o.a. voertuigen en actiefiguren: "*Boys preferred manipulative toys, vehicles, and action figures, which tend to encourage manipulation, construction, and active exploration*" (Cherney & London, 2006:722). Nelson (2005) heeft het ook nog over puzzels, bordspelletjes, boeken, jongenspoppen, wilde dieren en sportmateriaal. Jongens

hebben meer de neiging om te kiezen voor stereotiep speelgoed, terwijl meisjes minder die neiging hebben naarmate ze ouder worden (Cherney & London, 2006).

Jongens vertonen sterker stereotiep spel en gedachtengoed: ze spelen vaker met speelgoed dat als 'mannelijk' bestempeld wordt, of ze plaatsen speelgoed met een onduidelijk label in de categorie 'voor jongens' (Cherney & Dempsey, 2010). De interesse voor bewegende voorwerpen weerspiegelt zich in het woordgebruik van jongens, die meer woordenschat hebben in verband met voertuigen dan meisjes (Zosuls, Ruble, Tamis-LeMonda, Shrout, Bornstein & Greulich, 2009). Het vermijden van wat auteurs 'cross-sex toys' noemen, dus speelgoed voor het andere geslacht, werkt sterker dan de aantrekkingskracht van speelgoed dat als 'voor jongens' wordt beschouwd (Doering, Zucker, Bradley & MacIntyre, 1989). Jongens zijn ook vatbaarder voor het oordeel van andere jongens (Lindsey & Mize, 2001). Het hebben van een broer of zus kan invloed hebben op een jongen. Het hebben van één broer kan zorgen voor meer mannelijk gedrag bij een jongen, terwijl het hebben van twee broers net voor een vermindering in mannelijk gedrag kan zorgen (Van de Beek, Van Goozen, Buitelaar & Cohen-Kettenis, 2009). Een zus zorgt voor een meer neutrale houding ten opzicht van genderstereotypen: "*when you are a boy, having an opposite-gender sibling may work as a genderneutralizer on gender talk in the family environment*" (Endendijk, Groeneveld, Van der Pol, Van Berkel, Hallers-Haalboom, Mesman & Bakermans-Kranenburg, 2014:155).

Kinderen in groep

Verschillen tussen jongens en meiden worden nadrukkelijker naarmate kinderen ouder worden en ze beter begrijpen in welke gendergroep ze zich bevinden: kinderen kiezen vaker speelkameraadjes van hetzelfde geslacht eens ze weten tot welk geslacht ze behoren (Fagot, Leinbach & Hagan, 1986). Bovendien geloven kinderen dat wat zij leuk vinden, seksegenoten ook leuk zullen vinden, in tegenstelling tot kinderen van het andere geslacht: ze veralgemenen hun voorkeuren naar alle leden van dezelfde groep (Martin, Eisenbud & Rose, 1995; Martin, Fabes, Evans, Wyman, 1999). Daarnaast passen kinderen hun gedrag ook aan volgens hun aangenomen genderrol: meisjes vertonen bijvoorbeeld minder agressief gedrag wanneer ze beseffen dat agressie niet stereotiep gelinkt wordt aan de invulling van meisje-zijn (Fagot, Leinbach & Hagan, 1986:443): "*once a girl has become aware that boys and girls belong to different categories, she begins to modify her own behavior to conform with that which is expected of her sex*". Wanneer volwassenen jongens en meisjes in een aparte groep plaatsen, neemt genderstereotiep gedrag zelfs toe (Martin, Fabes, Evans, Wyman, 1999). Cherney en London (2006) denken dat een voorkeur of afkeer voor genderstereotiep gedrag en materiaal mee beïnvloed kan worden door een lagere socio-economische achtergrond of door afkomst (bv. behoren tot een etnische minderheidsgroep).

Gender bending

Het nastreven van genderrollen is bij jongens sterker aanwezig dan bij meisjes (Weisgram, Fulcher & Dinella, 2014). Jongens tonen meer stereotiep gedrag (Cherney & Dempsey, 2010; Cherney & London, 2006; Dinella, Weisgram & Fulcher, 2017) en gaan gendernormen minder overtreden dan meisjes (Boyatzis & Eades, 1999; Wood, Desmarais & Gugula, 2002). 'Gender bending' bij jongens wordt als negatiever ervaren: *"it is widely believed that the gender norm violations of boys are evaluated more negatively than those of girls"* (Blakemore, 2003:412; Wood, Desmarais & Gugula, 2002; Endendijk, Groeneveld, Van der Pol, Van Berkel, Hallers-Haalboom, Mesman & Bakermans-Kranenburg, 2014). Meisjes zijn flexibeler in "cross-gender toy play", zoals Wood, Desmarais en Gugula (2002:48) het noemen. Cherney en London (2006: 723) geven een mogelijke oorzaak: *"girls may be less strictly gendertyped than boys are because they encounter less intensive gender role pressure from their parents (...) and peers"*. Bij het vermijden van 'meisjesspeelgoed', kunnen jongens leerrijke speelkansen mislopen, en omgekeerd (Cherney & Dempsey, 2010). Op die manier kan het hokjesdenken in de weg staan van vaardigheden en ervaringen die ze in hun later leven zouden kunnen gebruiken (Martin, Eisenbud & Rose, 1995). Wanneer kinderen toch aan 'gender bending' doen en de grenzen van wat 'gepast' zou zijn voor hun gender overschrijden, kan dit de eigenheid van een kind in de verf zetten: *"Crossovers may reflect individual differences in children's stereotypes, socialization histories, or unique preferences"* (Boyatzis & Eades, 1999:635)

Hot potato-effect

Kinderen zouden volgens wetenschappers de neiging hebben om speelgoed minder interessant te vinden wanneer ze ontdekken dat het voor het andere geslacht 'bedoeld' is. Dat wordt het 'hot potato effect' genoemd (Shutts, Kenward, Falk, Ivegran & Fawcett, 2017). Martin, Eisenbud & Rose (1995:1465) omschrijven het als volgt: *"regardless of toy attractiveness, they tended to like less toys that were labeled as being for the other sex"*. Wanneer jongens aantrekkelijk speelgoed in de handen van een meisje zien, zullen ze vaak toch eerder voor minder aantrekkelijk speelgoed kiezen dat door een jongen werd vastgehouden (Martin, Eisenbud & Rose, 1995:1466). Dit effect ontstaat wanneer kinderen leren wat geschikt is voor hun eigen sekse (Cherney & Dempsey, 2010). Zolang kinderen niet geleerd hebben wat gepast is voor hun gender, houden kinderen minder rekening met genderstereotypen. Maar zodra een jongen bijvoorbeeld weet dat een huishoudrollenspel eerder als iets voor meisjes wordt gezien, dan zal hij dat misschien niet meer willen doen (Fagot, Leinbach & Hagan, 1986).

Invloed van kleur, label of wielen

Verschillende factoren kunnen invloed hebben op de speelgoedkeuze van kinderen. *"Children's toy choices are influenced by gender-based reasoning in several ways"*, zeggen Martin, Eisenbud en

Rose (1995:1470). Zo kan de kleur, een expliciet label en/of de aanwezigheid van wielen invloed hebben op de voorkeuren van jongens en meiden (Weisgram et al, 2014; Dinella, Weisgram & Fulcher, 2017).

Kleur is één van de meest zichtbare kenmerken van een stuk speelgoed. Volgens Weisgram en haar collega's (2014) is kleur belangrijk bij de speelgoedkeuze van kinderen. "*Pink had long been associated with the female gender and blue with the male gender. Toy and card manufacturers exploit these colour schemes, and children are all too familiar with this dichotomous categorization*", zeggen Cherney en Dempsey (2010: 665-666).

Vooraf roze wordt door onderzoekers in de verf gezet. Volgens Weisgram en haar collega's (2014) geeft een roze kleur aan dat het stuk speelgoed voor meisjes is. De kleur roze kan niet alleen beperkend werken voor jongens, maar ook grensverleggend voor meisjes. Zo zou de kleur roze ervoor zorgen dat meisjes ook met speelgoed spelen dat vooral met jongens wordt geassocieerd: "*It seems that pink gives girls permission to interact with a masculine toy*", zeggen Weisgram en haar collega's (2014:404). 'Meisjesspeelgoed' in mannelijke kleuren heeft niet hetzelfde effect op jongens, zij mijden activiteiten die gelinkt worden aan meisjes (Weisgram et al, 2014). Een effect van roze is dan wel dat het stereotiep spel in de hand werkt: "*playing with toys like the pink bricks may activate gendered play scripts*", zeggen Fulcher en Hayes (2018:281). Volgens hen kan het ervoor zorgen dat meiden weer zullen focussen op relaties en uiterlijk in hun spel. Zo maakten meisjes met blauwe blokken bijvoorbeeld meer mannelijke objecten zoals auto's (Fulcher & Hayes, 2018).

Volgens Fulcher & Hayes (2018: 282) zijn wielen mogelijk "*a cultural marker to indicate that a toy is for boys, in much the same way that pink indicates that a toy is for girls*". In een onderzoek over verschillen tussen jongens en meiden die met LEGO spelen, kregen jongens vaker het idee om wielen te gebruiken voor hun creatie (Fulcher & Hayes, 2018). Cherney en Demsey (2010) voegen eraan toe dat jongens meer aandacht lijken te hebben voor de beweging van objecten, terwijl meiden meer aandacht zouden hebben voor vormen en kleuren. Kinderen geloven ook dat jongens liever speelgoed hebben met wielen dan meisjes (Dinella, Weisgram & Fulcher, 2017).

Een uitgesproken genderlabel is een extra factor die de interesse van kinderen kan vergroten of verkleinen: "*explicit labels have a powerful effect on children's judgements*", zeggen Weisgram en haar collega's (2014:407). Vooral de interesse van meisjes kan gewekt worden door een label: "*girls' interests were significantly impacted by the verbal label given – toys that were labeled as 'for girls' were rated as more interesting than toys that were labeled as 'for boys'*". (Weisgram et al, 2014:407). Speelgoed met mannelijke kenmerken wordt door kinderen sneller aan jongens gelinkt (Weisgram et al, 2014).

Invloed van omgeving en ouders

De omgeving van een kind wordt eveneens als een mogelijke factor van verschil gezien bij speelgoedkeuze. Beschouwt de omgeving gender als een bepalende factor van verschil, dan kan dat een impact hebben op kinderen. Zweden wordt voorgesteld als het land met de grootste gendergelijkheid, en wordt gezien als een voorloper in 'genderneutraal' opvoeden (Nelson, 2005). Wetenschappers hadden verwacht dat ze die sociale waarden uit de samenleving ook terug zouden vinden in speelgoedcollecties van kinderen. Toch bleek ook uit dit onderzoek dat er een groot verschil kan zijn tussen een speelgoed van een jongen en speelgoed van een meid (Nelson, 2005). Fagot en haar collega's hadden ook gedacht dat de omgeving een sterke invloed zou hebben op speelgoedvoorkeur: *"We suspect that in a strongly sex-typed environment, knowledge of gender labels may strengthen children's preferences for same-sex toys or, more likely, their tendency to avoid the toys and activities of the opposite sex"* (Fagot, Leinbach & Hagan, 1986:443). In andere onderzoeken inzake gendernormen bij kinderen werd niets vermeld over de invloed van de sociale omgeving, dus hier is weinig informatie over te vinden.

Volgens Kane (2006) hopen veel ouders dat hun kind zoveel mogelijk kansen krijgt en een scala aan emoties en interesses mag beleven, ook als deze ervaringen buiten de gendernormen vallen. Toch volgen ouders genderstereotypen bij het opvoeden van hun kinderen. Zo geven ze neutrale personages in boeken wel een bepaald gender, afhankelijk van de activiteit van het genderneutrale personage. Hierdoor tonen ouders, mogelijk onbewust, welke activiteiten bij mannen en welke bij vrouwen horen (Endendijk, Groeneveld, Van der Pol, Van Berkel, Hallers-Haalboom, Mesman & Bakermans-Kranenburg, 2014). Ouders die deelnamen aan onderzoeken over gendernormen bij kinderen waren over het algemeen ruimdenkend. Seavey, Katz en Zalk (1975) vermoeden dat de hoge opleidingsgraad van ouders hiertoe bijdraagt. Het is mogelijk dat ouders wilden tonen hoe liberaal en ruimdenkend ze zijn. De auteurs stellen zich de vraag of de reactie van lager opgeleide ouders meer zou overeenkomen met de stereotiepe gendernormen (Seavey, Katz & Zalk, 1975:108): *"it may well be that a less educated population would show stronger sex stereotyping behavior in all areas as a function of the gender label used"*. Deze bedenking over de opleidingsgraad van de ouders kwam in slechts één tekst naar voren, dus zonder verder onderzoek kunnen hier geen conclusies uit getrokken worden.

De rol van ouders en andere opvoeders in het socialisatieproces en het ontwikkelen van genderstereotypen is volgens sommige auteurs niet te onderschatten. (Seavey, Katz & Zalk, 1975). Zo organiseren leerkrachten hun activiteiten volgens de samenstelling van de groep. Vrouwelijke activiteiten komen minder aan bod dan mannelijke of genderneutrale activiteiten omdat het idee bestaat dat de kinderen minder bijleren van vrouwelijke activiteiten (Granger, Hanish, Kornienko & Bradley, 2017). Volwassenen die genderstereotypen gebruiken als basis voor activiteiten of taken kunnen het gedrag van kinderen mee vormgeven (Lytton & Romney, 1991; Stern & Karraker, 1989).

Tegelijk vragen auteurs zich af of de acties van ouders en opvoeders niet evengoed een reactie zijn op het gedrag van kinderen en biologische verschillen tussen jongens en meiden. Het gedrag, temperament of karakter van elk kind kan variëren, wat de verschillende reacties van ouders kan verklaren (Seavey, Katz & Zalk, 1975; Chaplin, Cole & Zahn-Waxler, 2005; Lindsey & Mize, 2001). Het is mogelijk dat ouders de voorkeuren van hun kind volgen (Lytton & Romney, 1991; Wood, Desmarais & Gugula, 2002). Het kan ook zijn dat verschillen tussen jongens en meisjes een biologische oorzaak hebben waar ouders op inspelen: *“Parental behavior may strengthen biologically based differences”* (Lytton & Romney, 1991; Van de Beek, Van Goozen, Buitelaar & Cohen-Kettenis, 2009:13).

Invloed van moeders

Volgens Campenni (1999) is er een verschil in het speelgedrag van vaders en moeders. Moeders zouden genderstereotiep gedrag stimuleren en het liefst hebben dat hun kind activiteiten onderneemt die gepast zijn voor hun geslacht, zeggen Joyce Endendijk en haar collega's (2014). Andere auteurs gaan er echter van uit dat kinderen de houding van hun moeder kopiëren en dat moeders genderstereotypen niet noodzakelijk versterken ten opzichte van hun kinderen. De moeder heeft invloed op het 'labelende' gedrag van het kind, maar dit kan versterkend of verzachtend werken voor de genderstereotypering van kinderen (Fagot, Leinback & O'boyle, 1992:229): *“mothers' sex-typed attitudes and behaviors are related to sex typing in their children”*. Andere auteurs benadrukken dat kinderen net op een meer 'genderneutrale' manier spelen als hun moeder deelneemt aan het spel, door zowel een pop als een auto te gebruiken als spelmateriaal (Zosuls, Ruble, Tamis-LeMonda, Shrout, Bornstein & Greulich, 2009). Vooral bij jonge kinderen zijn ouders flexibel als het gaat om speelgoedkeuze (Campenni, 1999). Volgens Lindsey en Mize (2001) zijn genderverschillen in spel afhankelijk van de geslachten van ouder en kind. Moeders zouden vaker rollenspelen doen met hun zoon of dochter, terwijl vaders vooral met zonen fysiek zouden spelen (Lindsey & Mize, 2001).

Invloed van vaders

Vaders oefenen meer invloed uit op de gendersocialisatie van kinderen dan moeders, zeggen Chaplin, Cole en Zahn-Waxler (2005). Ze zouden meer genderlabels gebruiken, vooral bij zonen: *“fathers may prepare their sons for a society in which they feel it is more important for boys to conform to gender stereotypes than for girls”* (Endendijk, Groeneveld, Van der Pol, Van Berkel, Hallers-Haalboom, Mesman & Bakermans-Kranenburg, 2014:155). Ouders, en dan vooral heteroseksuele vaders, willen voorkomen dat hun zoon vrouwelijke trekken toont (Kane, 2006). Vaders initiëren meer spelletjes en hun stijl van spelen bevat meer opdrachten, terwijl moeders eerder de leiding aan hun kind geven (Lindsey & Mize, 2001). Vaders maken een duidelijker onderscheid tussen zonen en dochters: dochters krijgen vriendelijke instructies terwijl zonen meer

directe opdrachten ontvangen. Op die manier krijgen zonen meer ervaring met assertief speelgedrag, iets wat later ook in het spel met andere kinderen terugkomt (Lindsey & Mize, 2001). Ook het type spel dat kinderen leren van vaders en moeders is bij het spelen met leeftijdsgenootjes terug te vinden: meisjes spelen meer rollenspelen terwijl jongens meer fysiek spelen met elkaar. Wat auteurs benoemen als '*gender-segregated play*' –spel dat gescheiden is op basis van geslacht- zou dus een gevolg kunnen zijn van de gedragsstijl van ouders. Maar zoals eerder werd gezegd, kan het ook een gevolg zijn van voorkeuren op biologische basis (Lindsey & Mize, 2001).

Evolutie in speelgoedreclame

Volgens Elisabeth Sweet (2014a), een postdoctoraal onderzoeker uit Californië, is er doorheen de jaren weer een duidelijk onderscheid gegroeid tussen speelgoed voor meisjes en speelgoed voor jongens in reclame, wat natuurlijk ook een invloed kan hebben op de keuze van de consument. *“when it comes to buying gifts for children, everything is color-coded: Rigid boundaries segregate brawny blue action figures from pretty pink princesses, and most assume that this is how it’s always been”*, voegt ze toe (Sweet, 2014a). Een halve eeuw geleden kwam discriminatie op basis van gender vaker voor, maar speelgoed werd desondanks vrij genderneutraal gepresenteerd in reclame. Toch draaide 'meisjesspeelgoed' vijftig jaar geleden vooral rond huiselijkheid terwijl 'jongensspeelgoed' een voorbereiding was op werken in de industrie. Dit veranderde in de *seventies*, toen de tweede feministische golf de kop opstak. Men ging minder genderstereotypes gebruiken in speelgoedreclames of deze zelfs in vraag stellen. Daarnaast gingen meer vrouwen werken en kregen ze minder kinderen (Sweet, 2014a). Halverwege de *eighties* werd kinderen toch weer meer aangesproken op hun genderidentiteit: *“Although gender inequality in the adult world continued to diminish between the 1970s and 1990s, the de-gendering trend in toys was short-lived”* (Sweet, 2014a). Volgens Robb (2015) werd dit onder andere veroorzaakt door backlash na de tweede feministische golf. Vroeger steunde men meer op seksisme om het verschillende speelgoed voor jongens en meisjes te verklaren, nu worden meer impliciete regels gebruikt, maar de trend blijft hetzelfde: *“they portrayed a powerful, skill-oriented masculinity and a passive, relational femininity—that were obscured with bright new packaging. In essence, the 'little homemaker' of the 1950s had become the 'little princess' we see today”* (Sweet, 2014a). Jongens en meiden krijgen verschillende boodschappen: *“Girls received more pressure to be nurturant, obedient, and responsible, boys more pressure to achieve and be self-reliant”* (Whiting & Edwards, 1973:183). Een andere oorzaak van deze trend is marketing (Robb, 2015). Door de interesses van meisjes en jongetjes als verschillend voor te stellen (Sweet, 2014b), zullen speelgoedverkopers meer verkopen dan als speelgoed genderneutraal en dus herbruikbaar zou zijn: *“Who realized they could convince parents of boys and girls to buy two versions of the same product”* (Robb, 2015).

Een casusvoorbeeld: LEGO

In de jaren '70 en '80 had LEGO genderneutrale marketing. Daarna groeide het aandeel van mannelijke thema's weer (Fulcher & Hayes, 2018). In 2012 werd 'LEGO Friends' op de markt gebracht, zodat ook meisjes met LEGO konden spelen.: *"We want to reach the other 50 percent of the world's children"*, zei de CEO toen (Weisgram, Fulcher & Dinella, 2014:407). Dit doen ze door meer in te spelen op kleuren en thema's die met meiden worden geassocieerd. Dat de focus op meisjes gelegd wordt bij speelgoed dat ruimtelijke vaardigheden stimuleert, is positief. Problematisch is echter dat de moeilijkheidsgraad een stuk lager ligt dan bijvoorbeeld bij LEGO City. Bij LEGO Friends zijn namelijk minder aparte bouwblokjes, wat het dan weer een stuk makkelijker maakt om te bouwen (Fulcher & Hayes, 2018). Op die manier kan LEGO Friends toch bijdragen aan de scheiding van jongens- en meisjesspeelgoed: *"Creating more girl-targeted and girl-color LEGO® sets may be an important gatekeeping step to increasing girls' play and efficacy with LEGOs®, while at the same time restricting the kinds of structures and play in which they engage. Thus creating a separate line of LEGO® toys for girls, although it may be intended to be a separate-but-equal gesture, may be falling short of achieving the goal of improving girls' skills and confidence in a domain that is essential for a wide range of careers."* (Fulcher & Hayes, 2018:284). De aparte lijnen van LEGO kunnen stereotypen vergroten in plaats van jongens en meiden samen te brengen (Weisgram, Fulcher & Dinella, 2014: 408).

Voorstanders 'genderspecifiek' speelgoed.

Voorstanders van speelgoed voor jongens of meisjes, wat in deze paper benoemd wordt als 'genderspecifiek' speelgoed, beschouwen het verschil in speelgoed als een manier om kinderen voor te bereiden op hun genderrol als volwassenen: *"Toys marketed to and subsequently favored by girls and boys are designed to be consistent with gendered adult roles to imagine their future lives as adults"* (Fulcher & Hayes, 2018:283). De voorstanders van 'genderspecifiek' speelgoed volgen het standpunt van de '*cognitive-developmental theory*', waarbij men ervan uitgaat dat gendersocialisatie iets onvermijdelijk en natuurlijk is en dat kinderen hier zelf verantwoordelijk voor zijn (Bem, 1983). Zoals al eerder werd gezegd, kunnen ouders en de omgeving ook een invloed hebben op de gendersocialisatie van kinderen, maar voorstanders van deze theorie gaan ervan uit dat bepaalde voorkeuren bij jongens of meisjes eerder biologisch bepaald zijn en dat ouders deze natuurlijke voorkeuren van jongens en meiden volgen (Lytton & Romney, 1991).

Jongens zouden meer aandacht hebben voor beweging en locatie omdat hun visueel systeem daarop voorzien is. Dit zou verklaren waarom jongens meer aandacht hebben voor ballen en auto's, want deze bewegen (Alexander, 2003). Als het visueel systeem van meisjes beter uitgerust zou zijn om voedsel te zoeken en voor kinderen te zorgen, dan zouden meisjes meer aandacht hebben voor bijvoorbeeld kleuren.: *"Girls' preferences for dolls and warm colors (...) and a female*

advantage in facial expression processing (...) are all consistent with this possibility” (Alexander, 2003: 12). Deze verschillende visuele systemen zijn een mogelijk biologische oorzaak voor verschillen in speelgoedkeuze bij jongens en meiden, net als de voorkeur voor rood en roze bij meisjes. Vrouwelijke mensapen voelen zich aangetrokken tot de roze gezichtjes van hun jongen en daardoor stijgen de overlevingskansen: *“In non-human primates, females tend to prefer ‘reddish-pink’ to yellow or green presumably because infant faces compared to adult faces are reddish-pink and may signify approach behaviours that enhance infant survival”* (Cherney & Dempsey, 2010:666).

Niet alleen de vrouwelijke voorkeur voor de kleur roze zou een biologische oorsprong hebben, ook hormonen kunnen een rol spelen in speelgoedkeuze. Meisjes die als foetus in contact kwamen met meer mannelijke hormonen, tonen als kind een grotere voorkeur voor speelgoed dat met jongens wordt geassocieerd. Tekeningen van deze meisjes tonen meer kenmerken van jongenstekeningen, zoals aandacht voor beweging en plaatsen, terwijl andere meisjes meer letten op vorm en warme kleuren in hun tekeningen (Alexander, 2003). *“Some biological substrate may exist even for same-sex toy preferences, and parents therefore may simply reinforce these preferences rather than create them”* (Lytton & Romney, 1991:287). Dit maakt duidelijk dat niet enkel opvoeding een rol speelt in de speelgoedkeuzes van kinderen, maar dat kinderen eigen keuzes maken die ouders en opvoeders willen ondersteunen (Lytton & Romney, 1991).

Tegenstanders 'genderspecifiek' speelgoed.

Feministische psychologen zijn voorstander van de *'Social learning theory'*, waarbij men ervan uitgaat dat stereotypen over mannelijkheid en vrouwelijkheid, net als andere vaardigheden, worden aangeleerd. Iets wat aangeleerd is, is dus niet onvermijdelijk of onveranderlijk volgens hen (Bem, 1983). Voorstanders van 'genderspecifiek' speelgoed geven een biologische verklaring voor de voorkeur voor roze bij meisjes, maar die is niet zo geloofwaardig volgens Robb (2015). Volgens haar is deze voorkeur voor roze aangeleerd en niet aangeboren: *“cognitive research suggests that all babies actually prefer blue”*. Meisjes die twee jaar werden, neigden echter iets meer naar roze, terwijl jongens van tweeëneenhalf net minder voor roze kozen (Robb, 2015). Rond de leeftijd van anderhalf tot twee jaar leren kinderen wat de gendernormen voor jongens en meiden zijn, en dat kan een verklaring zijn voor het gedrag van de jongens en de meiden (Zosuls, Ruble, Tamis-LeMonda, Shrout, Bornstein & Greulich, 2009). Meer informatie over de ontwikkelingsfasen van dit besef komt later in deze paper terug.

Voorstanders van wat 'genderneutraal' speelgoed genoemd kan worden, vinden het aanbieden van 'genderspecifiek' speelgoed nadelig voor kinderen omdat het verschillen tussen jongens en meiden zou vergroten (Jacobs & Eccles, 1992; Weisgram, Fulcher & Dinella, 2014). *“Researchers are concerned that the gender differences in toy interests and toy play may be linked to gender differentiation of cognitive abilities, career interests, social interactions, behavioral tendencies, and*

many aspects of their physical and psychological development" (Weisgram, Fulcher & Dinella, 2014:407). Ook Cherney en London (2006) zijn van mening dat 'genderspecifiek' speelgoed de genderkloof kan vergroten. Het is bovendien niet nodig om speelgoed volgens gender te categoriseren, zeggen voorstanders van 'genderneutraal' speelgoed (Sweet, 2014a): *"the toy industry (which is largely run by men) could categorize its customers in a number of other ways—in terms of age and interest, for example"*. Sweet (2014a) vond geen bewijs dat de trend om gender te gebruiken op vraag van klanten was. Ze benadrukt ook dat genderneutraal speelgoed geen saai, kleurloos speelgoed hoeft te zijn: *"Many argue that de-gendering toys would prevent children from playing with gender-typical toys and force them into a sea of drab and homogenous toys. Quite the contrary: making toys gender inclusive doesn't prevent a girl from selecting a pink doll or a boy from picking a blue truck — it just stops such a selection from being obligatory"* (Sweet, 2014b).

Vanuit feministische hoek wordt gendersocialisatie gezien als een mogelijke factor die bijdraagt tot verschillen tussen mannen en vrouwen (Degraeve, 2016; Martin, 2005). *"On ne naît pas femme: on le devient"* van Simone De Beauvoir (1949) sluit hierbij aan. 'Tweede golf-feminisme' focust op genderongelijkheid en seksisme in patriarchale maatschappijen. Masculiene, burgerlijke en heteroseksuele normen werden in vraag gesteld en onderdrukking op basis van biologische verschillen wordt aangeklaagd (Withaecx, 2017). Kimmel (2000) benadrukt dat mannen en vrouwen veel meer op elkaar lijken, dan ze van elkaar verschillen. Hij gelooft niet in 'mannelijke' of 'vrouwelijke' eigenschappen, alleen in menselijke eigenschappen: *"Love, tenderness, nurturance; competence, ambition, assertion - these are human qualities, and all human beings - both women and men - should have equal access to them"* (Kimmel, 2000:455).

Het liberaal feminisme focust o.a. op gelijke rechten en gelijke kansen in werk en onderwijs (Withaecx, 2017). Door verschillende vaardigheden te koppelen aan speelgoed dat benoemd wordt als 'genderspecifiek', dus voor jongens óf meisjes, krijgen deze andere ontwikkelingskansen. Dinella, Weisgram en Fulcher (2017:1) benadrukken dat speelgoed belangrijk is voor de ontwikkelingskansen, en dat die gelijk zouden moeten zijn voor jongens en meiden: *"Children's toys play is at the foundation of child development. However, gender differentiation in early play experiences may result in gender differences in cognitive abilities, social interactions, and vocational choices."* De radicaal libertaire visie stelt daarnaast een meer androgyn beeld als ideaal voor. Shulamith Firestone ziet biologie als een beperking en basis van onderdrukking. Ze pleit voor een opheffing van biologische verschillen en een basis voor een androgyn identiteitsvorming om genderongelijkheid tegen te gaan: *"in turn children are defined in relation to this role and are psychologically formed by it; what they become as adults and the sorts of relationships they are able to form determine the society they will ultimately build"* (Firestone, 1970:4). Ze ijvert om niet alleen het 'mannelijke privilege' af te schaffen, maar ook het onderscheid in geslacht, zodat genitale verschillen onbelangrijk worden als beslissende factor om te onderscheiden (Firestone,

1970). *“Human behaviors and personality attributes should no longer be linked with gender, and society should stop projecting gender into situations irrelevant to genitalia”*, voegt Bem daar aan toe (1983:616). Gender is een sociale constructie die ervoor zorgt dat jongens en meiden verschillend worden behandeld (Martin, 2005).

Ook de opvoeding wordt onder de loep genomen, als mechanisme om dit gendersocialisatieproces te veranderen: *“Attendant with ideological aspects of second-wave feminism, many scholars have been interested in parenting practices that resist stereotyping male and female children, often referred to as “gender-neutral” or “feminist” parenting”* (Rahilly, 2015:340). Sommige auteurs zijn van mening dat een zogenaemde 'genderneutrale' opvoeding zorgt voor meer gendergelijkheid en openheid bij kinderen (Shuts et al, 2017). 'Genderneutraal' opvoeden houdt in dat de aandacht gaat naar de persoonlijkheid en interesses van het kind, in plaats van te kijken naar het geslacht van het kind. Deze vorm van opvoeden daagt genderverwachtingen uit (Van Hooydonck, 2018). Volgens Rahilly (2015), die voorstander is van genderneutraal opvoeden, verschillen jongens en meisjes enkel op vlak van anatomie. Ze gelooft dat deze visie genderstereotypen kan verkleinen: *“gender-neutralizing practices may reduce children’s gender in-group favoritism and gender stereotyping”* (Shutts, Kenward, Falk, Ivegran & Fawcett, 2017:15). Door gender minder te benadrukken, zou men kunnen leren dat het een minder betrouwbare manier is om mensen te beoordelen (Shutts, Kenward, Falk, Ivegran & Fawcett, 2017). Daarnaast geeft een 'genderneutrale' blik op speelgoed kinderen ook de vrijheid om te kiezen waar ze mee spelen, zonder te moeten nadenken of het wel bij de genderrol past of niet: *“It opens up the possibility that children can explore and develop their diverse interests and skills, unconstrained by the dictates of gender stereotypes. And ultimately, isn’t that what we want for them?”* (Sweet, 2014a).

Een kanttekening hierbij is dat er ook op andere gebieden dan speelgoed een voorkeur kan zijn voor een 'genderspecifieke' behandeling, zoals bijvoorbeeld de kledingkeuze. Historica Jo Paoletti, van de universiteit van Maryland, onderzocht de betekenis van blauwe of roze kinderkledij al meer dan dertig jaar en merkt op dat de kleuren van kledij maatschappelijk bepaald zijn. In haar boek *'Telling the Girls From the Boys in America'* doet ze de evolutie van kledij uit de doeken (Paoletti, 2012). Halverwege de 19de eeuw werden pastelkleuren gebruikt voor kinderkledij, maar pas voor Wereldoorlog I kregen de kleuren roze en blauw een betekenis. Toen kon roze aan jongens worden gelinkt, omdat het een sterke kleur was, terwijl blauw delicateser is en daarom beter bij meisjes paste. Anderen vonden dan weer dan blauw bijvoorbeeld beter paste bij kinderen met blond haar, en roze bij kinderen met bruin haar. Pas in 1940 beslisten Amerikaanse kledingfabrikanten dat roze voor meisjes zou zijn en blauw voor jongens (Paoletti, 2012).

De visie van kinderen

Zowel voorstanders als tegenstanders hebben een mening over wat zij 'genderspecifiek' speelgoed noemen. Maar de stem van de hoofdrolspelers, de kinderen, ontbreekt in dit

wetenschappelijk debat. Het debat rond speelgoed vindt plaats boven hun hoofden. De visie van kinderen doet ertoe omdat zij de actoren zijn die opvoeding beleven en met speelgoed aan de slag gaan. Hun standpunt over genderstereotypen is nog niet onderzocht en dat zorgt voor een hiaat in bestaand onderzoek. Volwassenen nemen gemakkelijk de plaats van 'vertaler' in: "*adults may continue to be the protectors of children, the representers of their interests, rather than the facilitators or active seekers out of children's own perspectives and voices*", zegt Oackley (Mayall, 1994:20). Volwassenen denken te weten wat het best is voor een kind, omdat ze ooit zelf kind zijn geweest (James et al, 1998). Een kind moet volgens velen een gewoon kind kunnen zijn, dus worden kinderen buitengesloten van politieke of maatschappelijke debatten (James et al, 1998). James en haar collega's (1998) benadrukken dat kinderen actieve subjecten zijn, met noden die gehoor moeten krijgen. Verantwoordelijkheid is één van die noden. Ook Priscilla Alderson (1993) vindt dat kinderen meer verantwoordelijkheid moeten krijgen: "*It could be argued that children become competent by first being treated as if they are competent*" (Mayall, 1994:56). Joseph Tobin (2000:42) gaat hiermee akkoord: "*to read childhood as a rehearsal for adulthood is to fail to appreciate and acknowledge that children's words, actions and relationships are meaningful and significant in the here and now*".

Kinderen worden als beïnvloedbaar en kwetsbaar beschouwd, maar Joseph Tobin (2000) gaat niet akkoord met het idee dat kinderen zo beïnvloedbaar zouden zijn. Tobin (2000:24) vergelijkt die gedachte met "*monkey see, monkey do*" en benadrukt dat kinderen echt wel nadenken wanneer ze bijvoorbeeld een vechtsce`ne uit een film naspelen. De kinderen uit zijn focusgroepen vertelden dat ze met ballen konden gooien in plaats van stenen (zoals in de film), iets wat niemand pijn zou doen. Eén jongen voegde er nog aan toe dat er toch geen stenen beschikbaar waren, waardoor hij lijkt te lachen met Tobins vraag of de kinderen het geweld klakkeloos zouden overnemen. Tobin (2000) pleit voor een meer complexe visie over kinderen. Bovendien merkt hij op dat de focus niet moet gaan naar wat kinderen te zien krijgen, maar dat we moeten kijken naar hoe kinderen daar kritisch mee omgaan. Net als John Fiske is hij optimistisch over de weerstand die kinderen kunnen bieden aan ideeën die ze voorgeschoteld krijgen.

Joseph Tobin (2000) is zich ervan bewust dat de antwoorden die kinderen geven niet altijd even makkelijk te begrijpen zijn. Sommige antwoorden zijn vaag en andere kunnen dan weer zo'n statement bevatten, dat er toch twijfel ontstaat over de precieze betekenis. Het geven van betekenis kan moeilijk zijn. Oackley benadrukt dat kinderen een andere betekenis kunnen geven aan de wereld dan volwassenen doen, waardoor volwassenen denken dat kinderen geen betekenisvolle data kunnen voorzien (Mayall, 1994). De interpretatie van de onderzoeker is niet per definitie dezelfde als wat de respondent bedoelt. Een op het eerste zicht simpel antwoord kan heel wat lagen bevatten in de gedachten van het kind, iets wat Tobin omschrijft als "*not a lack but a surplus of meaning*" (Tobin, 2000:61). De kinderen uit de focusgroepen van Joseph Tobin vonden het bovendien fijn om hem als onderzoeker voor de gek te houden: "*they also may have been*

getting some fun out of misleading and confusing a nosey and perhaps naive media researcher" (Tobin, 2000:19). Sommigen hadden snel door naar welke respons hij op zoek was en wat de bedoeling was van het onderzoek.

Te weinig oog voor de competenties van kinderen is een beperking voor de onderzoeksmogelijkheden, terwijl we als volwassene niet kunnen inschatten hoe kinderen antwoorden (Tobin, 2000). De competenties van kinderen als iets onvolledig beschouwen, wil ook zeggen dat er geen aandacht is voor *"the everyday world of children"* (James et al, 1998:25). Kinderen worden onderschat en de plaatsen waar ze volledig veilig kunnen rondlopen, zijn beperkt tot bijvoorbeeld de speeltuin en thuis. We verwachten niet dat kleine kinderen alleen langs een drukke baan rondlopen (James et al, 1998). Vergelijk dit met een voorbeeld dat Colin Ward aanhaalt, wanneer hij praat over de vrijheid en verantwoordelijkheid die kinderen vandaag nog krijgen (Mayall, 1994). Ward citeert het verhaal van Albert Parr die in het begin van de 20ste eeuw vis mocht gaan kopen. Albert nam de trein, wandelde door de haven, deed zaken met de vissers en bracht vis mee naar huis. Dat deed hij toen hij vier jaar oud was. Men behandelt een kind nu anders dan een volwassene omdat men op een andere manier over hen nadenkt: *"They lack adulthood"*, zegt Mayall (1994:118). Hun waarde ligt in hun status als toekomstige volwassene, dus hun mening als kind is volgens sommigen minder belangrijk (Jenks, 1996a). Het ontwikkelen van vaardigheden voor de toekomst, en de invloed van speelgoed daarop, is wat wetenschappers zo boeit. Om te weten welke redeneringen kinderen zelf maken over speelgoed, wordt de volgende onderzoeksvraag gesteld:

Onderzoeksvraag

Hoofdvraag: Vinden kinderen dat er zoiets bestaat als genderspecifiek speelgoed en welke criteria spelen daarin een rol volgens hen?

Bijvraag: Wat vinden kinderen van *'gender bending'* bij speelgoedkeuze?

Methodologie

Tot en met de jaren '90 werden kinderen tussen vier en tien jaar zijn veel minder bestudeerd dan baby's en peuters of tieners (James et al, 1998). Op die manier moest men geen rekening houden met de linguïstieke competenties van kinderen, aangezien jongere kinderen nog niet veel praten, en adolescenten zich al goed genoeg kunnen uitdrukken om duidelijk te antwoorden op vragen (James et al, 1998). In recenter onderzoek werden deze moeilijkheden omzeild met antwoordschalen die smileys bevatten, of meerkeuzevragen waarbij voorwerpen of foto's worden gepresenteerd, om het antwoord van het kind visueel voor te stellen. James en haar collega's tonen hiermee aan dat methodologie kan verraden hoe men over kinderen denkt (James et al, 1998). Toch is het interessant om kinderen ook mondeling te bevragen, aangezien zij

betekenisvolle uitspraken kunnen verpakken in eenvoudige zinnen. De onderzoeker kan die vinden door de data opnieuw te bekijken en erover te reflecteren (Tobin, 2000).

Voor dit onderzoek is de mozaïekmethode het meest aangewezen, aangezien kinderen hierbij een verhaal kunnen vertellen. Kinderen kunnen met deze methode open vragen beantwoorden, uitermate geschikt dus om effectief hun stem te laten horen (Clark, 2005). De mozaïekmethode is een combinatie van observeren, interviewen en andere participatieve methodieken. Deze verschillende manieren om data te verzamelen vormen samen een puzzel, die de leefwereld van het kind representeert. Die puzzel kan gebruikt worden voor reflecties en een kwalitatieve data-analyse (Clark, 2005). Tolfree en Woodhead (1999) omschrijven het belang van de methode als volgt: *“a question of enabling them to explore the ways in which they perceive the world and communicate their ideas in a way that is meaningful to them”* (Tolfree and Woodhead, 1999: 21). Kinderen hebben een eigen opinie over de wereld en hoe zij die ervaren. Ze hebben een eigen perceptie over hun leven (Clark, 2005:30): *“Children are seen not as passive objects in the research process or in society in general but as social actors who are ‘beings not becomings’ (Qvortrup et al 1994, p. 2)”*.

De mozaïekmethode is handig omdat jonge kinderen hun gedachten nog niet op dezelfde manier verbaal kunnen uitdrukken als volwassenen. Daarom worden er ook non-verbale communicatiemethodes gebruikt, waarbij het kind zelf controleert wat het deelt en wat niet. Het kind zorgt zelf ook voor de documentatie van materiaal dat later geanalyseerd kan worden: het kind geeft uitleg en maakt foto's en/of tekeningen van zijn of haar leefwereld en ideeën. De mozaïekmethode stelt de onderzoeker in staat om te luisteren naar wat de kinderen te vertellen hebben, maar ook om 'visueel' te luisteren naar wat ze tonen (Clark, 2005). De houding, visie en het taalgebruik van de onderzoeker is hierbij van groot belang, aangezien dit een invloed heeft op het kind (Tobin, 2000; James et al, 1998; Mayall, 1994). Als onderzoeker kan men er ook voor kiezen om een volgzame, participatieve rol in te nemen om kinderen zo veel mogelijk de kans te geven om hen hun eigen wereld te laten zien zoals zij die ervaren. Doordat de onderzoeker iets nodig had van kinderen, wordt de macht bij de kinderen gelegd. De kinderen beslissen zelf of ze een vraag ontwijken, ridiculiseren of beantwoorden (Tobin, 2000).

Deze masterproef focust op de verhalen van kinderen, een rondleiding langs hun speelgoed (dat ze zelf filmen) en een collage of tekening die ze maken om antwoorden te verduidelijken. Speelgoedboekjes worden ingezet als tool om het gesprek aan te gaan rond verschillen tussen jongens- en meisjesspeelgoed. Volgens James en haar collega's (1998) zijn geschreven teksten of video-opnames waardevol, dus is dit beschikbaar gemaakt voor de kinderen. Doordat kinderen zelf de controle krijgen, worden ze *“enthusiastic informants rather than reluctant subjects”* (James et al, 1998:189). De vragen tijdens het interview worden aangepast aan de leeftijd van het kind. De kwalitatieve data-analyse zal daarna thematisch gebeuren. In de praktijk wordt vaak aan de ouders

toestemming gevraagd of hun kind deel mag uitmaken van een wetenschappelijk onderzoek, omdat de capaciteit van kinderen om toestemming te geven nog niet altijd erkend wordt (Lambert & Glacken, 2011). Voor deze masterproef zullen ouders én kinderen hun toestemming moeten geven. Het formulier voor kinderen werd volgens het voorbeeld in het artikel van Lambert en Glacken (2011:794-795) opgesteld. Deze auteurs stelden een formulier op waarbij kinderen werden ingelicht over een onderzoek naar hun inbreng in medische beslissingen. Het *'informed consent'* formulier voor ouders en kinderen in dit onderzoek is toegevoegd in bijlage (zie bijlage 2 en 3).

Steekproef

Kinderen tussen vijf en zeven jaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan dit onderzoek. De leeftijd van een kind kan invloed hebben op de visie omtrent genderstereotypen en *gender bending*. Vijf- en zesjarigen zouden meer stereotypes toepassen, terwijl een achtjarige weer flexibeler met gendernormen omgaat (Stern & Karraker, 1989; Bem, 1983; Blakemore, 2003). Daarom zijn de scharniermomenten belangrijk om mee te nemen in dit onderzoek (Chaplin, Cole & Zahn-Waxler, 2005; Cherney & Dempsey, 2010; Martin, Wood & Little, 1990). De ontwikkelingsfasen van kinderen worden kort toegelicht om de relevantie te verklaren.

De ontwikkeling van kennis over gender begint vanaf de geboorte. Labels die bij gender horen, zoals 'jongen' en 'meisje' worden opgenomen naarmate de verbale vaardigheden van kinderen groeien (Fagot, Leinbach & Hagan, 1986). Tussen het eerste en het tweede levensjaar leren kinderen wat bij de categorie 'man' en 'vrouw' past. Ze leren kenmerken, activiteiten en objecten associëren op basis van geslacht. Daaruit vormen ze genderstereotypes (Serbin, Poulin-Dubois & Eichstedt, 2002). Kinderen kunnen benamingen van gender beginnen gebruiken vanaf de leeftijd van anderhalf jaar. Enkele maanden later, rond de leeftijd van twee jaar, kennen kinderen verschillende 'genderlabels' (Zosuls, Ruble, Tamis-LeMonda, Shrout, Bornstein & Greulich, 2009; Serbin, Poulin-Dubois & Eichstedt, 2002; Leinbach & Fagot, 1986; Blakemore, 2003). Doordat kinderen twee verschillende categorieën –die van man/jongen en van vrouw/meisje- leren kennen, groeit het besef over hun eigen positie binnen één van deze categorieën (Zosuls, Ruble, Tamis-LeMonda, Shrout, Bornstein & Greulich, 2009). Dat besef vertaalt zich in speelgoedvoorkeuren. Kinderen vanaf 13 maanden kunnen al genderverschillen laten zien via hun speelgoedkeuze (Van de Beek, Van Goozen, Buitelaar & Cohen-Kettenis, 2009:12; Lytton & Romney, 1991). Andere auteurs spreken van genderverschillen in speelgoedvoorkeur vanaf 17 maanden (Zosuls, Ruble, Tamis-LeMonda, Shrout, Bornstein & Greulich, 2009).

Volwassenen zijn makkelijker te categoriseren dan kinderen, en toch kunnen kinderen van 2,5 jaar hun leeftijdsgenoten ook benoemen als een jongen of een meisje (Zosuls, Ruble, Tamis-LeMonda, Shrout, Bornstein & Greulich, 2009; Fagot, Leinbach & Hagan, 1986). Een kind vormt als kleuter een eigen genderidentiteit en vergaart het grootste deel van zijn of haar kennis over gendernormen

en genderrollen (Stern & Karraker, 1989; Martin, Wood & Little, 1990). Zo leren ze hun sociale omgeving begrijpen en informatie categoriseren (Taylor, 1996). Het zorgt er ook voor dat vijf- en zesjarigen gendernormen strikt volgen en minder flexibel denken over overschrijden van normen door anderen (Stern & Karraker, 1989; Bem, 1983). Malpas (2011:461) vult aan: "*While younger boys and girls tolerate gender fluidity rather well, children over 5 or 6 years of age become more invested in gender policing*". Oudere kleuters hebben nog niet veel aandacht voor individuele verschillen binnen een gendercategorie (Martin, Eisenbud & Rose, 1995; Taylor, 1996). Het tonen van stereotiep gedrag komt op deze leeftijd het meest naar voor omdat de druk om aan de genderrol te voldoen, groeit (Cherney & Dempsey, 2010; Chaplin, Cole & Zahn-Waxler, 2005). Leeftijdsgenootjes hebben hier een grote invloed op: "*peers are generally acknowledged to be a potent force in socializing children in sex-typed ways*" (Lytton & Romney, 1991:288).

Wanneer kinderen de leeftijd van acht jaar bereiken, weten ze wat 'mannelijkheid' en 'vrouwelijkheid' inhoudt (Martin, Wood & Little, 1990). Ze zijn beter in staat om te beoordelen hoe mannen en vrouwen zijn omdat ze doorheen de jaren informatie hebben verzameld. Hun kennis over gender kan stereotiep zijn, maar dat wil niet zeggen dat ze daardoor stereotiepe uitspraken doen of ernaar handelen (Martin, Wood & Little, 1990). Het besef dat individuen binnen een gendercategorie verschillen, is aanwezig (Taylor, 1996). Hierdoor kunnen kinderen rond de leeftijd van acht jaar flexibeler omgaan met '*gender bending*', het buigen of overschrijden van gendernormen (Bem, 1983; Blakemore, 2003).

De invloed van broers of zussen werd eerder in deze paper al toegelicht, wanneer het speelgedrag van jongens wordt toegelicht. Omdat zowel leeftijd als het hebben van broers en/of zussen een invloed kunnen hebben op de mening en speelgoedkeuze van kinderen, worden deze criteria gebruikt in de steekproef. Het doel is om ongeveer 24 kinderen te bevragen, waarvan de helft bestaat uit meiden en de helft uit jongens. De helft van elk groepje zijn kinderen die minstens één broer of zus hebben. Het hebben van één of twee broers bij een jongen kan invloed hebben, dus deze variaties worden nagestreefd bij het verzamelen van respondenten. Bij meiden heeft dit minder invloed, maar ook hier wordt voor een variatie van broers en zussen gezorgd. Op die manier kunnen verschillen en gelijkenissen tussen jongens en meiden binnen één gezin onderzocht worden.

Diversiteit is een breed begrip, aangezien huidskleur een vorm van diversiteit kan zijn, maar ook karaktertrekken kunnen heel uiteenlopend zijn. Diversiteit op vlak van socio-economische achtergrond of afkomst werd amper besproken in eerdere literatuur over dit onderwerp, slechts in één bron wordt de vraag gesteld of dit een impact zou hebben maar een conclusie wordt hierbij niet gevormd (Cherney & London, 2006). Men weet nog niet wat de impact hiervan kan zijn op de speelgoedkeuze van kinderen en hun standpunt over genderstereotypen, dus het zou interessant zijn om deze doelgroep ook aan te spreken. Tegelijk kan de achtergrond van een kind ook in kleine

dingen zitten: de schoolcultuur, de woonomgeving, het temperament van het kind of bijvoorbeeld de hobby's van het gezin. Bovendien kan er tussen jongens onderling en meiden onderling ook veel meer verschil zitten dan tussen jongens en meiden, aangezien de interesses van kinderen heel gevarieerd kunnen zijn (Sweet, 2014b). Binnen de kleine groepjes van jongens en meiden, met of zonder *siblings*, wordt in de mate van het mogelijke gestreefd naar diversiteit op vlak van afkomst, schoolcultuur, woonomgeving, stad, thuiscultuur, hobby's en/of klasse. In bijlage 4 kan men lezen op welke manieren en via welke media de respondenten werden verzameld.

De groep respondenten bestaat uiteindelijk uit 22 kinderen. Hieronder is een verdeling van jongens en meiden toegevoegd. De namen zijn schuilnamen die de kinderen zelf hebben gekozen. Het aantal jongens met een broer of zus is iets groter dan gepland, omdat het profiel van enkele kinderen uitermate interessant was. Zoals aangehaald in de literatuurstudie, kan het hebben van één broer of twee oudere broers voor jongens een verschil maken (Van de Beek, Van Goozen, Buitelaar & Cohen-Kettenis, 2009).

MEISJES		JONGENS	
<i>Enig kind</i>	<i>Met broer of zus</i>	<i>Enig kind</i>	<i>Met broer of zus</i>
Nella (7)	Hermelien (7)	Titus (net 5)	George (5)
Lies (6)	Chantie (7)	Lucas (bijna 8)	Djees (5)
Charlotte (7)	Emma (7)	Hazard (5)	Maties (6)
Lily (5)	Eva (6)	Ferrari (6)	Lowie (5)
	Roos (bijna 7)		Sennie (6)
	Kim (6)		Ninjago (5)
			Rdb (bijna 8)
			Otis (6)

Verloop interviews met mozaïekmethode

Voor elk interview krijgen ouders een digitale versie van de '*informed consent*'-formulieren en een infociche met uitleg over het onderzoek en de interviewvragen die aan elk kind gesteld worden. Indien ze hiermee akkoord gaan, wordt een afspraak gepland.

Tijdens het bezoek krijgt de ouder bij de start een 'informed consent'- formulier op papier, terwijl het kind dit formulier ook uitgelegd krijgt of zelf leest (afhankelijk van de leeftijd van het kind) (zie bijlage). De kinderen weten daardoor precies wat er zal gebeuren tijdens het interview. Het gebruik van de camera (om geluid op te nemen) wordt getoond en afgetoetst bij elk kind. Het interview bestaat uit vijf vragen en duurt ongeveer een uur.

1) Bij de eerste vraag '-hoe ziet jouw gezin eruit'- krijgt elk kind een set van 18 stiften, een balpen en een blad papier. Ze maken een visuele voorstelling van hun gezin en we praten over familie en huisdieren.

2) Bij de tweede vraag maakt het kind zelf een filmopname van zijn of haar speelgoed. Op die manier vertellen de respondenten een verhaal over hun favoriete items. Elk kind mag enkele stukken speelgoed kiezen. De richtvragen hierbij zijn de volgende:

- Wat is jouw favoriete speelgoed?
- Wat zorgt ervoor dat jij dit zo leuk vindt?
- Welke kindjes zouden daar vooral mee spelen?
- Wat maakt dat het voor meisjes of jongens zou zijn volgens jou?

1) De derde vraag gaat over hokjesdenken. Ik kader deze vraag als volgt: 'er zijn mensen die vinden dat er speelgoed is voor meisjes en speelgoed voor jongens en er zijn mensen die vinden dat al het speelgoed voor alle kinderen is. Maar ik wil weten wat jij vindt'.

• De kinderen kregen reeds uitleg voor de vraag gesteld werd, of ze hebben de uitleg zelf gelezen. Daarna wordt de volgende vraag gesteld:

- Waar zou je (voorbeeld van speelgoed/activiteit) zetten op dit blad?

▪ aandachtspunt: ik geef zelf geen suggesties bij het invullen van de verschillende vakjes. Ik stel enkel speelgoed of activiteiten voor, die kinderen dan in een vakje naar keuze plaatsen.

1) Bij de vierde vraag mag het kind enkele speelgoedboekjes kiezen, om te bekijken en over te praten. Het is een aanknopingspunt om over verschillen in speelgoed te bespreken en te vergelijken. De visuele voorstelling van het speelgoed maakt het makkelijker om te beschrijven

welke kenmerken iets 'genderspecifiek' kunnen maken. Deze speelgoedboekjes zijn van Haba, Bart Smit, Playmobil, LEGO, Dreamland, SmartGames, Schleich, Aquabeads, Sylvanian Families, Wow, Egmont Toys, Fox en Magnetic Discovery.

Elk kind krijgt de vraag om aan te geven wat ze heel leuk zouden vinden, en wat ze daarentegen helemaal niet leuk vinden. Wanneer iets hen wel of niet aanspreekt, kunnen bijkomende vragen naar argumentatie volgen. Wat zorgt ervoor dat ze iets voor jongens of meisjes vinden? Vinden ze dat er een onderscheid moet zijn? Wil het iets zeggen als er alleen foto's bijstaan van meisjes die ermee spelen? Wat als een jongen supergraag zou spelen met iets dat ze net als 'voor meisjes' hebben benoemd? Doen ze zelf aan *gender bending*?

2) De vijfde en laatste vraag focust op het kind zelf. Het is de moeilijkste en meest persoonlijke vraag.

Bij deel 5 geef ik bij alle kinderen dezelfde voorbeelden omdat dit voor de meeste kinderen de moeilijkste en meest abstracte vraag is. Ze vertellen bij die vraag over hun eigen karakter en hobby's. Ik begin zelf met een voorbeeld: 'Ben jij iemand die meestal heel blij is, iemand die snel boos wordt, iemand die graag andere kinderen helpt of iemand die graag heel slim is, zo'n dingen'.

Extra aandachtspunten:

- Ik probeer een vraag zo open mogelijk te formuleren, maar dat is niet altijd mogelijk. Zeker bij de jongste kinderen zijn abstracte en open vragen moeilijker om op te antwoorden dan korte, simpele vragen.
- Ik geef zelf geen voorbeeld van wat auteurs omschrijven als 'genderspecifiek' of 'genderstereotiep' speelgoed. Ik laat aan de kinderen over welk speelgoed zij eventueel voor jongens of meisjes zouden vinden.
- Bij onverwachte uitspraken of opmerkingen probeer ik zo neutraal mogelijk te blijven. In het begin vertel ik aan kinderen dat er geen foute antwoorden zijn en dat ik hun mening wil horen. Ik vel dan ook geen oordeel over mogelijke provocerende uitspraken. Wat ik wel zal doen in het kader van het onderzoek, is proberen achterhalen wat de beweegredenen zijn die aan de basis liggen van de opmerking van het kind.

Resultaten

De puzzels die gemaakt konden worden aan de hand van de interviews, filmpjes, tekeningen en non-verbale signalen van de kinderen, leveren een berg aan informatie op. In een poging om zoveel mogelijk te delen zonder de kern van dit onderzoek uit het oog te verliezen, worden enkele zaken in bijlage toegevoegd. Elk kind heeft een fiche met daarin informatie over de woonplaats, school, familie, hobby's en lievelingsspeelgoed, die in bijlage 5 te vinden is. De tekeningen van de respondenten tonen karaktertrekken, kleurgebruik en hun familie. Er zijn echt ook verschillen

tussen jongens en meiden: meisjes gebruiken veel meer kleuren dan jongens, gemiddeld dubbel zoveel. Hoewel dit interessant is, biedt het geen antwoord op de onderzoeksvraag. Het geeft de lezer een beeld van wie de respondenten zijn. Dat maakt het waardevol en daarom zijn deze tekeningen ook toegevoegd in bijlage 6. Per kind wordt eveneens een geschreven analyse toegevoegd in bijlage 7, waarop te zien is wat de respondenten wel of niet leuk vonden bij speelgoed, en hoe zij al dan niet aan hokjesdenken doen. De volledige interviews zijn terug te vinden in het portfolio op Minerva. Hyperlinks naar dit portfolio zijn eveneens in de eerste bijlage geplaatst. De meest opvallende fragmenten zijn hieronder terug te vinden en ook korte quotes worden regelmatig benut om ideeën van kinderen te verduidelijken. Vanuit deze interviews werd een analyse gemaakt die tot de volgende resultaten heeft geleid.

Vanuit de literatuur werden enkele factoren opgesomd die de mening van kinderen over speelgoed kunnen beïnvloeden. De verschillende factoren worden hier afzonderlijk besproken, om het geheel overzichtelijk te houden.

Factor 1: ouders

Tijdens enkele interviews komt de invloed van ouders direct of indirect naar voren. Ouders zijn nieuwsgierig tijdens het onderzoek. Na het interview komt daarom extra informatie over hun opvoedingswijze naar boven. De mama van Nella leek te verwachten dat haar dochter vrij stereotiep zou antwoorden, terwijl de papa van Sennie het omgekeerde hoopte, vanwege hun opvoedingsstijl die ze zelf omschrijven als 'zo genderneutraal mogelijk'. Ook de ouders van Titus proberen hem geen stereotypen mee te geven. Zo is zijn slaapkamer nog zoals ze was bij de dochter van de vorige bewoners, met roze en oranje muren. Wanneer hij vraagt om andere kleuren zal hij die krijgen, maar voorlopig laten ze het nog ongemoeid. De mama en papa van Emma vertellen dat ze ook geen liefhebber zijn van genderstereotypen. De meeste ouders bleven in de buurt bij het interview, maar wanneer kinderen verlegen waren, bleven de mama's vaak mee aan tafel zitten. Eén mama, van de vijfjarige Hazard, nam ook deel aan het interview. Dat leverde interessante informatie op, maar dit kon ook zorgen voor suggestieve vragen: Hazard vond een stuk speelgoed niet interessant, dus wanneer met een open vraag werd gepolst naar de reden, vroeg de mama goedbedoeld of de kleur de oorzaak was.

Factor 2: Kleur

Kinderen gebruiken vaak kleur om aan te geven of iets voor jongens of meisjes is. Zo sprak Hermelien over een reportage op Karrewiet, waarin onderzoek was gedaan naar speelgoedvoorkeuren van jongens en meiden. Kinderen mochten toen in een speelgoedwinkel rondlopen en hun kar volladen met dingen die ze leuk vonden. Volgens Hermelien gingen meisjes meer kijken naar lichte kleuren en jongens naar donkere kleuren. Maar vooral de kleur roze komt ter sprake: *“Ze zeggen dat dat voor meisjes is...”* (Maties). Disneyprinsessen zijn volgens zijn broer Lowie voor meisjes *“omdat die roze heeft”*. Roze wordt door enkele jongens negatief

omschreven als “vies” (Hazard) of “saai” (Djees). Charlotte is de enige meid die op deze manier over roze spreekt: “*Iew, ik haat dat*”, zegt zij wanneer ze een roze auto tegenkomt van Playmobil. Otis is geen liefhebber van een paard met roze vleugels, maar blauwe of gouden vleugels vindt hij wel tof. Sommige kinderen zijn milder. Sennie vindt roze diamantjes niet aantrekkelijk, maar de roze draak is wel leuk voor hem. Maties, die zich eerder al heel negatief uitsprak ten opzichte van “*meisjespeetjes*”, vindt roze niet afschuwelijk: “*ik vind dat niet erg, ik kleur daar soms mee...*”. De jongste respondent, Titus, was enkele maanden geleden nog gek op roze volgens zijn mama. Nu zegt hij zelf dat roze niet zijn lievelingskleur is.

Factor 3: Gender van kind in reclame

Speelgoedboekjes gebruiken foto's van spelende kinderen om de producten voor te stellen. Aan de kinderen wordt gevraagd of het geslacht van het kind op de foto ook de doelgroep voorstelt. De jongste jongens lijken alvast te denken van wel. Lowie, Djees en Otis zeggen resoluut “*ja*” en voor Maties maakt het niet echt uit, maar hij maakt duidelijk dat het speelgoed niets voor hem is. Meisjes vinden eerder dat het geslacht van het kind in reclame niets uitmaakt. Charlotte, Emma, Roos, Nella, Eva en Hermelien vinden niet dat het speelgoed alleen voor meisjes of alleen voor jongens bedoeld zou zijn omdat er respectievelijk een meisje of jongen bij staat. Charlotte en Chantie gaan ervan uit dat het toeval is dat er alleen meisjes of alleen jongens op de foto staan: “*Ik vind dat dat dan ook bij meisjes kan zijn, maar gewoon de foto doen ze met een jongetje*”, voegt Chantie daaraan toe.

Factor 4: Ervaringen met andere kinderen

Kinderen baseren zich regelmatig op voorbeelden van leeftijdsgenootjes wanneer ze speelgoed in hokjes verdelen. Die lijken ze te gebruiken om hun standpunt kracht bij te zetten. Enkele voorbeelden:

Hermelien gebruikt haar broer om haar argument over LEGO Friends te staven: “*Gelijk mijn broer, die vindt dat ook soms leuk.*” Ook Djees denkt aan zijn zus Hermelien wanneer hij over knutselen zegt dat het voor jongens en meisjes is. Ninjago denkt aan zijn zus om te weten wat meisjes leuk vinden. Bij de vraag wie er met een zandbak zou spelen, antwoordt hij “*Alleen maar Fleur, dat moet bij meisjes*”. Lucas vindt dat *Skylanders* voor jongens en meisjes zijn, want zijn vriendin Caitlin speelt daar ook mee. Otis zet voetballen bij 'meer voor jongens maar ook voor meisjes' omdat hij op school ook één meisje kent dat voetbalt. Sennie houdt niet zoveel van prinsessen en plaatst het in de categorie 'voor meisjes', omdat zijn zus een Playmobil prinses op haar kamer heeft staan. Wanneer ik aan Kim vraag waar ze juwelen zou zetten in de hokjes, denkt ze aan haar broer die “*niet echt van blinkie blinkie*” houdt. Roos verklaart waarom de prinsessentelefoon niet alleen voor meisjes is: “*mijn broer speelt daar nog mee*”. Lily zet haar favoriet apenspelletje bij 'voor jongens en meisjes' want haar neef “*Evert heeft daar ook al mee gespeeld*”. Hetzelfde doet ze bij popjes, die zet ze ook bij 'voor jongens en meisjes' omdat haar neefje daar ook wel mee

speelt wanneer hij bij Lily thuis is. Wanneer ik vraag of hij thuis geen popjes heeft, vertelt ze over zijn *Paw Patrol* popjes. Andere popjes heeft hij niet. Ze zoekt de verklaring niet bij het feit dat hij een jongen is, maar dat dat kan komen *“omdat dat misschien veel te duur is voor zijn mama”*. 'My little pony' zet ze bij 'meer voor meisjes maar ook voor jongens' omdat haar neefje daar iets minder graag mee speelt.

Factor 5: Wielen

Volgens de meeste respondenten zijn voertuigen met wielen meer voor jongens. Nella, Titus, Roos, Lowie, Ferrari, Emma, George en Djees vinden auto's meer voor jongens. Lies en Otis vinden auto's evenveel voor jongens en meisjes, net als Eva en Kim, die zelf ook graag met auto's spelen.

Factor 6: Poppen

Met poppen spelen, een zorgende activiteit, wordt over het algemeen meer aan meisjes toegeschreven in literatuur. Elf kinderen vinden dan ook dat het meer 'meisjesspeelgoed' is, waaronder Titus, Ferrari, Nella, Eva, Djees en Otis. Zij plaatsen poppen zelfs in de categorie 'alleen voor meisjes'. Lucas vindt dat ook, hoewel de popjes op de voorpagina van de folder er leuk uitzien. Chantie, Charlotte en Maties vinden dat popjes ook een beetje voor jongens zijn, terwijl Emma, Lily en Rdb vinden dat ze evenveel voor jongens als voor meisjes zijn. Er is geen unanieme consensus bij de kinderen, maar niemand vindt dat popjes eerder voor jongens zijn, behalve de vijfjarige Lowie. Dit is verrassend, aangezien hij geen fan is van 'meisjesspeelgoed'. De verklaring hiervoor kan liggen bij een eventueel verstrooid moment tijdens het interview.

Factor 7: Speelgoedpersonages

Bovenstaande factoren waren reeds in literatuur voorspeld. Het belang van de speelgoedpoppetjes in een doos speelgoed was opvallend en niet voorspeld door de literatuur. De meeste kinderen letten op het aantal meisjes- en jongenspersonages in een doos speelgoed om te bepalen of iets eerder voor meisjes of jongens is. Meisjes kijken vrij positief naar jongenspersonages in speelgoed. Charlotte is fan van ridders en krijgers, Romeinen, Vikingen en politieagenten en Hermelien vindt Vlad en Wilko even leuk als Keelin in de Nachtwacht. Ze verkiest Vlad nu zelfs boven Keelin. Emma vindt het net iets leuker als een speelgoedpersonage een meisje is, maar geeft tegelijk aan dat het voor haar niet zoveel uitmaakt. Eva kijkt het liefst naar *Paw Patrol*, een programma met vooral mannelijke hondenpersonages, maar ze verkiest de meisjespersonages Sky en Everest. Lies is fan van Smurfin, maar wil liever geen jongenssmurf zijn. Jongens vindt zij ook wel leuk in verhaaltjes, maar Assepoester zou toch niet even interessant zijn, mocht de rol gegeven worden aan een jongen.

De respondenten vinden dat LEGO Friends meer voor meiden is omdat er meer meisjespersonages in de dozen zitten. De personages staan ook nog eens afgebeeld in het boekje van LEGO en op de hoek van elke doos, om duidelijk te maken wie de vriendinnen zijn. Ninjago,

Hermelien, Roos en Hazard vertellen dat er meer vrouwelijke personages in de dozen van LEGO Friends zitten en dat het daarom meer voor meisjes is: “*omdat er alleen maar meisjes zijn en bijna geen jongens*” (Hazard). Roos kijkt naast het aantal meisjes ook nog naar de kleuren die LEGO gebruikt: “*daar zitten ook meestal meisjes bij, maar dat is ook omdat dat meer met zo'n kleuren is voor meisjes en omdat de kleren ook een beetje meer voor meisjes lijken*”. LEGO City noemt ze eerder 'jongensspeelgoed', want “*daar zitten ook meer jongens bij, bij LEGO City*”. Maties vindt Ninjago voor jongens omdat er enkel jongens als personages in de doos zitten. Uiteindelijk zet hij Ninjago bij 'meer voor jongens maar ook voor meisjes' omdat er ook één “*meisjesninja*” bij zit: “*Daarom doe ik het daar, voor alle twee*”. Emma vindt de Lil' Outrageous Little Dolls voor meisjes “*omdat dat meisjes zijn é*”. Ook Lowie, Hermelien, Sennie en Lucas gebruiken deze strategie om te bepalen voor wie het speelgoed zou zijn.

Soms is het geslacht van een speelgoedpersonage een echte afknapper. Vooral bij jongens wordt deze trend merkbaar doorheen de interviews. Veel jongens geven aan dat ze niet graag met “*meisjespeetjes*” spelen, zoals zij dat noemen. Lucas wil het moderne woonhuis van Playmobil niet omdat er “*te veel meisjes*” bij zitten. Wanneer hij gevraagd wordt om het aantal jongens en meiden te tellen, komt hij bijna gelijk uit, maar de meiden vallen blijkbaar meer op dan de jongens. Ook LEGO Friends valt niet in de smaak want er zijn te veel meisjes, volgens Otis, Hazard en Ninjago. De vijfjarige Lowie en Djees zijn geen fan van Disneyprinses Belle. Lowie vindt haar “*vies*” en Djees vindt haar gewoon niet leuk omdat ze een meisje is. Ook Titus is geen voorstander van een prinses of fee, hoewel hij het kristallen paleis met roze accenten wel leuk vindt. Ook George wil geen prinsessen en speelt niet graag met meisjes, behalve met zijn vriendin op school. Lowie en zijn broer Maties gaan nog een stapje verder in hun afkeer voor vrouwelijke speelfiguren. Lowie zou de meisjes wegduwen en Maties zou alle meisjes er uit halen. Dit zegt hij een vijftal keer, tot hij zelfs iets mompelt waar Lowie van schrikt: “*Alle meisjes ga ik doden*”. Lowie herhaalt nog eens wat zijn broer zei, om hem te laten weten dat hij het gehoord heeft. In een poging om geen afkeuring te tonen en beïnvloeding te vermijden, wordt doorgevraagd naar de reden voor zo'n uitspraak. Maties ontkent dat hij het gezegd heeft, waarop de twee bijna ruziën om hun gelijk te halen. Maties lijkt zich uiteindelijk te schamen. Het fragment is hieronder bijgevoegd:

- Maties: Ik wil dat hebben.
- Onderzoeker: (Lacht)
- Maties: Alle meisjes ga ik doden.
- Onderzoeker: Waar zou je dat zetten, het zwembad? Voor jongens ook?
- Maties: Maar ik ga de meisjes doden.
- Onderzoeker: Hmm?
- Maties: Ik ga de meisjes eruit halen.

- Onderzoeker: Ga je die eruit halen?
- Lowie: Ik ga de meisjes doden, zei hij
- Maties: Dat is niet waar!
- Lowie: Jawel!
- Onderzoeker: Is het niet leuk als er meisjes bij zitten?
- Maties: Ik heb niet gezegd dat ik die ging doden...(lacht ongemakkelijk)
- Lowie: Jawel.
- Onderzoeker: Is het niet leuk als er meisjes bij zitten?
- Lowie: Jawel, je hebt dat wel gezegd!
- Maties: Nee, maar ik heb niet gezegd 'ik ga die doden'.
- Onderzoeker: Maar, het maakt niet uit. Als er meisjes bijzitten, dan vind je het minder leuk?
- Maties: Ja.
- Onderzoeker: Hoe komt dat?
- Maties: Omdat die dan meer prinsessen gaan zijn, en die gaan dan heel de tijd roze auto's kopen.
- Onderzoeker: Ja...Zou je dat leuk vinden? (zeemeerminnen)
- Maties: Ja.
- Onderzoeker: Kijk, het is hier met een knikkerbaan en al...En hier met een gouden haai...
- Maties: Behalve de meisjes wil ik eruit.
- Onderzoeker: Behalve de meisjes...
- Maties: Ik wil alle meisjes weg.

Andere

Naast het gebruiken van leeftijdsgenootjes, genderrol of kleur als leidraad, geeft Ninjago nog een andere reden voor zijn idee dat LEGO-politie voor jongens is: "*want dat zijn kleine LEGO'tjes*". Hij kan hiermee bedoelen dat meisjes niet kunnen bouwen met kleine blokken, ofwel denkt hij aan zijn kleine zus, die nog maar drie jaar is en te jong voor dergelijke kleine bouwonderdelen. Het gebruik van een expliciet label kwam niet aan bod tijdens interviews, deels omdat sommige respondenten nog niet kunnen lezen en deels omdat dit minder gebruikt wordt in speelgoedfolders. Speelgoedfolders gebruiken vooral kleuren, versiering of foto's van spelende kinderen om reclame

te maken.

In het literatuuronderzoek werd beschreven hoe kinderen interesse verliezen in speelgoed wanneer ze ontdekken dat het niet voor kinderen van hun geslacht bedoeld is (Shutts, Kenward, Falk, Ivegran & Fawcett, 2017). Speelgoedpoppetjes blijken ook te tonen voor wie het speelgoed bedoeld is, dus dit zorgde ervoor dat kinderen soms verrast werden en het ‘*Hot potato effect*’ demonstreerden.

Hot potato effect

Bij drie interviews vonden kinderen iets in eerste instantie leuk. Toen ze merkten dat het personage toch een meisje of jongen was – het omgekeerde van wat ze eerst dachten – schrokken ze en veranderden hun mening. Een uitzondering is de volgende: Sennie dacht een keer dat een personage een jongen was, maar toen het een meisje bleek te zijn, schrok hij niet. Hij wilde daar ook wel mee spelen. Maties, Otis en Emma schrokken wel. Deze momenten waren zo boeiend dat de fragmenten zijn toegevoegd.

Maties (oranje)	<p>Ja, en die!</p> <p>Ja. Een...</p> <p>Nee, dat is een meisje!</p> <p>‘Nee, dat is een meisje?’</p> <p>Ja, dat is een meisje.</p> <p>Ja, dat zijn meisjes...In een ruimtepak. Vind je die dan...?</p> <p>Die, dat is geen meisje.</p> <p>Ik denk het wel.</p> <p>Nee toch?</p> <p>Ik weet het niet, maakt dat iets uit?</p> <p>Ik wil dat die voor jongens is dan.</p> <p>(lacht). Ah, dus...Maar moest het een meisje zijn, zou je het dan minder leuk vinden?</p> <p>Ja.</p> <p>Ja...Maar als het een jongen zou zijn, dan vind je het wel heel leuk?</p> <p>Ja.</p>
Otis (groen)	<p>Hier vind ikHmmm...Die.</p>

	<p>Die met het ruimtepak?</p> <p>Ja.</p> <p>Ja...Meisje in het ruimtepak... (ik zeg het expres luidop om te zien of hij wist dat het een vrouw is)</p> <p>Dat is een jongen. (komt heel snel)</p> <p>Nee, dat is een meisje.</p> <p>Nee, nee...Dat is een jongen....?</p> <p>Het is een meisje...</p> <p>Jongen...</p> <p>Vind je ze even leuk als het een meisje is?</p> <p>Nee, dat is een jongen.</p> <p>Je hoopt dat het een jongen is?</p> <p>Ja! Het is ook een jongen....</p> <p>Wacht, ik ga eens kijken wat dat erbij staat...Ze heeft borsten.</p> <p>Wat?!</p> <p>Dat ze borsten heeft.</p> <p>Dan niet die...</p> <p>Dan niet die?</p> <p>Is dat een jongen?</p> <p>Het is ook een meisje...(piraat)</p> <p>(Wijst een derde aan)</p> <p>Ook een meisje. (astronaute)</p> <p>Niet waar.</p> <p>Jawel (lacht).</p> <p>Dan...geen enkel.</p>
Emma (paars)	<p>...de brandweer...</p> <p>Ooooooh dat wil ik!!!</p> <p>Ja? (al enthousiast)</p> <p>Nee toch niet.</p> <p>(lacht) Waarom niet? Waarom eerst wel en dan niet?</p>

	<p>Dat lijkt mij wel leuk...Maar voor jongens. Dit wil ik!! dit!</p> <p>Wacht wacht wacht! Dat was interessant wat dat je nu zei...Het ziet er wel leuk uit maar...</p> <p>Omdat die licht geeft en 'tutaaaaa', maar, maar, maar daar zitten bijna alleen maar jongens bij...</p> <p>Ja. En dan vind je het minder leuk?</p> <p>Ja en dat is vals vuur, dat is vals vuur.</p> <p>Ja het is vals vuur. Ze kunnen geen echt vuur bij kinderspeelgoed steken é.</p> <p>Dat is waar, Ik moet wel kunnen blussen. Dit wil ik! (politiekantoor)</p>
--	---

Voor veel respondenten was er een verschil tussen speelgoed voor jongens en speelgoed voor meiden. Dat blijkt uit de manier waarop ze speelgoed indelen in hokjes én uit hun reacties bij het zien van 'jongensspeelgoed' en 'meisjesspeelgoed'.

In de interviews uiten jongens zich vrij negatief ten opzichte van speelgoed dat zij categoriseren als 'meisjesspeelgoed', terwijl meisjes niet opmerkelijk negatief zijn over wat zij 'jongensspeelgoed' noemen. De vijfjarige jongens zijn heel duidelijk in hun afkeer voor 'meisjesspeelgoed': Hazard noemt LEGO Friends “vies” en Titus en Djees vinden poppen “saaaaaaa”. Volgens George zijn prinsessen “lelijk” en ook Lowie is daar geen fan van. Bij Belle geeft hij een duidelijke “Nèèèèèèè”, “omdat dat er vies uitziet” en “omdat die roze heeft”. De 6-jarige Maties vindt Spirit “saa”, maar bloemen vind hij nog “een beetje” mooi. Sennie, die ongeveer 6,5 jaar is, zegt diplomatisch dat hij eigenlijk “niet echt zoveel van prinsessen” houdt. En de bijna 8-jarige Lucas zegt over poppen dat hij ze ook wel leuk vindt. De meisjes uit de groep respondenten hebben minder te zeggen over jongensspeelgoed. Roos vindt de ene robot “saaaaaaa”, maar een andere robot die volgens haar schattiger is, vindt ze bijvoorbeeld wel leuk. Lies bestempelt dinosaurussen als 'voor jongens' omdat ze al gehoord heeft dat jongens enthousiaster reageren bij het zien van dino's. Charlotte houdt van ridders, politieagenten en interventieteams. Ze benoemt dit als jongensspeelgoed, maar ook als speelgoed dat heel goed is voor haar.

Doorheen de jaren kunnen interesses van kinderen veranderen. Lily heeft een uitkijktoren van *Paw Patrol* in de woonkamer, waar ze vroeger veel mee speelde. “Vroeger vond ik *Paw Patrol* heel erg leuk!”, maar nu vindt ze dit minder boeiend en plaatst ze het in de categorie 'voor jongens'. Ook Nella, een vriendin van Lily, vond *Paw Patrol* vroeger leuk maar nu niet meer. Roos vertelt over een muziekrobot die ze vroeger heel leuk vond om bij te dansen, maar nu houdt ze niet van robots,

tenzij ze “*schattig*” zijn. Deze drie meiden hielden vroeger van dingen die ze nu eerder omschrijven als 'jongensspeelgoed'.

Ongeveer een vierde van de kinderen vormt echter een uitzondering en biedt enkele interessante argumenten hiervoor. Vooral de zevenjarige meiden vinden een strikt onderscheid in speelgoed voor meisjes of jongens niet nodig. Chantie, Hermelien en Charlotte formuleren het op een gelijkaardige manier. “*Eigenlijk is er geen speelgoed voor die en voor die, maar meer voor allemaal*”, zegt Chantie, terwijl Hermelien vindt dat “*toch iedereen met alles kan spelen*”. De zevenjarige Charlotte voegt eraan toe dat er nooit iets alleen voor jongens of alleen voor meisjes is. Ook de zesjarige Eva die graag met auto's speelt en graag naar *Paw Patrol* kijkt, vindt dat speelgoed voor iedereen is. Hierbij reageert ze op de stelling dat sommige mensen vinden dat er apart speelgoed is voor jongens en speelgoed voor meisjes, terwijl anderen vinden dat al het speelgoed voor alle kinderen is. Sennie, die genderneutraal wordt opgevoed, is kritisch voor wat anderen zeggen over LEGO City: “*sommige mensen zeggen dat dat voor ...Alleen voor jongens is maar ik vind dat eigenlijk van niet. Eigenlijk alle LEGO is voor jongens én meisjes*”. Ook Rdb, die binnen enkele dagen acht wordt, gaat niet akkoord met de huidige stereotypen. De vijfjarigen deden dergelijke uitspraken niet.

Vijf-en zesjarigen doen volgens auteurs meer aan *gender policing*, wat wil zeggen dat ze ervoor willen zorgen dat de gendernormen worden nageleefd (Malpas, 2011). Kinderen die acht jaar worden, hebben al meer levenservaring en kunnen meer normen nuanceren (Bem, 1983; Blakemore, 2003). Verschillende zevenjarige respondenten zitten op enkele dagen, weken of maanden van de acht jaar verwijderd. Daarom kan het zijn dat zijn zich flexibeler opstellen. Dit leeftijdsverschil kan meespelen bij het formuleren van een opinie. Het is belangrijk om toe te voegen dat het ook moeilijker was om met de jongste respondenten op een abstract niveau over genderstereotypen te praten. Sommigen keken niet-begrijpend bij een open vraag terwijl anderen snel vatbaar waren voor afleiding wanneer geen rechtstreekse, korte vragen gesteld werden.

Tijdens de interviews komen een hoop stereotype uitspraken naar boven. Hoewel te verwachten zou zijn dat vooral de vijf- en zesjarigen dit zouden bespreken, komt dit ook bij de oudere kinderen ter sprake.

Bang zijn

Schrik hebben komt bij sommige kinderen ter sprake, dus wordt de vraag gesteld of er een verschil is tussen jongens en meiden op dit gebied. Geen enkel kind van diegenen bij wie dit ter sprake kwam, is van mening dat meisjes sneller bang zijn dan jongens. Sennie denkt wel in eerste instantie aan meisjes als diegenen die bang zouden zijn van dino's. Ook Charlotte denkt eerst aan meisjes bij het zien van de Playmobil Ghostbusters omdat meisjes dit “*niet leuk en griezelig*” zouden vinden. Lily vertelt dat zij een spel met geesten eng vindt, maar ze gaat er van uit dat

andere meisjes en jongens dit misschien wel leuk vinden. Lucas vermoedt dat jongens minder snel tonen dat ze bang zijn *“omdat ze stoer willen blijven doen è”*.

“Slechteriken”, agressie en schattigheid

Jongens lijken veel meer bezig te zijn met een strijd tussen goed en kwaad, wanneer ze naar speelgoed kijken. Ze zien snel wie de *“slechte”* of *“slechterik”* zou zijn en wie de winnaar hoort te zijn. De vijfjarige Djees en George en de zesjarige Otis vermelden dit elk enkele keren. Ook de zesjarige Sennie is erg met dit thema bezig bij het bekijken van de speelgoedboeken, bij hem komt dit het meest ter sprake. Piraten zijn volgens hem *“slecht”* – met uitzondering van Piet Piraat - en een arend is blijkbaar ook geen goed symbool om als ridder op je vaandel te zetten, dus dat is voor de *“slechte”* ridders. De *“slechteriken”* die Lucas aanhaalt, zijn mensen die dino's of draken van hun vrijheid beroven. Enkel de zesjarige Lies vernoemt ook één keer het woord *“slechteriken”*, als reden van waarom ze iets niet leuk vindt. Ze zou het liefst een fee zijn die een oorlog kan stoppen, in plaats van mee te vechten. Ze vertelt wel trots hoe ze vervelende jongens met één vuistbeweging kan vloeren.

Vechten is iets wat vooral jongens aanhalen als een thema in hun spel, of als een vaardigheid. Enkele meisjes, Lies en Charlotte, vertellen dat vechten 'meer voor jongens' is, maar ze hebben wel al zelf gevochten, al was dat eerder uit zelfverdediging. Ook Maties, Titus en Hazard vinden dat vechten – al dan niet met kussens - bij jongens hoort. Lies gebruikt een enthousiaste *“pong”* waarmee ze het geluid van haar vuistslag nabootst en Charlotte speelt graag met *“vechtdingen”*, zoals ze het zelf noemt. Hermelien is blij dat ze leert vechten in de Taekwondo-les. George fantaseert over ridders die vechten, terwijl de LEGO-mannetjes van Rdb enkele oorlogstaferelen hebben moeten meemaken. Geweren bouwen in LEGO of lasershooting vindt Rdb heel boeiend, maar over vechten met anderen praat hij niet. Ferrari is meer fan van zwaardvechten en maakt er bijpassende geluiden bij. Ook Lucas laat enthousiast veel schietgeluiden horen wanneer hij een verhaal vertelt, maar hij weet dat je met agressief gedrag geen goeie indruk maakt op meisjes *“Omdat ze denken ‘Wow wat een gevaarlijke gek, daar ga ik niet mee trouwen ze! Neeneeneenee, ik ben hier snel weg!’”*. Hazard houdt van de Ninja Turtles en gaat ervan uit dat meiden niet weten hoe ze moeten vechten. Ninjago vertelt ook gretig over Ninja's en over hoe hij met de grootste van de klas heeft gevochten: *“Haar knie was gebroken. Alles was in bloed”*. En daarna kreeg het meisje nog de windpokken ook...

Iets 'schattig' vinden, was dan weer vooral iets voor de meiden of voor de oudste jongens uit de groep. Naast Charlotte, Emma, Lies en Roos, gebruikten ook Lucas en Rdb dit woord enkele keren. Lucas en Rdb zijn allebei bijna acht en zijn ook de jongens uit de groep die ook aangeven dat ze speelgoed leuk vinden, dat ze zelf als 'meisjesspeelgoed' benoemen.

Genderstereotypen kwamen ook van pas om de voorkeuren van andere kinderen in te schatten. Meisjes hebben hun ideeën over wat jongens minder kan aanspreken en jongens hebben een beeld van wat meisjes maar niks zouden vinden. Voorbeelden van wat ze zelf wel of niet leuk vinden, lijken eveneens een leidraad te zijn voor de respondenten. Lies vindt het makkelijker om zich in te leven in andere meisjes dan in jongens. Ook Lily is zekerder van wat meisjes willen en ze uit haar twijfel als ik vraag naar interesses van jongens. Voor een vijfjarige toont ze daarmee dat ze, in tegenstelling tot leeftijdsgenootjes, niet altijd mee denkt in genderstereotypen; vooral wanneer ze zegt dat jongens prinsessen misschien ook leuk vinden. Roos denkt eerder dat jongens niet geïnteresseerd zijn in elfen. Chantie denkt meer in dezelfde richting van Roos, dat jongens bijvoorbeeld geen interesse hebben voor fantasierijke versieringen van eenhoorns of gevleugelde paarden. Zo denken Sennie, Lucas, Ninjago, Djees, Otis en Maties respectievelijk dat meisjes geen interesse hebben in piraten, een helbizon, draken, superhelden, Ghostbusters of LEGO Star Wars of als laatste, politieagenten... "*behalve als er meiskes-politie zijn*", zegt Maties daarbij. Volgens Sennie zijn rode Pokémonballen voor jongens "*omdat jongens denk ik meer van een echte Pokémonbal houden*". Sommige kinderen overstijgen de categorieën en zijn vrij ruimdenkend: Hermelien denkt dat sommige jongens ook wel houden van LEGO Friends, terwijl Lucas denkt dat meisjes ook nog wel fan zijn van de brandweer. Rdb vindt dat barbiepoppen voor jongens en meisjes zijn, maar dan wel als ze nog iets jonger zijn, zoals kleuters. Hij let meer op de leeftijd dan op geslacht.

Wanneer men gaat letten op de leeftijd van kinderen en eventuele broers of zussen, worden verschillen tussen kinderen zichtbaar. Daarom wordt voor elke momentopname met respondenten een korte oplijsting gemaakt, om aan te tonen in hoeverre zij wel of niet aansluiten bij wat literatuur eerder voorspelde. Deze literatuur is namelijk gebaseerd op onderzoek dat niet diepgaand polst naar de leefwereld van kinderen, zoals bij de probleemstelling werd toegelicht. Bij dit onderzoek wordt duidelijk dat de leefwereld van kinderen niet zwart-wit is. De kinderen worden besproken naargelang het aantal broers of zussen en binnen deze categorieën van jong naar oud.

Jongens met een zus

Ninjago lijkt op het eerste zicht stereotiep te antwoorden, ook al heeft hij een zus die zijn visie kan uitdagen. Hij laat bijvoorbeeld geen *gender bending* toe en toont geen aarzeling. Zijn antwoorden bij de categorieën 'meer voor meisjes' tot 'meer voor jongens', volgen de verwachtingen van de theoretische achtergrond voor vijfjarigen in het algemeen. Van jongens met een zus wordt verwacht dat de zus als 'genderneutralisator' werkt en dat lijkt bij Ninjago alvast niet zo te zijn (Endendijk, Groeneveld, Van der Pol, Van Berkel, Hallers-Haalboom, Mesman & Bakermans-Kranenburg, 2014). Zelfs bij 'zandbak' of 'fietsen' denkt hij aan meisjes omdat zijn zus graag fietst en in de zandbak speelt. Hij toont vooral interesse in Ninjago LEGO of LEGO City en niet in LEGO Friends. Zijn zus toont dan weer weinig interesse in popjes en speelt vaak met Ninjago's speelgoed. Hij heeft veel energie en kan ook agressie tonen, wat door andere kinderen meerdere keren

wordt beschreven als iets dat 'meer voor jongens' is.

De vijfjarige George heeft een oudere zus. Zijn indeling in categorieën is eerder stereotiep. Toch kiest hij bij het Playmobilboekje en spelletjes ook voor dozen waar alleen meisjespoppetjes bij zitten, hoewel hij echt geen fan is van prinsessen en zegt dat hij niet graag met zogenaamde “*meisjespeetjes*” speelt. Een elfje, heks of zeemeerminnen zijn dan weer wel fascinerend. Auto's vindt hij dom als ze kapot zijn of traag rijden. Hij speelt graag ridder en fantaseert over avonturen. Hij staat niet open voor *gender bending* als je het hem expliciet vraagt.

Ook de vijfjarige Djees heeft een oudere zus. Hij denkt vrij stereotiep in zijn categorieën, maar er zijn ook kleine afwijkingen, zoals auto's die “*soms voor meisjes en soms voor jongens*” zijn. Hij geeft ook aan wanneer hij twijfelt bij een categorie en vindt dat jongens ook met prinsessen mogen spelen. Zelf zou hij dat niet doen, maar hij sluit niet uit dat anderen dat wel leuk vinden. Ook de feeën en een paard met roze vleugels, kunnen zijn goedkeuring wegdragen.

Jongens met één broer

De vijfjarige Lowie is vrij stereotiep bij het opmaken van categorieën, hoewel hij popjes bij 'voor jongens' zet. Hij corrigeerde zichzelf niet, zijn broer Lowie wou dat wel al doen. Bij het maken van een tekening van zijn gezin, tekende hij zijn papa heel groot en zijn mama piepklein. Zijn lievelingsspeelgoed – treinen, LEGO City en Ninjago en een tovenaarsstoren – wordt in de literatuur als 'mannelijk' omschreven. Het raceparcours van LEGO Friends benoemde hij aanvankelijk als 'niet leuk', toen twijfelde hij en gaf hij aan het toch te willen hebben. Hij laat zijn afkeuring voor 'meisjesspeelgoed' duidelijk blijken door het “*vies*” te noemen of te zeggen dat hij de meisjes weg duwt. Een ring of lippenstift van Star Wars zou voor hem ook nog leuk zijn, maar andere niet.

De zesjarige Maties, spreekt agressievere taal ten opzicht van meisjespersonages in speelgoed. Zo zegt hij verschillende keren dat hij ze niet leuk vindt en dat hij ze er uit wil. Hij zegt zelfs dat hij ze gaat doden, tot ongenoegen van zijn broer Lowie. Zijn onderverdeling tussen speelgoed voor jongens en meisjes en meisjes is stereotiep en samenhangend met literatuuronderzoek. Waterparels en LEGO Ninjago lijken in eerste instantie voor allebei te zijn. Hierbij vermeldt hij dat de meisjesninja en roze waterparels voor meisjes zijn, de anderen zijn voor jongens. Hij maakt dus nog een onderscheid binnen dit speelgoed. De Playmobil-zeemeerminnen vindt hij wel leuk, maar dan alleen de mannelijke personages.

Otis is een zesjarige jongen met één broer en twee mama's. Tegenover mij volgt hij de genderstereotypen (zijn antwoorden bij categorieën stemmen overeen met wat de literatuur omschrijft als jongens- of meisjesspeelgoed en hij is ook consequent bij wat hij leuk en niet leuk vindt). *Gender bending* vindt hij eerder grappig... (bijvoorbeeld bij lippenstift en LEGO Friends). Zijn mama verklapt echter dat hij toch ook graag zijn nagels lakt. Toch heeft hij de behoefte om dit tegenover mij te verzwijgen. Hij is bovendien heel altruïstisch volgens zijn moeder en helpt graag

in het huishouden

Jongens met twee siblings

Rdb is de jongste van drie broers en zou volgens de literatuur daardoor minder stereotiep denken dan jongens met één broer. Hij is intussen bijna acht jaar, wat ook een invloed kan hebben op zijn opinie over speelgoed. Eén van zijn broers speelt ook met LEGO Friends, iets waar hij niet dezelfde interesse in toont. Het raceparcours vindt hij wel tof. Hij is heel geïnteresseerd in voertuigen van LEGO City, maar het is volgens hem niet nodig om te gaan hokjesdenken in 'speelgoed voor jongens' en 'speelgoed voor meisjes'. Bij het bekijken van mogelijke categorieën, zegt hij onmiddellijk dat de middelste categorie de enige juist is. Barbiepoppen vindt hij bijvoorbeeld voor kleuters, maar dan wel voor meisjes én jongens. De dingen die hij leuk vindt, zijn eerder 'jongensspeelgoed' volgens de literatuur, hoewel hij ook houdt van 'zacht' speelgoed zoals knuffels.

De zesjarige Sennie heeft een jongere zus van vier en een broertje van drie. Hij zet heel veel speelgoed bij 'voor jongens en meisjes' en slechts enkele dingen bij 'alleen voor jongens' of 'alleen voor meisjes'. Hij houdt niet zo van roze of diamanten, maar verzet zich niet tegen alles wat roze is of waar meisjespersonages aan bod komen. Zeemeerminnen vindt hij leuk, net als feeën in een kristallen paleis of een roze draak. Bij de ruimteman die een vrouw blijkt te zijn, zegt hij dat hij die dan nog steeds leuk vindt, in tegenstelling tot andere jongens die schrikken als ze te weten komen dat een personage eigenlijk geen jongen maar een meisje is. Hij is ook fan van *Frozen*, knuffels en verhaaltjes. Zijn ouders proberen hun kinderen genderneutraal op te voeden en dat kan er mee voor zorgen dat hij geen sterke aversie toont tegenover speelgoed dat 'voor meisjes' zou zijn.

Jongens die enig kind zijn

Titus, die net vijf geworden is, is voorstander van wat in de literatuur omschreven wordt als 'jongensspeelgoed' zoals voertuigen en avontuurlijk speelgoed. Dat is ook in zijn hokjesdenken terug te vinden. Dozen met veel meisjes in vindt hij niet leuk. *Gender bending* vindt hij niet oké, maar de roze draak ziet er te leuk uit voor hem om er niet voor te kiezen. Zijn ouders willen hem geen stereotypen opdringen. Zijn slaapkamer is bijvoorbeeld nog roze en oranje omdat de vorige eigenaars het zo hadden geschilderd voor hun dochter. Als Titus een andere kleur wil, mag hij kiezen.

Hazard is enkele maanden ouder dan Titus, zijn antwoorden zijn ook nog vrij stereotiep. Speelgoed waar meisjes in voorkomen is voor meisjes; superhelden en ninja's zijn alleen voor jongens. Meisjespersonages en roze vindt hij vies. Hij is fan van ninja's en Beyblades, speelgoed waarmee je tegen andere kinderen strijdt om je tol zo lang mogelijk draaiende te houden. Bij het LEGO Friends raceparcours gaat hij ervan uit dat er zeker wel een paar jongenspersonages in zitten. Op die manier maakt hij het misschien voor zichzelf acceptabel om ermee te willen spelen, tegenover

gender bending is hij immers niet echt positief.

De zesjarige Ferrari zet LEGO City bijvoorbeeld wel bij 'voor jongens en meisjes'. De rest van het speelgoed is echter vrij stereotiep geordend. Sommige dingen van LEGO Friends vindt hij wel leuk omdat hij er met zijn nichtje al heeft mee gespeeld. Toch hoort dit volgens hem bij 'voor meisjes'. In zijn tekening gebruikte hij heel wat kleuren, hij heeft immers op details gelet om zijn mama en plus-mama te tekenen.

Lucas is bijna acht. Hij is de oudste respondent en in zijn antwoorden is ook meer nuance terug te vinden. Hij gebruikt veel kleuren in zijn tekening en één van zijn stukken lievelingsspeelgoed is 'voor jongens en meisjes' omdat hij er met zijn vriendin mee kan spelen. Hij wil liever geen speelgoed waar heel veel meisjes bij zitten, maar hij is niet bang om toe te geven dat hij ook dingen leuk vindt die hij zelf omschrijft als "*meisjesdingen*". Hij wilde zelfs eerst de meisjesversie van zijn naam gebruiken als schuilnaam, maar zijn mama stelde voor om toch een jongensnaam te nemen.

Meisjes die enig kind zijn

Lily, die binnen enkele maanden zes wordt, blijkt – afgaand op de literatuurstudie – een verrassing te zijn voor haar leeftijd. Ze heeft erg veel fantasie en leest graag sprookjesverhalen, maar ze volgt stereotypen over jongens en meiden niet zoals men volgens de literatuur van een vijfjarige zou kunnen verwachten. Ze spreekt zich niet met zekerheid uit over wat jongens wel of niet zouden willen en vindt het niet raar als een jongen met popjes wil spelen. Ze verwacht eerder dat popjes bijvoorbeeld te duur zijn, dan dat haar neefje ze niet krijgt of wil krijgen omdat hij een jongen is. *Paw Patrol* zet ze bijvoorbeeld wel bij 'voor jongens'. Al speelde ze er vroeger ook mee, nu doet ze dat veel minder.

De zesjarige Lies is een sociale meid die ook fan is van sprookjes en verkleeden. De verhalen moet niet per se meiden in de hoofdrol hebben, maar dat zijn wel haar favorieten. Ze deelt speelgoed vrij stereotiep op in hokjes, hoewel ze meerminnen en prinsessen naar haar mening niet enkel voor meisjes zijn en auto's niet enkel voor jongens. De zaken die zij niet leuk vindt, hebben veel jongenspersonages of zijn eerder eng voor haar. Ze vertelt trots hoe ze al tegen jongens heeft gevochten, maar wil toch vooral vrede kunnen brengen tijdens het spelen, in plaats van deel te nemen in gewelddadige spelletjes.

Nella, die zeven is, verdeelt speelgoed volgens de stereotypen, zoals haar mama verwachtte. Sport en voertuigen is alleen voor jongens, terwijl popjes en prinsessen alleen voor meisjes zijn. Als een vriend een prinsessenkleedje aandoet, vindt ze dat grappig. Ze houdt van rustige activiteiten zoals tekenen, puzzelen of met haar poppenhuis spelen en is geen voorstander van voertuigen, superhelden of *Paw Patrol*.

De zevenjarige Charlotte houdt van jongenspersonages met wapens, maar beschrijft dit als 'meer

voor jongens'. Ze vindt dat er nooit iets alleen voor meisjes of jongens is, en toont dat ook wanneer ze het speelgoed sorteert in hokjes. Avontuurlijk speelgoed of voertuigen staat nog meer aan de kant van speelgoed voor jongens, maar alles is ook wel voor meisjes. Ze haat roze auto's, boerderijdieren of een poppenhuis en speelt veel liever met ridders, politieagenten of pijl en boog.

Meisjes met broer of zus

De invloed van broers of zussen op meisjes wordt niet besproken in literatuur. Het is mogelijk dat de impact veel kleiner is dan bij jongens aangezien jongens veel meer druk ervaren om aan hun genderrol te voldoen (Blakemore, 2003:412; Wood, Desmarais & Gugula, 2002; Endendijk, Groeneveld, Van der Pol, Van Berkel, Hallers-Haalboom, Mesman & Bakermans-Kranenburg, 2014). Bij dit onderzoek wordt wel gekeken of er een waarneembaar verschil is tussen meisjes met zussen of broers en meisjes die enig kind zijn.

Kim is zes en houdt van buitenspelen en fietsen. Ze is het liefst bezig met speelgoed dat volgens haar op meisjes is gericht, zoals nagellak, armbandjes en Barbies. Bij het hokjesdenken zet ze dingen bij 'voor meisjes' die ook haar broer leuk vindt, zoals schommelen. Voetballen doet ze ook graag, ook al zet ze dat bij 'voor jongens'. Ze staat nog vrij positief tegenover *gender bending*.

De zesjarige Eva zegt expliciet dat alle speelgoed voor iedereen is, maar deelt toch speelgoed vrij stereotiep in hokjes. Ze speelt graag met auto's en houdt van *Paw Patrol*, maar dan vooral van de twee vrouwelijke hondjes Sky en Everest. *Frozen* vindt ze saai maar Barbies zien er leuk uit. Ze staat positief ten opzichte van *gender bending* en vindt niet dat reclame met jongens wil zeggen dat dat speelgoed dan ook uitsluitend voor jongens is.

Roos is bijna 7. Volgens haar ene mama is ze een "roze rolmodel" voor haar jongere broer, maar ze loopt evengoed ook rond als een jongen. Roos let op het geslacht van speelgoedpersonages voor ze het onderverdeelt in een categorie. Dat maakt dat de onderverdeling vrij stereotiep is, maar er zitten ook verrassingen bij, zoals de piratenboot of de brommer, die door andere kinderen eerder bij 'voor jongens' worden gezet, maar bij haar voor iedereen zijn. Ze houdt van echte dingen, maar elfjes bestaan wel in haar dromen dus die vindt ze ook leuk. In de literatuur worden de interesses van kinderen vrij zwart-wit voorgesteld, terwijl Roos echt individuele keuzes maakt per speelgoedstuk. Een grote robot vindt ze niet leuk, een robotje van LEGO weer wel. Dieren in parels vindt ze niet leuk, terwijl ze als personages in een poppenhuis wel "schattig" zijn. Disneyprinsessen in LEGO zeggen haar niets, terwijl ze de Disneytelefoon bestempelt als één van haar favorieten. *Gender bending* van andere kinderen vindt ze vrij oké. Ze zegt dat "ieder mag kiezen waar hij mee speelt", al lijkt het haar wat vreemd als een jongen voor elfjes zou kiezen.

Chantie is zeven en heeft een kleine broer, George. Ze denkt aan een liedje van K3 waarin ze vragen waarom een jongen geen prinsesje mag zijn, dus met *gender bending* heeft ze helemaal

geen problemen. Speelgoed beschouwt ze als iets voor iedereen. Jongens met schmink zou ze raar vinden, maar ze voegt eraan toe dat ze dat ook gewoon nog nooit heeft gezien. Ze speelt ook met auto's maar is bijvoorbeeld geen fan van Cars of *Paw Patrol*, daarvoor vindt ze zichzelf immers al te oud.

De dingen de zevenjarige Emma alleen voor meisjes vindt, zijn erg roze of met hartjes versierd. Ze deelt het speelgoed niet zo stereotiep in: poppen zijn voor iedereen, prinsessen zijn niet alleen voor meisjes en auto's zijn volgens haar ook niet enkel voor jongens. Het geslacht van personages maakt voor haar niet zoveel uit en ze kijkt positief naar *gender bending*. Zo vindt ze dat prinsessenjurken niet alleen voor meisjes zijn omdat een jongetje op school dit al eens had gedragen. Haar ouders proberen hun dochters zonder stereotypen op te voeden.

Hermelien geeft haar papa een paar hakken en lang haar op haar tekening. Ze vindt *gender bending* dan ook zeker oké en speelt er ook mee. Zelf zou ze liever Vlad zijn dan Keelin van de Nachtwacht. Ze vindt dat iedereen met alles kan spelen. LEGO Friends is voor zowel jongens als meisjes. Jongens mogen dan weer nagellak aandoen, al is het iets wat ze bij 'voor meisjes' had gezet. Ze houdt van gewone LEGO en LEGO Friends en heeft erg veel fantasie. Ze houdt niet van schminken, maar wel van zichzelf vuil maken, ballet en leren vechten in de les Taekwondo.

Gender bending

Bij bovenstaande voorbeelden is te zien hoe sommige kinderen wel eens aan *gender bending* doen. Sommige kinderen gaan niet akkoord met opmerkingen rond *gender bending*. Ninjago schudt meerdere keren zijn hoofd bij de vraag of een meisje ook met Ninjago LEGO mag spelen. Lowie zou iets zeggen als hij dit zag gebeuren: “*Hé, je mag daar niet mee spelen, alleen de jongens.*” Ook Otis zegt “*Nè*” op deze vraag. LEGO Star Wars wordt eveneens regelmatig bij 'voor jongens' gezet. Kim vindt dat meisjes daar ook mee mogen spelen. LEGO Friends wordt door de meeste kinderen beschouwd als iets wat meer voor meisjes is, maar Roos is van mening dat jongens daar ook mee kunnen spelen. Hermelien zette LEGO Friends eerst bij 'voor meisjes', maar veranderde van mening toen ik vroeg wat ze ervan zou vinden als een jongen er mee zou spelen. Ze leek zich af te vragen wat daar mis mee zou zijn: “*dat is toch oké?*” vroeg ze. Ze verplaatste het toen naar 'voor jongens en meisjes'.

Hazard en Lowie vinden het raceparcours van LEGO Friends nog leuk, ook al noemen ze LEGO friends over het algemeen “*vies*” of “*echt niet mooi*”. Lowie zei eerst “*Nee!*” maar bleef de doos wel aanstaren, waarop hij zijn antwoord bijstuurde naar “*Jawel!*”. Hazard denkt dat er “*zeker wel een paar jongens*” bij zitten, wat niet klopt. Het zijn 'vriendinnen' Stephanie, Mia en Vicky die racen, met een zichtbare paardenstaart onder hun helm. Maar dat er jongens bij zouden kunnen zitten, maakt het oké voor Hazard. Hij vindt 'Mia's hartvormige doos' ook leuk omdat ze rood haar heeft en er niets van roze bij zit. Ferrari speelt soms met LEGO Friends bij zijn nichtje: “*ik speel daar ook wel*

een super klein beetje mee, met mijn nicht".

Lippenstift bij een jongen vindt Otis grappig. Lowie zou dit alleen willen dragen als het Star Wars lippenstift is. Chantie zou het raar vinden als een jongen zich zou schminken, maar ze voegt er aan toe dat dit ook kan komen doordat ze het nog nooit gezien heeft. Ook nagellak komt enkele keren ter sprake. Kim vertelt dat ze al een keer heeft gezien dat een jongen dit aanhad. Hermelien vindt ook dat jongens wel een keertje nagellak mogen aandoen. De mama van Otis verklapt dat hij zelf ook graag nagellak draagt, maar de jongen zelf had dit schijnbaar liever niet verteld (zie afbeelding).

Otis, jij draagt toch graag nagellak? (mama)
Nee...
Ooow! Nagellak is wel leuk é!
Jawel è (mama).
Ik draag dat niet graag.
Is het over? (mama)
Plots over..
Is het plots over? (mama)
Maar dat was al lang...

Prinsessenkleedjes aantrekken blijkt eveneens een gevoelig onderwerp te zijn bij sommigen. Meisjes zijn positiever over jongens die er voor openstaan. Emma zegt dat prinsessenjurken niet alleen voor meisjes zijn, omdat het zoontje van haar juf dit al eens droeg toen hij op school kwam. Chantie vindt het ook oké, zij denkt hierbij aan een liedje van K3: *"in een liedje van K3 zeggen ze 'waarom mag een jongen geen prinsesje zijn...?'"*. Nella praat over een vriendje dat af en toe een prinsessenjurk draagt. Ze vindt dit grappig. Eva vindt dat jongens op Halloween ook een rokje kunnen aandoen of roze pyjama's mogen dragen. Ook Maties, die geen voorstander is van meisjespersonages in speelgoed, is verrassend genoeg verdraagzaam voor jongens die zich als prinses willen kleden: *"als jongens prinsessen leuk vinden, mag dat"*. De vijfjarige George zou het niet zien zitten als een jongen zich als prinses wil kleden, hij zei maar liefst 23 keer *"nee"* toen ik daarover sprak. In de klas mogen ze zich verkleden als ridders en prinsessen en hij versprak zich bijna toen ik vroeg in wat hij zich verkleedde: *"In ridders en pri...In ridders. En meisjes in prinsessen."* Maar ridders mogen wel met elkaar trouwen.

In het boekje van Playmobil is een pagina met een roze en een blauw vak, waarin respectievelijk meisjes en jongens staan, in allerlei outfits. De meeste jongens kijken enkel naar het blauwe vakje, terwijl meiden eerder naar beide vakjes kijken. Charlotte kijkt enkel naar het blauwe vakje aangezien daar veel krijgers in staan. Ze 'weet' dat de meeste meisjes dit niet interessant vinden, maar zij speelt daar graag mee. Enkele jongens kijken in het roze vakje, om dan te schrikken als ze zien dat het meisjes zijn. Een voorbeeld hiervan komt later bij het *'hot potato effect'*. Lucas is wel bereidwillig om in het roze kader te kijken en kiest er eentje met een helm en een pistool.

Enkele meisjes geven aan dat zij graag met auto's spelen, wetende dat er meer jongens zijn die hiervan houden. Bij Eva is het één van haar stukken lievelingsspeelgoed, waar ze dan ook enthousiast over vertelt. Chantie vindt het niet nodig om auto's als 'jongensspeelgoed' te bestempelen: *"Ik speel bijvoorbeeld ook met auto's terwijl dat niet...Terwijl jongens daar...Het is*

gewoon...dat jongens daar meer mee spelen dan meisjes en niet echt voor gewoon jongens.” Kim dacht eerst aan haar broer toen ik naar haar mening over auto's vroeg, tot haar mama verduidelijkte dat hun racebaan ook met auto's is. Zij gaf ook aan dat ze wist dat Kim daar ook graag mee speelt. De zesjarige Ferrari zou het dan weer *“een beetje”* raar vinden als een meisje met een trein zou willen spelen. Verschillende jongens vinden dat ridders en draken eerder voor jongens zijn dan voor meisjes. Emma vindt dat ook, maar toch zijn ze ook voor haar leuk. Hermelien zou ook wel met ridders willen spelen. Haar lievelingspersonage in de Nachtwacht is nu zelfs een jongen, Vlad, tot ongenoegen van haar broer. Sennie heeft een roze draak gevonden die hij ook leuk vindt, hoewel hij niet van roze houdt. Ook Titus vindt deze draak leuk.

De broer van Roos speelt ook met de roze prinsessentelefoon, maar ze zou het wat raar vinden als jongens met elfen zouden willen spelen want *“de meeste jongens zijn niet geïnteresseerd in zo'n dingen”*. Djees zou zelf niet willen spelen met prinsessen, maar andere jongens mogen wel als ze dat zouden willen. Rollenspelen met poppen worden voor de meeste kinderen gezien als iets voor meiden. Titus, die net vijf is, vindt niet dat jongens met poppen mogen spelen. De vriend van Nella speelt ook graag met het poppenhuis, volgens haar mogen jongens met poppen mogen spelen als het een jongenspop is. Hazard denkt dat er ook wel jongens zijn die roze leuk vinden, maar hij vindt het een beetje raar. Als zijn beste vriend voor meisjesspeelgoed zou kiezen, zou hij zeggen *“Ben je gek”*? Maar hij zou hem wel nog altijd leuk vinden als vriend. Rdb zou ook *“meisjesdingen”* kopen als ze echt leuk lijken. Hij koopt immers vooral wat er echt leuk uitziet, onafhankelijk van 'jongensspeelgoed' of 'meisjesspeelgoed'. Ook Lucas heeft interesse in enkele dingen waarvan hij zegt dat het eigenlijk voor meisjes is, zoals gekleurd slijm of een pop. Zijn ouders vinden het volgens hem echter prullen. Hij vreest de reactie van zijn vriendjes: *“dat durf ik niet omdat ze mij dan zeker gaan uitlachen”*. Lucas wilde eerst de meisjesversie van zijn naam nemen toen hij hoorde dat hij een geheime naam mocht kiezen voor dit onderzoek, tot zijn moeder hem aanmaande toch een jongensnaam te kiezen.

Enkele kinderen werden door hun broer of zus onderbroken tijdens het interview, bijvoorbeeld wanneer ze aan *gender bending* deden, naar de opinie van de respectievelijke broer of zus. Hermelien, die zeven is, vindt dat een keukentje voor iedereen is, terwijl haar vijfjarige broer Djees haar onderbreekt en zegt dat het alleen voor jongens is. Hermelien negeert hem. Maties trekt een raar gezicht wanneer Lowie zegt dat popjes voor jongens zijn. Maar hij zwijgt bijna meteen wanneer ik teken doe dat hij Lowie moet laten uitspreken. Ook hier is het Lowies standpunt dat telt, hij was immers aan de beurt. Diezelfde Lowie schrikt als Maties zegt dat hij de meisjespersonages gaat doden en verklapt aan mij wat ik niet had gehoord, ook al is hij niet de persoon die geïnterviewd wordt op dat moment. Wanneer de vijfjarige George vertelt over zijn lievelingsboeken, zegt de zevenjarige Chantie erbij dat hij nog niet kan lezen. Hij weet echter wel waar de verhalen over gingen en als hij dit wilde tonen uit interesse, dan is dat zijn keuze.

Bij het literatuuronderzoek wordt LEGO als casusvoorbeeld gebruikt. Bij het bespreken van speelgoedfolders, bleek het boekje van LEGO erg populair te zijn, wat interessante bevindingen heeft opgeleverd. Bij verschillende kinderen is het een stuk lievelingsspeelgoed, dat uitgesteld staat in de woonkamer. Velen kennen LEGO Friends, LEGO City of LEGO Ninjago en maken hier een onderscheid in qua doelgroep. Bij sommige kinderen, zoals Djees en Sennie, staat 'LEGO' gewoon bij 'voor jongens en meisjes'. LEGO Friends wordt door de meeste kinderen meer aan de kant van 'meisjes' geplaatst, terwijl Lego City eerder centraal of iets meer voor jongens zou zijn. Lego Star Wars en Lego Ninjago wordt meer als jongensspeelgoed gezien.

LEGO FRIENDS		
Voor meisjes	Meer voor meisjes maar ook voor jongens	Jongens en meisjes
Ferrari Otis Nella Ninjago Rdb	Hazard Maties Roos	Hermelien

LEGO CITY	
Jongens en meisjes	Meer voor jongens maar ook voor meisjes
Ferrari Hermelien Rdb	Maties Roos

LEGO STAR WARS	
Meer voor jongens maar ook voor meisjes	Voor jongens
Kim	Ferrari Otis

LEGO NINJAGO	
Meer voor jongens maar ook voor meisjes	Voor jongens
Eva Ferrari Hermelien Maties	Lowie Sennie Ninjago

Conclusie en discussie

'Genderspecifiek' speelgoed werd reeds door verschillende auteurs benoemd en uitvoerig besproken, vanuit het standpunt van opvoeden en ouders. In dit onderzoek staat echter de visie van kinderen centraal. Daarom luidt de hoofdvraag: Vinden kinderen dat er zoiets bestaat als 'genderspecifiek' speelgoed of – anders verwoord – 'meisjesspeelgoed' en 'jongensspeelgoed'? Welke criteria spelen daarbij een rol volgens kinderen?

Belangrijk om te herhalen is de manier waarop dit vraagstuk aan kinderen werd voorgelegd. Allereerst werd op geen enkel moment aan kinderen een voorbeeld gegeven van wat 'jongensspeelgoed' of 'meisjesspeelgoed' zou kunnen zijn. Daarnaast werd aan kinderen verteld dat sommige mensen deze tweedeling in speelgoed gebruiken, terwijl anderen vinden dat alle speelgoed voor iedereen is. Tot slot werd benadrukt dat de mening van het kind in kwestie de

belangrijkste is binnen dit onderzoek. Op die manier kreeg elk kind de kans om zijn of haar visie op een neutrale wijze uit de doeken te doen.

Dit onderzoek liet in totaal 22 kinderen aan het woord. Elk kind heeft een unieke mening over dit onderwerp, maar ongeveer $\frac{3}{4}$ van de kinderen maken een onderscheid tussen speelgoed voor jongens en speelgoed voor meiden. Dit toont zich in de manier waarop ze speelgoed indelen en ook in hoe ze reageren op het zien van speelgoed. Meisjes reageren vrij neutraal op het zien van 'jongensspeelgoed', maar jongens – en dan vooral de jongste – gebruiken verschillende negatieve termen om 'meisjesspeelgoed' te beschrijven. Daarmee wordt duidelijk dat ze een duidelijk onderscheid maken tussen wat past bij hen en wat niet. Wat ongepast aanvoelt, wordt vooral door jongens negatief benaderd die, passend bij hun ontwikkelingsfase, vasthouden aan genderstereotypen, zoals benoemd werd bij het onderdeel 'Steekproef'. Hierbij is het belangrijk te vermelden dat het iets moeilijker was om met vijfjarigen op meta-niveau over speelgoed te praten, waardoor zij makkelijker gebruik lijken te maken van de handvaten die ze kennen. De mozaïekmethode kwam dan van pas, om met verschillende puzzelstukjes de mening van kinderen te kunnen vormgeven.

Slechts zes kinderen verzetten zich tegen het idee dat speelgoed ontoegankelijk zou zijn voor bepaalde kinderen, op basis van hun geslacht. Vooral zevenjarige meiden zoals Chantie, Hermelien en Charlotte vinden een verschil in speelgoed voor jongens en meiden overbodig. Zelfs de jongere Eva vindt dat alle speelgoed voor iedereen is. Chantie geeft aan dat het niet juist is om iets als 'jongensspeelgoed' of 'meisjesspeelgoed' te bestempelen op basis van het aantal kinderen dat er mee speelt. Ook Sennie, die 'genderneutraal' wordt opgevoed, en de bijna achtjarige Rdb zijn kritisch. Rdb zou eerder categorieën maken op basis van leeftijd in plaats van gender.

Net als onderzoekers, gebruiken ook kinderen verschillende criteria om een onderscheid te maken tussen speelgoed voor meiden en speelgoed voor jongens. Veel speelgoed is voor iedereen, volgens de respondenten, maar er zijn factoren die speelgoed toch 'genderspecifiek' maken. Auteurs kwamen reeds tot de vaststelling dat kleuren, leeftijdsgenootjes, labels, thema, wielen, de omgeving of het gezin een invloed kunnen hebben. Deze factoren werden grotendeels bevestigd door de respondenten. De kleurencodes uit reclamefolders, die Elisabeth Sweet (a) en Cherney en Demsey aanhalen, worden ook bij LEGO gebruikt. Kinderen volgen deze codes om te weten voor wie LEGO Star Wars, Ninjago, City of Friends is bedoeld. Vooral roze komt ter sprake. Deze kleur valt bij de meeste jongens niet in de smaak omdat het voor meisjes zou zijn, zoals ook Weisgram en collega's bijgevolg voorspelden. Sennie en Titus willen de roze draak van Playmobil wel, ondanks de kleur. Veel jongens zetten 'draken' bij 'voor jongens' en dat kan ervoor gezorgd hebben dat ze het toch mannelijk genoeg vonden. De draak is interessant genoeg om de kleur te tolereren. Sennie wordt daarnaast ook genderneutraal opgevoed, Titus was enkele maanden geleden nog een liefhebber van roze. Dit kunnen dan ook redenen zijn dat de jongens de roze draak ook leuk

vinden. Bij meisjes zou roze een eerder grensverleggende werking kunnen hebben, volgens Weisgram en collega's – terug te vinden bij 'Invloed van kleur, label of wielen' - waardoor roze 'jongensspeelgoed' ook toegankelijk wordt. Bij Charlotte is dit niet het geval, in het interview komt expliciet aan bod dat ze de roze auto van Playmobil haat.

Eerdere ervaringen met leeftijdsgenootjes dragen eveneens bij tot het maken van beslissingen over de doelgroep van speelgoed, zeggen Lytton en Romney. Respondenten gaven vaak voorbeelden van wat ze reeds bij andere kinderen hebben gezien. Bij sommigen kan deze factor beperkend of stereotyperend werken. Ninjago gebruikt zijn zus als voorbeeld voor alle meisjes, zelfs bij zaken die niet stereotiep meisjesachtig zijn, zoals een zandbak. Sennie, Lily en Kim denken aan familieleden om speelgoed in te delen in categorieën. Andere kinderen zoals Hermelien, Roos en Lucas gaan net meer openstaan voor *gender bending* door aan andere kinderen te denken. Lily denkt aan haar neefje wanneer ze aan popjes denkt. Hij heeft er thuis niet veel, maar Lily wijt dat aan de prijs van poppen en niet aan zijn mogelijk andere interesses als jongen.

Met poppen spelen – een zorgende activiteit – wordt door meer dan de helft van de kinderen gezien als iets dat meer of alleen voor meisjes is. Slechts enkelen vinden dat het evenveel voor jongens en meisjes is. Wielen blijken een factor te zijn waardoor kinderen speelgoed als 'voor jongens' gaan beschouwen, zoals Fulcher en Hayes voorspelden. De meeste kinderen vinden dat auto's meer voor jongens zijn. Slechts een minderheid vindt dat het evenveel voor jongens en meisjes is.

De invloed van een expliciet label werd toegelicht in de literatuur, maar dit kwam amper aan bod tijdens interviews. Expliciete labels worden steeds minder gebruikt en bovendien konden niet alle respondenten lezen. Speelgoedfolders gebruiken vooral kleuren, versiering of foto's van spelende kinderen om reclame te maken. Kinderen op foto's kunnen een voorbeeld geven van welke doelgroep de speelgoedproducent voor ogen heeft. Bij de meisjes blijkt dit geen invloed te hebben, ze zien het eerder als toeval dat er een jongen of meid opstaat. Enkele jongens van 5 of 6 jaar zijn daarentegen wel van mening dat het geslacht van het afgebeelde kind de beoogde doelgroep symboliseert.

De invloed van de omgeving van het kind werd tevens als mogelijke factor bestudeerd. Hierbij wordt de afkomst, socio-economische situatie, schoolcultuur en woonomgeving in acht genomen. Enkele respondenten zijn afkomstig uit het buitenland of hebben ouders die geboren zijn in andere landen. Deze groep is echter klein, maar de kinderen lijken het vermoeden van Cherney en London, namelijk dat een andere huidskleur of afkomst zou kunnen zorgen voor sterker stereotyperend gedrag, alvast niet te bevestigen. Een jongen van vijf handelde vrij stereotiep, maar zijn zus houdt ook van zijn speelgoed en niet van popjes. Binnen de familie was dus reeds een verschil merkbaar. Een meisje van zes houdt van zich mooi maken, maar ook van buitenspelen,

auto's en voetballen. Door verschillende auteurs werd de vraag gesteld of een lagere socio-economische achtergrond zou zorgen voor een meer stereotype houding maar dit kon bij dit onderzoek niet worden bevestigd noch ontkend. Ouders die hun kind lieten deelnemen aan dit onderzoek zijn over het algemeen vrij hoog opgeleid, wat op zich ook een invloed kan hebben op de steekproef. Gezinnen met een maatschappelijke kwetsbaarheid waren moeilijker te bereiken, hoewel de oproep op verschillende manieren verspreid werd (zie bijlage).

De schoolcultuur en woonomgeving werden ook vergeleken als mogelijk beïnvloedende factoren, zoals Fagot, Leinbach en Hagan reeds aanhaalden. De respondenten zitten op verschillende scholen, die zowel katholiek, vrij of onderdeel zijn van een stadsnetwerk. Een kleine groep kinderen die naar dezelfde katholieke school in Destelbergen gaat, toont grote onderlinge verschillen qua gedachtengoed over speelgoed, waardoor de mogelijkheid dat de schoolcultuur een factor van invloed zou zijn, niet ondersteund wordt. De woonomgeving van kinderen verschilde eveneens, maar ook dit lijkt geen noemenswaardig verschil op te leveren voor ideeën over speelgoed en genderstereotypen. De steekproef is uiteraard beperkt, waardoor sluitende conclusies niet mogelijk zijn.

De invloed van ouders werd niet onderzocht bij dit onderzoek. Toch lijken de ouders van Sennie, Titus en Emma vrij bewust om te gaan met genderstereotypen. Vooral vaders vertelden daarover, iets wat onverwacht komt. Chaplin en collega's schreven immers dat vaders stereotypering zouden versterken. Kane schreef dat ouders hun kinderen zo veel mogelijk kansen willen geven, maar dat er toch – al dan niet onbewust – aan stereotypering wordt gedaan. Dit kan bij de mama van Lucas geobserveerd worden: ze zorgt bewust voor verschillende rolmodellen voor haar zoon, maar ze leek tegelijk enkele ideeën van hem af te keuren, zodat hij minder aan *gender bending* zou doen.

Binnen een gezin kunnen ook broers of zussen een impact hebben op kinderen, net als de leeftijd van kinderen. De vijfjarige jongens Ninjago, George en Djees tonen vrij stereotype ideeën over jongens en meisjes, wat past bij hun leeftijd volgens genoemde onderzoeken. Ninjago heeft een jongere zus en is tegen *gender bending*. George en Djees hebben een oudere zus, zij maken kleine uitzonderingen bij wat kan en wat niet kan. De oudere zussen kunnen een neutraliserende functie hebben, zoals Endendijk en collega's aanhaalden. Misschien geldt dit voor jongere zussen ook, maar bij Ninjago blijkt dit alvast niet het geval te zijn. Sennie heeft een zus en een broer. Hij past weinig stereotypen toe, maar dat kan mede veroorzaakt worden door hun 'genderneutrale' opvoeding.

Volgens Van de Beek en collega's (2009) zou het hebben van één broer mannelijk gedrag kunnen versterken bij een jongen. De broers Lowie en Maties lijken deze stelling alvast te bevestigen. Beiden delen speelgoed duidelijk op volgens genderstereotypen, ze houden van LEGO en treinen en tonen een sterke afkeer voor vrouwelijke poppetjes. Otis lijkt ook een jongen te zijn die de gendernormen volgt, tot zijn moeder verklapt dat hij af en toe nagellak draagt. Hij heeft bovendien

een zachte, altruïstische persoonlijkheid die hij niet aan eender wie toont. Belangrijk om mee te nemen is dat deze drie jongens de leeftijd hebben waarop normen strikt moeten worden nageleefd volgens de theoretische achtergrond. Otis heeft echter twee mama's, wat voor een andere blik kan zorgen op de genderrollen van mannen en vrouwen. De versterking van mannelijke eigenschappen kan niet veralgemeend worden voor dit beperkt groepje respondenten.

Rdb is de enige jongen met twee oudere broers. Dit zou een verzachting van mannelijke trekken teweeg kunnen brengen, volgens Van de Beek en collega's, wat voor hem wel lijkt te kloppen. Andere factoren kunnen er echter ook ertoe bijdragen dat hij een onderscheid tussen speelgoed voor jongens of meisjes overbodig vindt: zijn broer speelt met LEGO Friends, de kinderen krijgen veel vrijheid en hij is bijna acht jaar. Hij kon zich reeds meer genuanceerd uitdrukken.

Titus en Hazard zijn beiden vijf jaar. Ze houden van wat ze 'jongensspeelgoed' noemen en *gender bending* valt bij hen niet in goede aarde: Titus houdt van auto's en dinosaurussen, terwijl Hazard graag met superhelden en ninja's speelt. Hazard staat minder open voor roze dan Titus. De ouders van Titus vertelden dat hij enkele maanden geleden nog toonde dat hij roze een toffe kleur vond en zij willen hem geen stereotypen opleggen. Ferrari is een jaartje ouder, maar ook hij gebruikt stereotypen om speelgoed in hokjes te plaatsen. Hij vertelt voorzichtig dat hij wel eens met LEGO Friends speelt. Lucas is bijna acht, wat ervoor kan zorgen dat hij flexibeler omgaat met gendernormen. Hij heeft een beste vriendin en zou ook graag eens met dingen spelen die eerder voor meisjes zouden zijn.

Auteurs die schrijven over een mogelijke impact van zussen of broers bij jongens, maken geen melding van een dergelijke impact op meisjes. Er lijkt ook geen verschil te zijn tussen meisjes met een broer of zus en meisjes die enig kind zijn. Zo goed als alle meisjes gaan flexibeler om met gendernormen. Het jongste meisje, Lily, is voorzichtig in haar uitspraken over wat meiden en jongens fijn zouden vinden. De zevenjarige Nella is een meid die vasthoudt aan genderstereotypen, maar ook zij vindt *gender bending* soms oké. Lies en Charlotte vertellen beiden over vechten en sorteren speelgoed zo dat zo goed als niets alleen voor jongens of meisjes is. Zij zijn net als Lily en Nella enig kind. De leeftijd lijkt ook bij meisjes met een broer of zus niet veel uit te maken. Kim houdt van voetballen en auto's, maar ze is ook met haar uiterlijk bezig. Eva speelt ook erg graag met auto's en kijkt naar Paw Patrol. Roos is soms een roze rolmodel, terwijl ze zich ook als een jongen kan kleden. Chantie denkt aan een liedje van K3 waarbij *gender bending* wordt toegejuicht. Emma steunt kinderen die aan *gender bending* doen. Hermelien speelt met *gender bending* door haar papa met hakken te tekenen. Omdat gendernormen makkelijker overschreden worden door meisjes, is het moeilijker om in te schatten of de leeftijd of het hebben van broers of zussen hierop een impact hebben.

Voorgaande factoren worden reeds in literatuur vermeld. Uit dit onderzoek blijkt echter dat het niet enkel de kleur, thema's, labels, wielen of ouders en leeftijdsgenootjes zijn, die de mening van

kinderen kunnen beïnvloeden. Een belangrijke factor die de literatuur niet voorspelde, is het geslacht van personages en speelgoedpoppetjes. Uit de interviews blijkt dat kinderen – en dan vooral jongens – het belangrijk vinden dat speelgoedpoppetjes hetzelfde geslacht hebben als zichzelf. Het speelgoed wordt aantrekkelijker wanneer kinderen zichzelf kunnen identificeren met de personages. De meeste meisjes kijken op vrij positieve manier naar jongenspoppetjes in speelgoed. Bij jongens is het een heel ander verhaal, meisjespoppetjes zijn vaak een grote afknapper. Enkele thema's van Playmobil vallen ook bij jongens in de smaak, zoals een kristallen paleis of een onderwaterwereld met zeemeerminnen, maar verschillende jongens voegen eraan toe dat de meisjespoppetjes er niet bij moeten zitten. Sennie spreekt niet negatief over meisjespoppetjes, maar hij is een uitzondering. Lowie en Maties tonen de meeste afkeer voor meisjespoppetjes, aangezien zij spreken over wegduwen, eruit halen en zelfs doden.

Het belang van het geslacht van de poppetjes werd meerdere keren duidelijk via demonstraties van het *hot potato effect*. Enkele kinderen verloren onmiddellijk interesse wanneer ze ontdekten dat een poppetje een meisje was, omdat ze eerst dachten dat het een jongen was. Eén meisje was in eerste instantie uitbundig bij het zien van brandweer, tot ze zag dat er enkel jongenspoppetjes bij zaten. Deze reacties werden al voorspeld door enkele auteurs als Shutts en collega's, aangezien kinderen een desinteresse ontwikkelen voor speelgoed dat voor het andere geslacht zou bedoeld zijn. Sennie schrok niet toen bleek dat hij voor een meisjespoppetje had gekozen. Bij enkele meisjes kwam een veranderende interesse over langere termijn ter sprake. Nella en Lily vonden *Paw Patrol* leuk wanneer ze jonger waren. Ze vinden nu dat het jongensspeelgoed is. Dit kan aansluiten bij de stelling van Cherney en Dempsey en Fagot en collega's, die schrijven dat kinderen andere voorkeuren krijgen wanneer ze geleerd hebben welk speelgoed bij hun gender hoort. De mogelijkheid bestaat ook dat ze vinden dat ze te oud zijn geworden voor dit speelgoed, zoals veel kinderen vinden dat ze te groot zijn voor Duplo wanneer ze met kleine LEGO-blokken mogen spelen.

Naast het onderzoeken van de visie van kinderen over 'genderspecifiek' speelgoed, werd ook gepolst naar hun mening over speelgoedvoorkeuren die buiten de gendernormen vallen: Wat vinden kinderen van *gender bending* bij speelgoedkeuze? Kinderen reageren meestal gniffelend of vol ongeloof op voorbeelden van *gender bending*. Daarnaast reageren mannelijke en vrouwelijke respondenten vaak verschillend, want de reacties die ze zelf krijgen varieert eveneens: Jongens worden negatiever bekeken voor *gender bending* dan meisjes, zoals ook in de literatuur werd voorspeld door Blakemore en collega's. Daardoor is het nastreven van gendernormen belangrijker voor jongens, zeggen ook Weisgram, Fulcher en Dinella. De kinderen die een duidelijke afkeuring laten blijken bij voorbeelden van *gender bending* – zoals het dragen van een kleedje – zijn allemaal jongens van 5 of 6 jaar oud. Enkele jongens van 5 en 6 onderbreken hun zus of broer om *gender bending* te voorkomen. Bovendien tonen jongens meer aarzeling of argumenten wanneer ze toegeven dat ze wel eens met 'meisjesspeelgoed' spelen. Lippenstift, nagellak en

prinsessenkleden liggen nog een pak gevoeliger bij jongens: Otis verzweeg dat hij af en toe nagellak draagt en Lowie vindt enkel lippenstift van Star Wars acceptabel voor jongens, aangezien LEGO Star Wars voor jongens zou zijn. Rdb en Lucas, de oudste jongens, staan meer open voor *gender bending*, maar Lucas zwijgt hierover tegen zijn vrienden uit schrik om gepest te worden. Het oordeel van vrienden is belangrijk voor hem, zoals Lindsey en Mize voorspelden.

De meeste meisjes hebben een positieve houding bij gesprekken over *gender bending*. LEGO Friends en nagellak bij jongens vinden Kim, Roos en Hermelien wel oké. Verschillende meisjes spelen graag met auto's, terwijl Emma, Hermelien en Charlotte ridders en draken ook leuk vinden. Nella vindt dat jongens enkel met poppen mogen spelen als het een jongenspop is, maar bij prinsessenkleedjes is ze wel ruimdenkend, ze heeft immers een vriendje die dit draagt. Ook Emma, Chantie en Eva vinden dit wel oké. Voor meisjes lijkt het makkelijker te zijn om over *gender bending* te vertellen. Dit komt overeen met wat Wood en collega's en Cherney en London al beschreven: meisjes ervaren minder druk om genderrollen te volgen, dus hun spel kan flexibeler zijn. Grenzen tussen 'jongens- en meisjesspeelgoed' worden door hen vaker overschreden. Meiden houden zoals verwacht minder rekening met genderstereotypen dan jongens.

Het was uitermate interessant om te zien hoe informatie uit de literatuur bevestigd of in twijfel kon worden getrokken met dit onderzoek. Onderstaande bevindingen zijn een aanvulling op bestaande research, maar bieden geen aanvullend antwoord op de onderzoeksvraag:

1. Meisjes letten inderdaad meer op kleuren zoals Cherney en Demsey reeds constateerden. Ze gebruiken er namelijk dubbel zoveel in hun tekening.
2. 'Meisjesspeelgoed' en 'jongensspeelgoed' zoals de respondenten het indelen komt niet consequent overeen met wat Nelson omschrijft voor beide categorieën. Huishoudelijk speelgoed valt niet bijzonder in de smaak bij de meiden, popjes bij sommigen wel. Knuffels worden onverwacht vaker door jongens genoemd als favoriet speelgoed. Gezelschapsspelletjes en boeken zijn bij jongens en meiden geliefd, ondanks Nelsons benaming als 'jongensspeelgoed'. Jongens noemen geregeld voertuigen of actiepoppen als lievelingsspeelgoed, zoals Campenni en Miller voorspelden, maar ook meiden hebben lievelingsspeelgoed met wielen.
3. Stereotypen: Jongens – en dan vooral 5- en 6-jarigen – zijn enthousiast bij thema's rond vechten of een strijd tussen goed en kwaad, terwijl meisjes diegenen zijn die vooral het woord "schattig" gebruiken. Niemand vond dat meisjes sneller bang zijn dan jongens, maar de kinderen dachten wel eerst aan meiden als ze iets eng zagen. De respondenten hebben zichtbaar hun gedrag aangepast aan hun genderrol (Fagot et al, 1986).
4. Kinderen schatten de voorkeur van andere kinderen in op basis van wat ze zelf leuk vinden en op basis van stereotypen over jongens en meiden, volgens Martin en collega's. De oudste kinderen wijken hier wel eens vanaf, omdat zij al meer bewust omgaan met deze

genderstereotypen, zeggen ook Taylor, Bem en Blakemore.

5. Zoals Weisgram, Fulcher, Dinella en Hayes aanhalen, volgen kinderen de onderverdeling die LEGO voor ogen heeft: LEGO Friends is vooral voor meiden, de rest – LEGO Ninjago, City en Star Wars – is meer voor jongens.

Dit onderzoek kent enkele beperkingen. Allereerst biedt de kleine groep respondenten een voorsmaakje van wat de mening zou kunnen zijn van een grotere groep kinderen, maar van representativiteit is geen sprake door het beperkte aantal kinderen en eenmalige huisbezoeken. Wat wel zichtbaar werd, is de uniciteit van elk kind. Voorbeelden van *gender bending* en anekdotes zetten individuele verschillen en eigenschappen in de verf. Toch is het van belang om mee te nemen dat dit onderzoek slechts momentopnames heeft gemaakt uit het leven van elk kind. Meerdere bezoeken zouden nog meer nuance brengen in het beeld dat men van elke respondent krijgt.

Ten tweede heeft de gebruikte methode enkele nadelen, hoewel de mozaïekmethode heel geschikt is om met jonge kinderen onderzoek te doen. Kinderen mogen zelf hun verhaal delen en mening vertellen, maar dit kan er ook voor zorgen dat ze vatbaar zijn voor sociaal wenselijke antwoorden, daarvoor waarschuwen Martin, Fabes, Evans en Wyman al. Bovendien wordt aangeraden om zo veel mogelijk open vragen te gebruiken om stereotype antwoorden te vermijden en meer nuance mogelijk te maken, zeggen Cherney en London. Bij de jongste respondenten bleek dit echter soms te moeilijk. Korte, open vragen waren soms te abstract, waardoor gesloten vragen met momenten noodzakelijk waren. Deze vragen werden zo neutraal mogelijk gesteld, om geen genderstereotypen te insinueren binnen de vraag.

Tot slot is de insteek vanuit gender bij dit onderzoek een mogelijke valkuil, voor kinderen én onderzoekers. De antwoorden van kinderen worden onbewust vanuit een bepaalde genderverwachting geïnterpreteerd, geven onder andere Plant, Zosuls en Rahilly aan. Je daar bewust van zijn als onderzoeker is nodig om resultaten objectief te kunnen analyseren. Daarnaast bestond het risico dat kinderen net meer in hokjes zouden gaan denken door de interviewvragen, aangezien genderverschil een meer zichtbare factor werd, volgens Martin en collega's.

De impact van het geslacht van speelgoedpoppetjes werd nog niet eerder besproken in de betreffende literatuur. Dit is kostbare informatie voor wie speelgoed aantrekkelijk wil maken voor jongens en meiden. Poppetjes met variërende huidskleuren, culturele gewoontes, beperkingen én mogelijkheden kunnen kinderen helpen om zichzelf te identificeren en hun welbevinden te verbeteren. Personages waar kinderen zich niet mee kunnen identificeren, zijn namelijk vaak een afknapper. Bovendien leert dit onderzoek dat kinderen voorbeelden van leeftijdsgenootjes gebruiken om op een positievere manier na te denken over *gender bending*. Dit thema binnenbrengen in speelgoed biedt mogelijkheden om genderstereotypen bespreekbaar te maken of te doorbreken. Net omdat elk kind uniek is, is meer diversiteit nodig in speelgoed. De visuele

representatie van jongens en meisjes met verscheidene culturele achtergronden en activiteiten is in een multiculturele samenleving meer dan ooit van belang.

Dit onderzoek is een waardevolle aanvulling voor bestaande *research*, omdat het de visie van kinderen vanuit kwalitatief onderzoek weerspiegelt door gebruik te maken van de mozaïekmethode. De leefwereld van kinderen vormt een puzzel die bestaat uit argumenten en quotes. Deze argumenten geven lezers een idee van waarom kinderen voor bepaalde stukken speelgoed kiezen en hoe ze op meta-niveau over speelgoed denken. Dit was nog nooit eerder onderzocht. Dit is een klein onderzoek, beperkt tot 22 respondenten uit een kleine leeftijdsgroep. Grootschaliger onderzoek is vereist om de mening van kinderen te laten doordringen in bestaande *research* die gericht is op de leefwereld van kinderen.

Bibliografie

1. Alexander, G. (2003). An evolutionary perspective of sex-typed toy preferences: Pink, blue, and the brain. *Archives of sexual behavior*, 32(1), 7-14.
2. Ambady, N., Shih, M., Kim, A., & Pittinsky, T. (2001). Stereotype susceptibility in children: Effects of identity activation on quantitative performance. *Psychological science*, 12(5), 385-390.
3. Augoustinos, M., & Rosewarne, D. (2001). Stereotype knowledge and prejudice in children. *British Journal of Developmental Psychology*, 19(1), 143-156.
4. BBC (2017). *Gender specific toys: do you stereotype children?* [televisiereportage]. BBC. Geraadpleegd op 1 juni 2019 via <https://www.bbc.com/news/av/magazine-40936719/gender-specific-toys-do-you-stereotype-children>
5. Bem, S. (1983). Gender schema theory and its implications for child development: Raising gender-aschematic children in a gender-schematic society. *Signs: Journal of women in culture and society*, 8(4), 598-616.
6. Blakemore, J. (2003). Children's beliefs about violating gender norms: Boys shouldn't look like girls, and girls shouldn't act like boys. *Sex roles*, 48(9-10), 411-419.
7. Boyatzis, C., & Eades, J. (1999). Gender differences in preschoolers' and kindergartners' artistic production and preference. *Sex Roles*, 41(7-8), 627-638.
8. Brusdal, R., & Berg, L. (2010). Are parents gender neutral when financing their children's consumption?. *International journal of consumer studies*, 34(1), 3-10.
9. Bulanda, R. (2004). Paternal involvement with children: The influence of gender ideologies. *Journal of Marriage and Family*, 66(1), 40-45.
10. Campenni, C. (1999). Gender stereotyping of children's toys: A comparison of parents and nonparents. *Sex Roles*, 40(1-2), 121-138.

11. Chaplin, T., Cole, P., & Zahn-Waxler, C. (2005). Parental socialization of emotion expression: gender differences and relations to child adjustment. *Emotion*, 5(1), 80.
12. Cherney, I., & Dempsey, J. (2010). Young children's classification, stereotyping and play behaviour for gender neutral and ambiguous toys. *Educational psychology*, 30(6), 651-669.
13. Cherney, I., & London, K. (2006). Gender-linked differences in the toys, television shows, computer games, and outdoor activities of 5-to 13-year-old children. *Sex Roles*, 54(9-10), 717.
14. Cherney, I., Kelly-Vance, L., Gill Glover, K., Ruane, A. & Oliver Ryalls, B. (2003). The effects of stereotyped toys and gender on play assessment in children aged 18-47 months. *Educational Psychology*, 23(1), 95-106.
15. Clark, A. (2005). Ways of seeing: Using the Mosaic approach to listen to young children's perspectives. *Beyond listening: Children's perspectives on early childhood services*, 29-49.
16. De Beauvoir, S. (1949). *Le Deuxième sexe*. Gallimard.
17. Degraeve, K. (2016). Gender en Diversiteit: hoorcollege 1 [powerpointpresentatie]. Schakeljaar Master Gender en Diversiteit, Ugent. In eigen beheer.
18. Dinella, L., Weisgram, E., & Fulcher, M. (2017). Children's Gender-Typed Toy Interests: Does Propulsion Matter? *Archives of sexual behavior*, 46(5), 1295-1305.
19. Doering, R., Zucker, K., Bradley, S., & MacIntyre, R. (1989). Effects of neutral toys on sex-typed play in children with gender identity disorder. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 17(5), 563-574.
20. Eccles, J., Jacobs, J., & Harold, R. (1990). Gender role stereotypes, expectancy effects, and parents' socialization of gender differences. *Journal of Social Issues*, 46(2), 183-201.
21. Endendijk, J., Groeneveld, M., van der Pol, L., van Berkel, S., Hallers-Haalboom, E., Mesman, J., & Bakermans-Kranenburg, M. (2014). Boys don't play with dolls: mothers' and fathers' gender talk during picture book reading. *Parenting*, 14(3-4), 141-161.
22. Fabes, R., & Martin, C. (1991). Gender and age stereotypes of emotionality. *Personality and social psychology bulletin*, 17(5), 532-540.
23. Fagot, B., Leinbach, M., & Hagan, R. (1986). Gender labeling and the adoption of sex-typed behaviors. *Developmental Psychology*, 22(4), 440.
24. Fagot, B., Leinbach, M., & O'boyle, C. (1992). Gender labeling, gender stereotyping, and parenting behaviors. *Developmental Psychology*, 28(2), 225.
25. Fine, S. (2004). Handbook of Parenting Volume 1: Children and Parenting, Volume 2: Biology and Ecology of Parenting, Volume 3: Being and Becoming a Parent, Volume 4: Social Conditions and Applied Parenting, Volume 5: Practical Issues in Parenting. *Journal of*

Developmental & Behavioral Pediatrics, 25(2), 132.

26. Firestone, S. (1970). *The dialectic of sex: the case for a feminist revolution*. William Morrow and Company.
27. Fulcher, M., & Hayes, A. (2018). Building a pink dinosaur: The effects of gendered construction toys on girls' and boys' play. *Sex Roles*, 79(5-6), 273-284.
28. Garner, P., Robertson, S., & Smith, G. (1997). Preschool children's emotional expressions with peers: The roles of gender and emotion socialization. *Sex roles*, 36(11-12), 675-691.
29. Granger, K., Hanish, L., Kornienko, O., & Bradley, R. (2017). Preschool Teachers' Facilitation of Gender Typed and Gender-Neutral Activities during Free Play. *Sex Roles*, 76(7-8), 498-510.
30. Haugh, S., Hoffman, C., & Cowan, G. (1980). The eye of the very young beholder: Sex typing of infants by young children. *Child development*, 598-600.
31. Jacobs, J., & Eccles, J. (1992). The impact of mothers' gender-role stereotypic beliefs on mothers' and children's ability perceptions. *Journal of personality and social psychology*, 63(6), 932.
32. James, A., Jenks, C., & Prout, A. (1998). *Theorizing childhood*. Teachers College Press, Cambridge.
33. Kane, E. (2006). "No way my boys are going to be like that!" Parents' responses to children's gender nonconformity. *Gender & Society*, 20(2), 149-176.
34. Kimmel, M. (2000). *The Gendered Society*. Epilogue: a Degendered Society?. New York: Oxford University Press.
35. Knafo, A., & Spinath, F. (2011). Genetic and environmental influences on girls' and boys' gender-typed and gender-neutral values. *Developmental psychology*, 47(3), 726.
36. Lambert, V., & Glacken, M. (2011). Engaging with children in research: Theoretical and practical implications of negotiating informed consent/assent. *Nursing Ethics*, 18(6), 781-801.
37. Lindsey, E., & Mize, J. (2001). Contextual differences in parent-child play: Implications for children's gender role development. *Sex Roles*, 44(3-4), 155-176.
38. Lytton, H., & Romney, D. (1991). Parents' differential socialization of boys and girls: A meta-analysis. *Psychological bulletin*, 109(2), 267.
39. MacNaughton, G. (2000). *Rethinking gender in early childhood education*. Sage.
40. Malpas, J. (2011). Between pink and blue: A multi-dimensional family approach to gender-nonconforming children and their families. *Family Process*, 50(4), 453-470.
41. Martin, C., Eisenbud, L., & Rose, H. (1995). Children's gender-based reasoning about

toys. *Child development*, 66(5), 1453-1471.

42. Martin, C., Fabes, R., Evans, S., & Wyman, H. (1999). Social cognition on the playground: Children's beliefs about playing with girls versus boys and their relations to sex segregated play. *Journal of Social and Personal Relationships*, 16(6), 751-771.

43. Martin, C., Wood, C., & Little, J. (1990). The development of gender stereotype components. *Child development*, 61(6), 1891-1904.

44. Martin, K. (2005). William wants a doll. Can he have one? Feminists, child care advisors, and gender-neutral child rearing. *Gender & Society*, 19(4), 456-479.

45. Mascaro, J., Rentscher, K., Hackett, P., Mehl, M., & Rilling, J. (2017). Child gender influences paternal behavior, language, and brain function. *Behavioral Neuroscience*, 131(3), 262.

46. Mayall, B. (1994). *Children's childhoods: Observed and experienced*. The Falmer Press, Londen.

47. Messner, M. (2000). Barbie girls versus sea monsters: Children constructing gender. *Gender & Society*, 14(6), 765-784.

48. Miller, C., Lurye, L., Zosuls, K., & Ruble, D. (2009). Accessibility of gender stereotype domains: Developmental and gender differences in children. *Sex roles*, 60(11-12), 870-881.

49. Nelson, A. (2005). Children's toy collections in Sweden—A less gender-typed country?. *Sex roles*, 52(1-2), 93-102.

50. O'Brien, M., Peyton, V., Mistry, R., Hruda, L., Jacobs, A., Caldera, Y. & Roy, C. (2000). Gender-role cognition in three-year-old boys and girls. *Sex Roles*, 42(11-12), 1007-1025.

51. Odrowąż-Coates, A. (2015). Is gender neutrality a post-human phenomenon? The concept of 'gender neutral' in Swedish education. *Journal of Gender and Power*, 3 (1). Warsaw.

52. Oksman, O. (2016). *Are gendered toys harming childhood development?* [Online artikel]. The guardian. Geraadpleegd op 1 juni 2019 via <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2016/may/28/toys-kids-girls-boys-childhood-development-gender-research>

53. Paoletti, J. (2012). *Pink and blue: Telling the girls from the boys in America*. Bloomington, IN.

54. Plant, E., Hyde, J., Keltner, D., & Devine, P. (2000). The gender stereotyping of emotions. *Psychology of Women Quarterly*, 24(1), 81-92.

55. Rahilly, E. (2015). The gender binary meets the gender-variant child: Parents' negotiations with childhood gender variance. *Gender & Society*, 29(3), 338-361.

56. Robb, A. (2015). *How gender-specific toys can negatively impact a child's development*.

Women in the world (Online artikel]. Geraadpleegd op 1 juni 2019 via <https://womenintheworld.com/2015/08/12/how-gender-specific-toys-can-negatively-impact-a-childs-development/>

57. Seavey, C., Katz, P., & Zalk, S. (1975). Baby X. *Sex Roles*, 1(2), 103-109.
58. Serbin, L., Poulin-Dubois, D., & Eichstedt, J. (2002). Infants' Responses to Gender-Inconsistent Events. *Infancy*, 3(4), 531-542.
59. Shutts, K., Kenward, B., Falk, H., Ivegran, A., & Fawcett, C. (2017). Early preschool environments and gender: Effects of gender pedagogy in Sweden. *Journal of Experimental Child Psychology*, 162, 1-17.
60. Smorti, M., Tschiesner, R., & Farneti, A. (2012). Grandparents-grandchildren relationship. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 895-898.
61. Stern, M., & Karraker, K. (1989). Sex stereotyping of infants: A review of gender labeling studies. *Sex Roles*, 20(9-10), 501-522.
62. Sweet, E. (2014a). *Toys Are More Divided by Gender Now Than They Were 50 Years Ago*. The Atlantic. Geraadpleegd op 5 februari 2019 via https://www.theatlantic.com/business/archive/2014/12/toys-are-more-divided-by-gender-now-than-they-were-50-years-ago/383556/?fbclid=IwAR2bJX04iV-GpO8nUPvFgOF-rnies_ptSYnhCFpFBRED2utqFymiMmA3eHI
63. Sweet, E. (2014b). *Why should toys come in pink and blue?* [Online artikel]. NY Times. Geraadpleegd op 1 juni 2019 via <https://www.nytimes.com/roomfordebate/2014/12/22/why-should-toys-come-in-pink-and-blue/how-did-toys-get-stereotyped-by-sex>
64. Taylor, M. (1996). The development of children's beliefs about social and biological aspects of gender differences. *Child development*, 67(4), 1555-1571.
65. Tobin, J. (2000). *"Good Guys Don't Wear Hats": Children's Talk about the Media*. Teachers College Press, Columbia University.
66. Van de Beek, C., Van Goozen, S., Buitelaar, J., & Cohen-Kettenis, P. (2009). Prenatal sex hormones (maternal and amniotic fluid) and gender-related play behavior in 13-month-old infants. *Archives of Sexual Behavior*, 38(1), 6-15.
67. Van Hooydonck, E. (2018). *Weg met roze en blauw [Webinar]?*. Het VCOK, Sensoa en RoSa vzw. Geraadpleegd op 19 april 2018. In eigen beheer.
68. Verheyden, T. (2017). *PANO: lieve jongens & stoere meisjes, waarom roze en blauw geen onschuldige clichés zijn* [televisiereportage], VRT. Geraadpleegd op 5 februari 2019 via <https://www.vrt.be/vrtnu/a-z/pano/2017/pano-s2017a18/>
69. Weinberg, M., Tronick, E., Cohn, J., & Olson, K. (1999). Gender differences in emotional

expressivity and self-regulation during early infancy. *Developmental psychology*, 35(1), 175.

70. Weisgram, E., Fulcher, M., & Dinella, L. (2014). Pink gives girls permission: Exploring the roles of explicit gender labels and gender-typed colors on preschool children's toy preferences. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 35(5), 401-409.
71. Whiting, B., & Edwards, C. (1973). A cross-cultural analysis of sex differences in the behavior of children aged three through 11. *The Journal of Social Psychology*, 91(2), 171-188.
72. Withaecx, S. (2017). *Overzicht Feministisch Denken, Les 5: De tweede golf & Radicaal (cultureel/libertair) feminisme [PowerPointpresentatie]*. Opleiding Gender en Diversiteit, VUB Brussel.
73. Wood, E., Desmarais, S., & Gugula, S. (2002). The impact of parenting experience on gender stereotyped toy play of children. *Sex Roles*, 47(1-2), 39-49.
74. Zosuls, K., Ruble, D., Tamis-LeMonda, C., Shrout, P., Bornstein, M., & Greulich, F. (2009). The acquisition of gender labels in infancy: Implications for gender-typed play. *Developmental Psychology*, 45(3), 688

Bijlage 1: hyperlinks interviews

- Eva:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608661&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- George:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608671&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Roos:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608871&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Sennie:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608861&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Lowie:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608851&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Maties:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608841&cat_id=632501&cidReq=H00203702018

- Ferrari:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608831&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Otis:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608821&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Lies:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608811&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Nella:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608801&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Kim:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608791&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Rdb:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608771&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Titus:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608781&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Djees:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608761&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Lucas:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608751&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Charlotte:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608741&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Ninjago:
https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608731&cat_id=632501&cidReq=H00203702018
- Emma:

https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608721&cat_id=632501&cidReq=H00203702018

- Chantie:

https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608711&cat_id=632501&cidReq=H00203702018

- Hazard:

https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608701&cat_id=632501&cidReq=H00203702018

- Lily:

https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608691&cat_id=632501&cidReq=H00203702018

- Hermelien:

https://minerva.ugent.be/main/student_publication/index.php?action=get_document&id=2608681&cat_id=632501&cidReq=H00203702018

Bijlage 2: *Informed consent* ouders

GEINFORMEERDE TOESTEMMING ONDERZOEK- VOOR OUDER(S)

'Gender & diversiteit'-studente Hanne De Vuyst onderzoekt in haar masterproef wat kinderen zelf vinden van de bestaande genderverwachtingen in speelgoed. Kinderen mogen individueel vertellen over hun favoriete speelgoed, en wat ze vinden van de verschillen tussen jongens en meisjesspeelgoed en de sociale verwachtingen die bij dit speelgoed horen. Kinderen mogen ook vertellen waarom ze wel of niet spelen met aantrekkelijk speelgoed dat voor het andere geslacht bedoeld is. Dit onderzoek wordt gevoerd met behulp van tekeningen en/of tekstjes, videomateriaal (verzameld door kinderen) en een interview met kinderen.

- o Mijn kind mag deelnemen aan een onderzoek van De Vuyst Hanne, in het kader van het vak 'Masterproef' aan de Universiteit Gent. Ik weet waarover dit onderzoek gaat en wat er met de bijdrage van mijn kind gebeurt. Wanneer dit niet voldoende duidelijk is, weet ik dat ik steeds om verduidelijking mag vragen.
- o Mijn kind neemt vrijwillig deel aan dit onderzoek en kan er ook op elk moment vrijwillig uitstappen. Mijn kind mag kiezen of hij/zij op vragen een antwoord geeft of niet.
- o Alle informatie blijft vertrouwelijk. Er worden nog andere personen geïnterviewd. De student draagt er zorg voor dat de lezers van het onderzoek niet weten van wie welke informatie komt en anonimiteit wordt verzekerd.
- o Het interview wordt opgenomen en later uitgetypt. De opname wordt nog even bijgehouden en wordt na de eindbeoordeling van de onderzoekstaak vernietigd.
- o Op aanvraag wordt de afgewerkte masterproef via mail naar u verstuurd. Indien u dit wenst, vul dan hier uw emailadres in:

.....

Ik ga akkoord met alle bovengenoemde zaken.

Datum: / / /

Naam en handtekening ouder

Naam en handtekening onderzoeker

Bijlage 3: *informed consent* kinderen

GEINFORMEERDE TOESTEMMING ONDERZOEK- VOOR KIND

Ik, _____ ben gevraagd om mee te doen met dit onderzoek van Hanne. Ze legt me alles uit.

WAT MAG JIJ DOEN:

- 'Nee' zeggen als je niet wil meedoen
- Vragen stellen als je iets niet begrijpt
- Zeggen als je een andere vraag wil
- Zeggen als je wil pauzeren of stoppen

WAT GAAN WE DOEN?

- Speelgoed bekijken
- Babbelen
- Favoriete speelgoed filmen (en omgekeerde)
- Tekening maken
- speelgoedboekje

WAT WIL HANNE WETEN EN WAAROM?

- Favoriete speelgoed
- Welk speelgoed vind je niet leuk?
- Wat denk je hiervan? Mening/uitdagingen?

Jullie spelen ermee, dus jullie mening is het belangrijkste!

WAT MAG HANNE DOEN:

- Mijn antwoorden en beelden gebruiken, zonder mijn naam te noemen. Die is geheim.
- Haar tekst doorsturen als ik dat wil.

IK VIND DIT OK!

.....
HANNE:

DATUM:

Bijlage 4: Verzameling van respondenten

- via vrienden en familieleden
- via babysitcontacten
- via buren en buurtbewoners
- app Hoplr
- Facebookcontacten die rechtstreeks werden aangesproken
- Facebookpagina van mijn straat
- Facebookpagina van de wijken Sint-Amandsberg en Dampoort
- Facebookpagina van mamagroep in Gent
- Facebookpagina voor vrijwilligers bij Uilenspel (doelgroep: kinderen uit 3de kleuter en 1ste en 2de leerjaar, met een maatschappelijke kwetsbaarheid)
- Oproep in Colruyt
- Oproep bij de lokale bakker
- Oproep/mail aan ouders van een school

Bijlage 5: Profiel respondenten

Lily (5)

Ouder(s)	Mama en papa. Mama werkt in bib en doet theater. Papa is architect.
Karakter	Verlegen en blij. Heel veel fantasie.
Broers/Zussen	/
Hobby's	/
Favoriet speelgoed	1. Apenspel "omdat ik het grappig vind als hij zo springt" 2. Smartgame Sneeuwwitje: vertelt enthousiast het verhaal aan mij "mag ik nu verder vertellen". 3. Huisje met boek.
Woonplaats	Ronse
School	Onbekend

Nella (7)

Ouder(s)	Papa en Mama. Mama is onthaalouder.
Karakter	De mama verwacht dat Nella vrij stereotiep antwoordt
Broers/Zussen	/
Hobby's	Schommelen, in caravan spelen, met de bal spelen, zwemmen
Favoriet speelgoed	1. tekenen: vooral meisjes, soms een huis (tekenen van jongens is moeilijk) 2. Lil' Outrageous Little Dolls Poppenhuis (werkende lamp en wc) + puzzelt graag (van 1000 stukken)
Woonplaats	Ronse
School	Onbekend

Otis (6)

Ouder(s)	Mama en Moeke zijn gescheiden.
Karakter	Helper (te veel volgens mama), Slim, Creatief, sterk
Broers/Zussen	Heeft een kleine broer van 5.
Hobby's	Krejo (fantasiewerelden en knutselen) Voetballen, hockey, toneel, lezen, bakken, plantjes water geven
Favoriet speelgoed	1. Lego Star Wars: bouwen, dingen aanhangen, laten wegschieten (+ robot) 2. Boek Vos en Haas (trots dat hij al goed kan lezen)
Woonplaats	Gentbrugge
School	Basisschool De Sportschool

Djees (5)

Ouder(s)	Mama en papa
Karakter	Stelt zichzelf centraal op tekening
Broers/Zussen	Heeft een grote zus van 7, Hermelien
Hobby's	Taekwondo en Multibal, speelt graag buiten
Favoriet	/

speelgoed	
Woonplaats	Destelbergen
School	Katholieke school Pius X

Hermelien (bijna 8)

Ouder(s)	Mama en papa. Mama is kleuterjuf.
Karakter	"Beetje slim", veel vriendinnen
Broers/Zussen	Heeft een kleine broer van 5, Djees.
Hobby's	Houdt van familie-uitstapjes (Winkelen, wandelen), ballet (met shows), Scouts "je kan je vies maken" en Taekwondo (rappen en boksen) "leuk dat je zo kan vechten".
Favoriet speelgoed	1. Nachtwachtspel "omdat ik hou van Nachtwacht" 2. Lego "omdat ik dan dingen kan bouwen...en ook zo dingen zelf kan maken". 3. Lieve Knuffeltjes "ik denk in mijn fantasie dat ze kunnen praten en zo en eten dus ik speel daar heel veel mee"
Woonplaats	Destelbergen
School	Katholieke school: Pius X

Maties (6)

Ouder(s)	Mama en papa
Karakter	Gemakkelijk boos, actief, fantasie, houdt van snoep
Broers/Zussen	Heeft een kleine broer van 5, Lowie.
Hobby's	Muurklimmen, wachtlijst Scouts, atletiek, zwemmen -> sportief en speelt graag buiten, maakt zich graag vuil
Favoriet speelgoed	1. Lego City spiritzu 2. Ninjago (tol) 3. Lego boost "je moet die met de Ipad verbinden en dan kan die vanzelf rijden", robot Vernie kan ook gitaar spelen 4. jongleren 5. racebaan 6. tovenaarstoren 7. trein 8. verf

Woonplaats	Sint-Amansberg
School	Katholieke school: Pius X

Kim (6)

Ouder(s)	Mama en papa hebben haar en haar broer geadopteerd als baby.
Karakter	Slim, lief, soms boos op pestkop,
Broers/Zussen	Heeft een grote broer
Hobby's	Lopen (vroeger atletiek), sporten, schommelen, fietsen (hobby van het gezin), hoverboard
Favoriet speelgoed	1. Hoverboard "Ik kan daar veel mee rijden, ik kan daar recht op staan en op mijn knietjes mee zitten". 2. Schommel "omdat het kriebelt en omdat dat heel hard kan..." 3. Fiets "dat kan heel hard en dat vind ik leuk".
Woonplaats	De Pinte
School	/

Eva (6)

Ouder(s)	Mama en papa zijn gescheiden. Mama werkt als logistiek medewerker in een kinderdagverblijf, papa is ambtenaar.
Karakter	Blij en helper
Broers/Zussen	Heeft een grotere zus van 8, een halfzus en een halfbroer die beiden al tieners zijn.
Hobby's	Turnen (handenstand)
Favoriet speelgoed	1. 'Rara, wat ben ik' (soms speelt ze vals) 2. Auto's: ziekenwagen, een rode en twee witte: "als er saaie dingen op tv zijn, kan ik met de auto's spelen."
Woonplaats	Sint-Amansberg
School	Basisschool De Vogelzang

Roos (6, bijna 7)

Ouder(s)	Twee mama's
----------	-------------

Karakter	Roze rolmodel of halve jongen, het wisselt. Helpt kindjes.
Broers/Zussen	Heeft een kleine broer van 4.
Hobby's	Schminken en mama en kindje spelen met vriendin doet ze graag
Favoriet speelgoed	1. houten popje met magneten (meestal roze outfit) 2. Disneytelefoon: muziek en opdrachtjes volgen 3. Lego (freestyle) "meer fan van Lego Friends" (strand + café)
Woonplaats	Gentbrugge
School	Onbekend

Emma (7)

Ouder(s)	Mama en papa. Mama is vertaler en heeft nog Bumba teksten geschreven. Papa is cartoonist en is auteur en striptekenaar.
Karakter	Lief, slim blij: "Ik ben blij, soms ben ik verdrietig, soms ben ik boos. Soms trek ik mijn kousen uit, zoals nu."
Broers/Zussen	Heeft een grote zus van 11.
Hobby's	Turnen (trampolineles), tekenacademie, balletles en scouts (vroeger)
Favoriet speelgoed	1. Pop Fien die lijkt op Keelin van de Nachtwacht 2. Stickies "omdat die altijd heel goed blijven 'sticken' (ze heeft groentjes, monstertjes, olifanten) 3. Lil' Outrageous Little Dolls. Vooral de vampier.
Woonplaats	Sint-Amandsberg
School	Freinetschool De Vlieger

Charlotte (7)

Ouder(s)	Mama en papa
Karakter	Veel fantasie, helpt andere kinderen op school (met werkplan voor rekenen en taal), zit niet lekker in haar vel
Broers/Zussen	/
Hobby's	Zwemmen (schoolslag en rugzwemmen) → ze kan onder water zien
Favoriet	1. 'strings': rekkertjes om vb. armband mee te maken

speelgoed	2. schaakspel (met papa en 'peetje') 3. Monopoly, Catan
Woonplaats	Gent
School	Freinetschool Het Trappenhuis

Lucas (bijna 8)

Ouder(s)	Mama en papa
Karakter	Oog voor detail en vrolijk (tekening), wordt snel boos, slim (krijgt extra aanbod), doet graag stoer (om indruk te maken op de meisjes) maar speelgoed 'voor meisjes' vindt hij ook leuk, nieuwsgierig (mee met actualiteit)
Broers/Zussen	/
Hobby's	Voetbal, jongensscouts (bewuste keuze van ouders, voor genderevenwicht in begeleiding: naast juffen ook mannelijke rolmodellen), snel lopen, graag buiten ('natuurmens')
Favoriet speelgoed	1. De beer is los (gezelschapsspel) 2. Skylanders 3. Lego
Woonplaats	Sint-Amandsberg
School	Katholieke school: Sint-Janscollege Visitatie

Ferrari (6)

Ouder(s)	Mama en papa zijn gescheiden, hij heeft ook twee plusmama's.
Karakter	Oog voor detail (tekening), grappenmaker, blijft plakken als het gezellig is
Broers/Zussen	/
Hobby's	Lezen, wil piano spelen
Favoriet speelgoed	1. boek 'Chrorofyl en de spoorwegpiraten' (stripverhaal) 2. touw om figuur te maken met je vingers (Eiffeltoren of brug)
Woonplaats	Sint-Amandsberg
School	Onbekend

Sennie (6)

Ouder(s)	Mama en papa.
Karakter	helper, soms boos of verdrietig "iedereen is soms wel eens verdrietig", beetje gehoorverlies
Broers/Zussen	Heeft een kleine zus van 4 en een kleine broer van 3.
Hobby's	Scouts, godsdienst (knutselen en naar verhaaltjes luisteren)
Favoriet speelgoed	1. Gezelschapsspel Labyrinth 2. Olaf-knuffel: "lekker zacht" en "omdat hij een sneeuwpop is" (Frozen vindt hij leuk, andere knuffels: schaapje, doedoe, plopje, pop) 3. Spring-ei "omdat die megagoed kan springen!"
Woonplaats	Evergem
School	Gemeentelijke Basisschool

George (5)

Ouder(s)	Mama en papa. Mama is psycholoog en papa is filosoof.
Karakter	Kleine filosoof ("wij zijn poppen"), veel fantasie
Broers/Zussen	Heeft een grote zus van 7, Chantie
Hobby's	Speelt graag rollenspel, avontuurlijke verhalen
Favoriet speelgoed	- Nachtwacht (encyclopedie en tv) - Kuifjesverhaal (ruimte)
Woonplaats	Sint-Amandsberg
School	Basisschool De Wonderfluit

Chantie (7)

Ouder(s)	Mama en papa. Mama is "psycholoog", papa is filosoof.
Karakter	Hulpvaardig, "ik wil gewoon mijzelf zijn", speelvogel
Broers/Zussen	Heeft een kleine broer van 5, George
Hobby's	spelen, lezen, gymnastiek, zwemmen, tekenles, scouts
Favoriet	1. lievelingsbarbie "omdat die leuke oorbellen aanheeft", met camper en

speelgoed	kostuum van Belle en het beest 2. boek 'Fantasia' van muis Geronimo
Woonplaats	Sint-Amandsberg
School	Basisschool De Wonderfluit

Lowie (net 5)

Ouder(s)	Mama en papa.
Karakter	Helper voor kindjes, maakt zich graag vuil
Broers/Zussen	Heeft een grote broer van 6, Maties.
Hobby's	Voetballen, zwemmen, tennis, scouts (wachtlijst), muurklimmen
Favoriet speelgoed	1. Treinen: samen met broer spoor leggen 2. Lego: raceauto die licht geeft en Ninjago 3. Tovenaarstoren van Fisher Price
Woonplaats	Sint-Amandsberg
School	Katholieke school: Pius X

Hazard (5)

Ouder(s)	Mama en papa zijn gescheiden.
Karakter	Verlegen, blij, grappenmaker bij mama, heeft veel fantasie, oog voor detail (tekening)
Broers/Zussen	/
Hobby's	Op glijbaan spelen, atletiek, KSA, Gentse liedjes zingen, muziekschool (kunstenbad)
Favoriet speelgoed	1. Beyblade (tol) 2. actiepop met maskers en wapens 3. Tol Ninjago 4. knuffel koala (van meter)
Woonplaats	Dampoort, Gent
School	onbekend

Titus (net 5 geworden)

Ouder(s)	Mama en papa
Karakter	Lievelingskleur is oranje. Sinds twee weken zegt hij "saaaaai" dus hij gebruikt het nogal graag.
Broers/Zussen	/
Hobby's	Turnen, zwemmen (niet zo dol op volgens papa)
Favoriet speelgoed	1. puzzel met dino's (klopt niet volgens de ouders, maar Titus mag kiezen wat hij toont): als je op de vlekken wrijft, komen er nog dino's tevoorschijn, "dan komt er iets uit", zegt Titus. 2. speelt vaak met kleine dino's en auto's 3. spelletjes en filmpjes op de Ipad
Woonplaats	Destelbergen
School	Vrije basisschool De Krekel

Ninjago (5)

Ouder(s)	Mama (Duits) en papa (Congolees-Belg).
Karakter	Veel energie
Broers/Zussen	Hij heeft een kleine zus van 3.
Hobby's	Pokémon "Pokémons bestaan in Pokémonland", sporten bij multimedie (gestopt), voetballen, Vechten (draaimolen)
Favoriet speelgoed	1. Ninjago Lego, politie, spiderman, auto, vliegtuigje 2. Skateboard "moet ik nog oefenen" 3. Buiten spelen
Woonplaats	Sint-Amandsberg
School	Veranderd van school, zat op een katholieke school

Lies (6)

Ouder(s)	Mama en papa.
Karakter	Blij, makkelijk vriendjes maken, fantasierijk
Broers/Zussen	/

Hobby's	Zwemmen, touwtjespringen, muziek en woord, Chiro, fietsen, wandelen en water drinken
Favoriet speelgoed	1. Sprookjesboek: Assepoester, Sneeuwwitje, Roodkapje, Klein Duimpje 2. Verkleden in Elsa (fan van Disneyprinsessen)
Woonplaats	Destelbergen
School	Katholieke school: Pius X

Rdb (Bijna 8)

Ouder(s)	Mama en papa. Ze geven beiden les i.v.m. pedagogie
Karakter	Hij is een enthousiaste reportagemaker bij mijn bezoek
Broers/Zussen	Heeft twee oudere broers.
Hobby's	Breakdance
Favoriet speelgoed	1. Lego City: ambulance, brandweerwagen, brandend hamburgerkraam, tank, kersttrein, zelfrijdende auto, sneeuwschuiver: "het leukste vind ik om mee te bouwen" 2. Knuffels: leeuw, katje (reisgenoot), groenteknuffels 3. Ei van chocolade (al helemaal opgegeten) 4. Strips
Woonplaats	Sint-Amandsberg
School	Katholieke school: Sint-Janscollege Visitatie

Bijlage 6: Tekeningen

De eerste opdracht die kinderen krijgen, is het maken van een tekening van hun familie. Een aantal meisjes gebruiken minstens 10 kleuren in hun tekening, zoals Chantie, Emma, Lily en Kim. Ook het kleurgebruik van de andere meisjes ligt vrij hoog: tussen de 5 à 9 potloden. Enkel Roos kiest slechts twee kleuren, wat dan weer het gemiddelde aantal kleuren is van de meeste jongens. Enkel Ferrari en Lucas kiezen ook voor minstens 10 verschillende kleuren. De meiden gebruiken gemiddeld dubbel zoveel kleuren als jongens.

Sommige kinderen tonen veel fantasie in hun tekening. De zevenjarige Charlotte tekent een kat en een drol op haar hoofd én een taart in haar hand. Deze taart ontploft, waardoor haar kat zwart wordt. Het hoofd van haar papa valt naar beneden en ondertussen springt haar mama door haar halsketting omdat die zwaarder en zwaarder wordt. Op de tekening gebeurt dus van alles. De vijfjarige Lily tekent zichzelf als elfje met vleugels, en haar papa die met grote handen klaar staat om haar op te vangen. Lowie zou in de tekening van Maties een helm gestolen hebben van een bouwvakker. In de tekening van de zesjarige Sennie houden zijn ouders elkaars handje vast. Rdb en Hazard steken wat humor in hun tekening. Kim tekent haar familie alsof ze buiten zijn, iets wat hun gezin kenmerkt omdat ze graag uitstapjes maken met de fiets. De zevenjarige Hermelien geeft haar papa hakken en lang haar, iets wat hij in het echt niet draagt. De vijfjarige Ninjago denkt terug aan zijn verjaardagsfeestje. Hij heeft ook zin om een brandje te laten ontstaan op zijn tekening. Er zitten echte tekentalenten bij en verschillende kinderen letten op alle kleine details in het uiterlijk van zichzelf of hun ouders.

De bovenste foto toont de tekeningen van de meiden, de onderste tekeningen zijn van de jongens.

Sennie

6 jaar (1ste LJ)

- M en P, en een kleine zus en kleine broer van 4 en 3 jaar
- Evergem, loopt hier super goed

tekening

- 2 zussen
- hij is de grootste op de tekening
- m x p houden elkaars hand vast

zelfportret

- helpt
- soms boos of verdrietig
- soms wil eens verdrietig
- godscheur is leuk
- > snuifelen en naar verhaaltjes luisteren
- scouts

favoriet speelgoed

- 1) Olaf-Snuifel: "lekker kacht" en "omdat hij een sneeuwpop is". Frozen vindt hij leuk. Andere snuffels: zhaapje, deeder, popje, pop.
- 2) Spring-ei "omdat die mega goed kan springen!"
- 3) Labyrinth

vooroordelen

"Piraten zijn toch altijd sterk"

gender binding

- * "kunnen jongens geen overbandje dragen?"
- "ja, eigenlijk wel maar het is met een diamant en dat is een met roze. Ik hou niet van roze."
- * roze draait: zou hij leuk vinden, "Oef al is ze roze?"
- > "ja."
- * wijst ruimte naar aan die eigenlijk een meisje is -> "je kan het niet vinden?" -> vind ik het ook niet? "ja."

categorien

M	M > J	M, J	J > M	J
Playmobil piraten (2)	Jeantje en Salla (5)	Snuifels gemeenschap- spelletjes	##	Playmobil ridder rode (3)
more Potembaal meisje Niya armband		Playmobil (ke kan wat)		Potembaal
		Legó (1)		Wijago- werker piraten (4)
		Snuifelen		dino's (6)
		Brandluis		
		heli koppen		
		paardenstal		
		ruimte		
		topagenden		
		ridderkastel		
		jacht (boot)		
		speeltuin		
		krustallen paleis		
		dierenarts		
		Mulnstar		
		school		
		keermannen		

- (1) "Sommige mensen zeggen dat dat (lego city) ~~##~~ voor... alleen voor jongens is maar ik vind dat eigenlijk voor niet" "Eigenlijk alle lego is voor jongens en meisjes."
- (2) Floor (zus) heeft deze prinses (gebruikt dit als vt voor meisjes): "Eigenlijk hou ik niet echt zoveel van prinsessen."
- (3) "Omdat jongens meer... denk ik meer van een echte Potembaal houden."
- (4) vinden meisjes dit leuk? "ik denk het niet"
- (5) "Omdat er meer meisjes bij zitten... dan jongens!"
- (6) Meisjes bang? "ik denk van niet." Sneller bang? "ik weet het zelf niet echt goed."

Leuk / N-leuk

- ✓ brandweerlezerne
- ✓ politiebansoren
- ✓ heli copter
- ✓ paarden stal
- ✓ ruimte
- ✓ superh
- ✓ Topgenen
- ✓ draken
- x rose diamantjes
- ✓ agent
- ✓ bagage drager
- ✓ haai
- ✓ zeevrommen
- x Ghostbusters
("dat kon ik
nergens metten"
→ "wat te eng")
- ✓ Hoe tem je een
draak'-huis
- ✓ Piraten
- ✓ ridderspaak
- ✓ chalet
- ✓ duerenarts
- ✓ roerlingen
- ✓ piraat
- ✓ ruinkeman
- x kerstfeest in kristallen
salon
- ✓ huis vd kerstman
- ✓ yacht
- ✓ gstaarrete
- ✓ surfer (Euresurfer)
- ✓ hotdog
- ✓ taartenwinkel
- ✓ yeti met kristallen
paleis
- ✓ muskeier
- ✓ Western
- ✓ school

Roos

- 6 jaar, bijna 7
- Mama en moeke
- kleine broer van 4

tekening

- 2 kleuren

zelfportret

- roze oogjes met kattenoortjes
- roze helm met een kleine bror
- "Soms ziet ze er ook uit als een jongen, maar dat vindt ze niet erg"
- mama en zindy
- spelen met Martha
- helpt zindy
- schminken is leuk

favoriet speelgoed

- 1) Katten popje met Magneten (meestal roze oogjes)
- 2) Disney telefoon muziek en opdrachten volgen
- 3) Lego (freestyle) "meer dan van Lego Friends": strand en cafe

gender bending

- ↳ Lego Friends voor jongens?
- ↳ "Ze kunnen de draadjes spelen"
- ↳ prinses telefoon "maar mijn broer speelt daar nog mee"
- ↳ elfje voor jongen? "ik zou dat een beetje raar vinden want de meeste jongens zijn met printere sseerd in zijn dingen"

extra

- speelgoedreclame meisje → voor meisjes? "Dat maakt niet uit, ieder mag kiezen waar hij mee speelt"
- Puff als of het voor meisjes beddeld is → "Dat is niet waar."

categorieën

H	M & J	M & J	M < J	J
roze eenhoorn-katentelgator	prinses telefoon (3) Lego Friends (1) roze	vi-disco vrienden pijnenboot brommer (4)	duplo lego city (2) duplohuif	autob kleine robot sabelhandtijger ruimtebus brandweer

- (1) "Daar zitten ook meestal meisjes bij, maar dat is ook omdat dat meer voor een kleine is voor meisjes en omdat de kleine ook een beetje meer voor meisjes zijn"
- (2) "Daar zitten ook meer jongens bij, bij lego city"
- (3) "Meer voor meisjes, maar ook een beetje voor jongens want mijn broer speelt er mee"
- (4) "De scooter is een beetje meer voor jongens" "Maar met een meisje erop vind ik ook wel dat het een beetje meer voor meisjes is, eigenlijk voor alle twee meer."

Leuk / N-leuk

✓ dragumden	x minions
✓ paardje met waar "moa"	x eenvoudige diertjes
"niet echt mijn leeftijd"
✓ creatie toffer	✓ sieraden maken
✓ Disney prikkers	x robot ("saaaa")
✓ "ik vind die altijd leuk"	x luchthaven (duplo)
✓ Lego	x schapen
✓ moeilijke dingen om te bouwen	x fankezen: "ik vind het leuker als het zo echt is"
✓ elfje - eenhoorn	x boerinnetje "lomp"
↳ bestaat wel in haar dromen	x "meerminnen" bestaan niet eens"
✓ robot	x sabelhandtijger
✓ cruise	x ruimtebusen
✓ Sted v Playmobil	x art
✓ handen Emporter	x dino
✓ Sylvanian families	x Disney lego kapuzel

Rdb

- bijna 8 jaar
- jongste van 3 broers, M x P
- Sint-Amandsberg

tekening

- 1 kleur
- humor

zelfportret

Wilde hij liever met maken, zit met zo goed in zijn vel.

favoriet speelgoed

1. Lego city: ambulance, brandweerwagen, brandend hamburger-straal, tank, sneeuw-schuiver, kersttrein, zelfrijdende auto
"het leukste vind ik om mee te bouwen"
2. Knuffels: leeuw, katje dat mee op reis gaat, groene knuffels
3. ei van chocolade
4. strips

gender bendig

- * Barbiepoppen: "zijn eigenlijk voor zleuters, meisjes en jongens"
- * onderscheid nodig is jongens- en meisjes speelgoed?
"Nee, met echt! Niet echt, niet echt."
- * zou je "meisjes speelgoed" kopen?
"Eigenlijk koop ik dingen als ik dat echt heel leuk vind."
→ "Dan zou je er voor sparen en dan ga ik het kopen?"
(als hij dit leuk vindt)

Categorieën

M	M > J	M + J	J > M	J
Lego Friends is meisjes ding onderen zo veel meisjes bijzitter oorbellen		"Alleen dit is juist" (1)
Lego Boerries		"Eigenlyk weet ik niets voor jongens"
		M) Wat ik zeg voor jongens of meisjes, met zo echt waar. Er zijn wel dingen voor jongens in meisjes, maar ook dingen voor apart!"		

echte leporlagenoor!

vechten

"schietgeweren", "er was hier echt een oorlog geleke", "mijn geweer" + spaart voor laser shooting geweer

Leuk / N-leuk

✓ space shuttle ✓ racevliegtuig ✓ cruise ✓ gyskram ✓ drone ✓ hamertje ✓ puzzabelwagen ✓ caravan ✓ Lego stadstad ✓ sport ✓ breakdance (plaatstans) ✓ tekenen	x dingen waar geen "mannetje" in kan x lucht politie (vreemde "seier") ✓ kruis ✓ trein x Lego Friends x dino's x Harry Potter x abouwen waar geen mannetjes in kunnen	✓ minoraft x Duplo (plaatst na nodig en grote blokken) "En je kan met echt zo kleine autootjes maken" ✓ tabelwagen ✓ raabaaan Lego Friends "dit zou ik wel graag willen"

- * Broer heeft Lego Friends, maar hij is er niet zo'n fan van. Behalve van de raabaaan, die vindt hij wel echt leuk!

Otis

- 6 jaar (1ste LJ)
- Grote broer van W.
- mama en maëe
zijn gescheiden

tekening

zelfportret

- voetballen
- hockey
- Krejo (fantasie-
werelden en
kavels)
- toneel - werken
- slim - creatief
- sterk - plantjes
- lezen water
geven
- helpt iedereen
(te wil volgen's mama)

favoriet speelgoed

- ① Lego Star Wars: bouwen,
dingetjes aanhangen,
"endat meer je op het
drukken en dan scher dat
weg" + robot
- ② beer Nos en Haas
hy is tris dat hy al
goed kan lezen

het potokke GB

- Lego Friends: oek jongens die daarmee
spelen? "Nè" (met glimlachje)
- * oek lippenstift by een jongen vull hy
een grappig idee. Bij een zeemeermin tuffelt hy.
- * "Otis, jy draagt toch graag napellidit" (mami)
→ "Ie draag dat niet graag." "Maar
dat was al lang", zegt hy wanneer
mama vraagt "is het over?" → tegerover mij wil hy dit
niet teekenen.

Categoriëen

M	M > J	M + J	J > M	J
popjes Lego Friends(s) <td>knuffels Barbie's Schminken (dier) <td>Seuker muziek - instrument kranpelle schilderke bordery dierenpetison voertuige winter Chaler zwembad School modern huis kristallen paleis</td> <td>voetballen H) basketbal Ninjago pultwaub brandweer draien</td> <td>Lego Star Wars (2) Polem dino's Spiderman interwenke Alan ruimte Grootkaste</td> </td>	knuffels Barbie's Schminken (dier) <td>Seuker muziek - instrument kranpelle schilderke bordery dierenpetison voertuige winter Chaler zwembad School modern huis kristallen paleis</td> <td>voetballen H) basketbal Ninjago pultwaub brandweer draien</td> <td>Lego Star Wars (2) Polem dino's Spiderman interwenke Alan ruimte Grootkaste</td>	Seuker muziek - instrument kranpelle schilderke bordery dierenpetison voertuige winter Chaler zwembad School modern huis kristallen paleis	voetballen H) basketbal Ninjago pultwaub brandweer draien	Lego Star Wars (2) Polem dino's Spiderman interwenke Alan ruimte Grootkaste

- (1) "Want er is iemand, een meisje op mijn school
die soms oek met voet balde"
- (2) Hy dukt met dat meisjes dit leut zedden vinder
- (3) Hy vindt Lego Friends niet leut "omdat dat voor
meisjes is"
- (4) Zedden meisjes dit leut vinder? "Neele"

Leut / N-leut

✓ dinosaurus	✓ verrekijker	✓ auto's
✓ Spiderman	✓ sonnebril	✓ brommer
✓ Batman	✓ pijl en boog	✓ zeemeermin
✗ Lego Friends	✗ meisje met gitaar	✗ prunks
✓ ruimte ship	✓ superhelden	✗ rimpj met hert
✓ Robot	✓ Ninjago	✗ meisje + paard
✓ kleeftuig	✓ Harry Potter	✓ ruimte
✓ achtebaan	✓ Chewbacca	✓ snowboard
✗ racebaan LF	✗ meisjespeeltje	✓ ruimte pot
✗ eenhoorn	✓ winterchaler	✗ winterstjaar
✗ paard met roze vleugels	✓ zwembad	
✓ paard met blauwe vleugels		

kleur

- paard met roze
vleugels wil hy niet,
maar blaue of
goude vleugels zyn
wel oek.

extra

- Meisjes is redame voor
meisjes? "Ja."

Ninjago

- 5 jaar
- M x P en kleine kus.
- Mama is Duits, papa half congolesisch half Belgisch
- Str. Amalandsberg

tekening

Hij wilde zijn familie met tekenen, maar wel zijn vryaardags tekenen dat in brand staat

- 5 kleuren (maar hij had er nog meer stikangelijst)

zelfportret

- Pokémon: "Pokémon bestaan in Pokémonland"
- multimedie (nu gestopt)
- "maam zeggen en dan sporten"
- voetballen
- rechten droomden

favoriet speelgoed

- 1) Ninjago-Lego; probeer spiderman, kliegtuig, auto en een meisje/ninja
- 2) skateboard "mááá ik mag oefenen"
- 3) Briten spelen

gender landing

- * mag meisje met Ninjago spelen?
- "uh-uh" (schudt hoofd) (x2)
- * jongen en Lego Friends?
- "kan niet."

Categorieën

M	M > J	M + J	J > M	J
(4) zandbot
prásemá
prásemá
(2)
Lego Friends (1)	juisen	foto's maken		step (3)
Ninjago
Top Agnus
Bob de
bouweraad
skateboard
pijl en hoop
Pokémon (1)
in 3 ^{de} LT
zitten
draait (5)
poker (6)
		(1) "Pokémon zijn
alleen maar voor
jongens."		
		(2) "haleu blekempaarden
van Pokémon"		
		(3) "ik heb nooit een meisje
met een step gezien"		
		(4) "alleen maar Fleur, dat moet
bij meisjes" - zus als voorbeeld		
		(5) "zoude meisjes draaien leuk vinden?" - "Uh-uh"
(schudt hoofd)		
		(6) "want dat zijn kleine Lego'tjes"		
		(7) "want dat is "meisjes" "dit hier heb Fleur"
"en dit hier heb ook Fleur!"		

Leuk / N. Leuk

- ✓ Ninjago
- ✓ huiskeser
- ✓ draait lego
- ✓ graagmachine
- ✓ darhadon
- ✓ goud draait
- ✓ baas kangen
- ✓ skelet lego
- ✓ ninjago-fol
- ✓ spiderman
- ✓ spin
- ✓ Groen peely
met zwiep
- ✓ heli copter
- ✓ maammocoptering
- ✓ politiehuis
- ✓ Pokémonbeek
- ✓ Lego Friends
- ✓ draait die met
cool is
- ✓ klein mannetje
dat rondrijdt

rechten

- dat zijn spelen die zo rechten tegen hem!
- voor te rechten:
- "voor te rechten, tjing tjing"
- ik ben heel goed in rechten."
- "de grootste van de klas" -> enige meisje dat
hij kent dat recht
- "en ik was een draaimolen aan het
doen en boom, dood!"
- "en haar knie was gebroken. Alles
was in bloed."
- "en dan had die, dan had die
windpokken."

Mella

- 7 jaar (1ste LJ)
- enig kind, map
- Rome

tekening

- 5 kleuren
- eenvoudig, maar met een stijl en oog voor detail

zelfportret

- zwermen
- knutsel spelen (schommel, caravan, etc.)

favoriet speelgoed

- 1) tekenen meisjes vooral. Soms een stuk jongens zijn meelife
- 2) Lil Outrageous Little Popjes hun met werkende krimp en we Pubstelt we groep (1000 stukken)

gender bending

- ✓ vriendje speelt we groep met het poppenhuis en hij draagt we we meelife (krimp).
- presentjes we we we grappig by hem
- ✓ jongen met pop "ja, maar dan we we een jongens pop"
- speelgoedbelegjes. als we jongens bynaam - voor jongens? "Ned" meelife - voor meelife? "Harm, ne"

categorieën

M
tekenen
lot-popjes
presentjes
Lego Friends

M > J

M + J
Larsa kook
trampoline
grote hap
spelletjes
gruutgroep

J > M
puzzelen

J
vallen
vliegtuig
auto's
Pokemon

Leuk / N-Leuk

- ✓ roze slym-belen
- ✓ Lego Friends (appartement)
- ✓ Nagellak
- ✓ Mario platformspel
- ✗ 2 poppen met handlas "omdat" & daar ligentje nu is met krimp doen
- ✗ vliegtuig - robot
- ✗ magisch bureau
- ✓ Domino express
- ✗ Paw Patrol (vrijer we leuk)
- ✓ Studio 100 Etenboek
- ✗ Superhelden (we grappig)
- ✓ Nachtwacht encyclopedie
- ✓ drone
- ✗ auto's
- ✓ zoekje met projectie
- ✗ kleur & eigen tas (my little pony)
- ✓ spelletjes
- ✓ leuke Lego Friends
- ✓ Snoekboek
- ✓ Frozen
- ✓ Pe Joke
- ✓ Peymetel Fastel
- ✓ bumb
- ✓ Nachtwacht (kekin)
- ✓ griezelgraf
- ✓ Magnetisch speelgoed
- ✓ Jero's liedjes
- ✓ kleuren/tekenen
- ✗ knutsel spelen
- ✓ poppen kast
- ✗ minions
- ✓ piano

Maties

- 6 jaar (1st (J))
- grote broer van Louie
- m en p
- Sult-Amandsberg

tekening

- 5 sleutels
- fantasieert over heim van broer

zelfportret

- makkelijk loos
- zwemmer
- atleet
- "ik hou van snelp"
- sportief
- muurklimmen
- scouts wachtlijst
- Jan van Leuten spelen en zich vulmaken

favoriet speelgoed

- 1) Lego city spiritree
- 2) Ninjago (toe)
- 3) Lego robot "x maar die met de iPad verbinden en dan kan die vanzelf rijden" robot vernie Jan ook guitar spelen.
- 4) jongleren
- 5) racebaan
- 6) ferriestore
- 7) trein
- 8) vry

gender vinding

* prinsessenkleren "Als jongens prinsesjes leut vinden, mag dat"

extra

* meisjes in reclame → voor meisjes?
"Maakt niet uit, maar ik vind het niet leuk"

Categorieën

M	M > J	M+J	J > M	J
blumen (2)	poppen	trampolien	knijpers (2)	Jeusregevecht
paarden (4)	lego friends	voetballen	dino's	leed zijn
Spruit (saki)		voetballen	lego city	poli (5)
boardery		tempeltrap	draaken	
		waterpomp (3)		

- (1) "Daarom doe ik het daar, voor alle twee" (omdat er ook een meisjes/ninja bestaat)
- (2) Hij vindt blumen de "eek beetje" mooi.
- (3) "Eerder voor meisjes als het roze is maar het zou ook kunnen voor jongens als het voor jongens is" → dus niet alles voor J+M.
- (4) paarden "meisjes gaan daar wel graag kijken, ik niet"
- (5) "Zoude meisjes dat niet leut vinden?"
"Nee, behalve als er meisjes-paard zijn"

leut / N-leut

✓ Small Games	✓ temple trap	✓ cars
✓ Auto mobil	✓ Mario	✓ taart
✓ waterparels	✓ Minions	✓ draaienden
✓ lego	x prinsessen	x Frodo
✓ blinkende waterparels	✓ diamanten	x armbanden
✓ polihammer	✓ pret park	✓ glybaan
✓ ruimte wagen	✓ trein	✓ dino
✓ groen wagen	✓ meisjesfilms (saki)	x Lego Disney
✓ blinken peerje	✓ graf	x meisje met gitaar
✓ roze jungle	x peerje (roze)	✓ Avengers
✓ hertjes	x paarden	✓ hulk
✓ Captain America	✓ ironman	✓ knutselbaan
✓ bruesmurf	✓ Maya de ley	✓ Spiderman
✓ rood peerje met vleugels	x baby speelgoed (saki)	✓ wachlijst
✓ zwembad	x meisjes	✓ schied
		✓ zeemeerminnen ("behalve de meisjes")

hot pota toe

* hij werd enthousiast en peitje aan en zegt dan "Nee, dat is een meisje!"
Hij verandert maar een ander, dat ook een meisje lijkt te zijn "Nee toch?"
"ik wil dat die voor jongens is dan"
→ jongens peerje is leut, meisjes peerje niet

meisjes en roze

- * " Hoe komt het dan dat je die prijzen niet leuk vindt "
" Omdat die allemaal hevden van roze "
- * meisjes vinden leuk: " Omdat die dan meer prijzen gaan zijn en die gaan dan heel de tijd roze auto's kopen. "
- * roze niet leuk? " Ze zeggen dat dat voor meisjes is. ? "
MAAR: " ik vind niet erg, ik leuk daar soms mee. "
- * " meisjes vind ik niet leuk. "
- * " Alle meisjes ga ik doden " → Lowie schreef hier zelfs van in
Males ontfermt later dat
hy dit heeft gezegd
- * " Ik ga de meisjes eruit halen "
- * " behalve de meisjes wil ik bruit. "
- * " Ik wil alle meisjes weg. "
- * " De meisjes ga ik bruit gooien. "

Lucas

- lyna 8 jaar
- enig kind, Max
- Sint-Amandsberg

tekening

- 10# kleuren
- oog voor detail en vrolijke tekening

favoriet speelgoed

- 1 De leer is los gaetelschappel
- 2 Skylanders
- 3 Lego?

Zelfportret

- mee met de actualiteit! (mammoer terugbrengen en foto van zwart car vindt hij interessant!)
- wordt snel boos
- slim (krijgt extra aanbod)
- voetbal
- Scouts (jongensscouts)
- bewuste keuze v. ouders voor gender-wenucht in begeluiding / juffen zodat hij oek mannelijke rolmodellen heeft
- kan snel lopen
- lenig
- natuurmens
- doet graag stoer maar zegt dat hij oek wel speelgoed voor meisjes leuk vindt

vechten

- geluiden: "Boem" "Tjk, tjk" "Paf" "Paf!" "Brrm!" "Schietgeweren!" "Prrrrrrrr!" "Zwaardgeluiden: "Tsjing!" "Doef!" "Pang! Pang!" "Toene!"

Categorieën

M	M > J	M + J	M < J	J
Minder of Buitjes Poppen (2) opera paard met lang haar zaaieminnen roze	schatige Snuffeldieren	luistered Skylanders (1) (Ghostbusters)	Superhelden dino's pauze brandweer (5)	paddington- boekjes (3) helbrion (4)

- (1) Vriendin Caitlin heeft oek skylanders
- (2) maar hij vindt dit oek wel leuk
- (3) Omdat er wel meer jongens in voorkomen dan meisjes, maar meisje kan dit oek leuk
- (4) helbrion: "Een meisje zou dat niet zo leuk vinden è?" "Omdat dat zo griezelig is!"
→ meisjes zouden sneller toren dan ze bang zijn
- (5) meisjes oek mee spelen? → "Jaaaa!"

Leuk/N-leuk

- ✓ Slijm
- ✓ lava-monsters
- ✓ spinner
- ✓ Erkekidder
- ✓ slangen
- ✓ tijgers
- ✓ dino's (wel griezelig)
- ✓ vuurkeel
- ✓ helbrion
- ✗ aquaman
- ✓ ridder (zwaard-
reken)
- ✓ spirit
- ✓ Inroenteteam
- ✗ modern woonhuis (te veel meisjes)
- ✓ ei met poppetje verbinden
- ✓ dieren
- ✓ paardjes
- ✓ zachte en schattige dieren
- ✓ paard
- ✓ konijnen
- ✓ baarderijieren
- ✗ octopus
- ✗ walrus (want die)
- ✗ paard met lang haar
- ✓ zaaieminnen
- ✓ T-rex
- ✓ draaken
- ✓ winteravontuur

Gender bending

- roze en blauw vast v Playmobil
- "Je zou wel overwegen?" Dan zou je wel overwegen om die te kiezen (vrouw met rode helm en pistool)
- Hij wilde eerst een meisjesnaam nemen als minnaam
- gekleurd slijm wel hij wel, maar dat zou voor meisjes zijn. Ouders vinden het prullen + bang re poppet "meisjesdingen dus je oek leuk vindt" → "jongens verullen?" → "mi doe zelden om"

Lowie

- 5 jaar (2 de Kl.)
- M & P, kleine broer van Marnes
- Sur - Amandsberg

tekening

- 2 leeuwen
- maakt zichzelf en eror onzichtbaar
- mama is heel klein, papa is gigantisch

zelfportret

- helper voor kindjes
- voetballen
- zwemmen
- tennis
- wachtlijst Scouts
- maakt zich graag vuil
- muur klimmen

favoriet speelgoed

- 1) Treinen: samen met eror lang spoor leggen
- 2) Lego: raceauto (geeft licht), Ninjago
- 3) Toveraarstoren uit Speeltheek (Fisher Price)

gender landing

- * Meisje wil met Ninjago spelen, ok? → "Alleen voor jongens!"
- Ze mag er niet mee spelen volgens Lowie "Hé, je mag daar niet mee spelen, alleen de jongens!"
- * lippenstift: oke, als het Star Wars lippenstift is, wil hij er wel aandoen.
- * racebaan van Lego Friends was eerst niet leuk, maar hij bedacht zich: "Nee!" ... "Jawel!"

extra

- * reclame: meisjes → "ja" (voor meisjes)
- "en als er jongens bijstaan?" → voor jongens
- * "meerdere doen lynna geen roze tekenen aan (Grote broer Marnes)"

Categorieën

M	M > J	M + J	J > M	J
kusjes gele foto's trekken		Schiedere boeken sminken in diep		Ninjago Ipad trein popen spelen (cs) voetballen krampelin auto water- parels minions Leeuwenkrijg boomstam (2) kraan dino's (4)
disney- prinsessen (3) diamanten keemen lippenstift		(1) Marnes kijkt twijfel- achtig, maar is gehaard dat hij meer wil zijn, lowie mag lezen		
	(2) "Want hier staat een jongen"			
	(3) "Omdat die roze heeft"			
	(4) "Omdat meisjes dat stom vinden"			

Leuk / N-Leuk

✓ waterparels	✓ eiland	✓ robot
✓ taart	✓ boomhut	✗ Lego Friends
✓ draaimolen	✗ uiswiel	✓ racebaan
✓ bloemen	✗ paas op fiets	✗ ballerina
✓ keertromen	✓ groentewiel	✓ boomstam
✓ letters	✗ schuifspiegel	✗ meisjes 2
✓ paas	✓ Star Wars - "die dwitweg"	lippenstift
✓ Mario	✓ achtbaan	✓ dino's
✓ Minions	✓ Tunnel Mouse	✓ Anderkimp
✗ Disneyfilms	✓ Spiderman	✓ kraan
"omdat dat voor meisjes is"	✗ Belle "Néllé"	✓ robot
✗ armbandje	✓ ring Star Wars	↳ "Omdat dat er vies uitziet" "Omdat die roze heeft"

Lily

- 5 jaar
- enig kind
- woont in kouse
- papa is architect, mama werkt in tv en doet theater.
- "verlezen" + "blij"

Leuk / N-Leuk

- ✓ boek over prinses (en prinsessen)
- ✗ labyrintbal
- ✗ Paw Patrol toren
 - "ik vind Paw Patrol eigenlijk niet meer zo leuk meer"
 - "Vroeger vond ik Paw Patrol heel erg leuk!"
- ✓ Shimmer en Shine
- ✓ ambulance
- ✓ gezelschapsspelletjes (kookboek)
- ✗ spel met geesten
 - "dat vind ik erg"
 - andere J en M vinden dat misschien leuk.
- ✓ Sylvanian families (dieren en huusjes)
 - ↳ katjes, konijnen, ezel, hondjes.
- ✗ slaapzameres eelhoorn
- ✓ poesjes, bloemen, zingen (kinderen v kinderen), tekenen

tekening

- 11# kleuren
- tekent zichzelf centraal, als een elfje terwijl m x p maar haar opkiet
- fantasieryk

favoriet speelgoed

- apenspelletje "omdat ik het grappig vind als hij zo springt"
- Sneeuwitje: smartgame en verhaal. Enthousiasme bij het voorlezen "magie nu verder vertellen?"
- huusje met een boek

Categorieën

M	M > J	M + J	J > M	J
- Schimelpop (3)	- my little pony (4)	- apenspel (1)
- popjes (2)
- lijnen
- ambulance
- spel kookboek
- spel geesten	- doolhofbal	- uitkijftoren
Paw Patrol
- (3) jongens niet? "ik denk het niet"
→ ze weet niet zeker of J + M de Sylvanian families leuk zouden vinden: "ik weet het niet zeker"
- (4) Wilt Evert speelt daar ook? Evert heeft daar ook al mee gespeeld.
- * Jongens vinden prinsessen misschien ook leuk.
(2) Evert speelt graag met mijn popjes daar: "ik heeft alleen Paw Patrol popjes thuis."
→ waarom geen andere?
→ "omdat dat misschien veel te duur is voor mijn mama" (gesticht met vlekken)
MAAR alle meisjes vinden popjes leuk.
→ "ik denk het wel"
- (4) "Evert speelt daar ook al mee gespeeld."

Lies

- 6 jaar
- enig kind
- mama en papa
- Destelbergen
- zwemmen

Notities

- (1) vind ik een beetje alleen voor meisjes
- (2) jongens zijn enthousiaster

Leuk / N-leuk

- ✓ Prinses blitterster met konijn "ik wil ook eigenlijke toveren"
- ✓ Gruijs met podium
- ✓ waterscooter
- ✓ zwembad
- ✓ huisje
- ✓ speelruimte
- ✓ natantia
- ✓ paarden (auto)
- ✗ interventieteam
- ✗ dinosaurussen
- ✓ ridders
- ✗ Ghostbusters
- ✗ ruie met rode ogen
- ✗ leren
- ✓ hondjes
- ✓ zeemeermin zijn
- ✗ jongenssmurf zijn
- ✗ ruïne
- ✓ draaken
- ✓ super 4
- ↳ wil vrede maken
- ✗ spoor
- ✓ nachtwacht
- ✗ konijnen
- ✓ langhaars
- ✓ zebra
- ✓ insecten
- ✓ Eatjes
- ✓ meisje superheld
- zijn
- ✓ smurfs
- ✓ elfen

tekening

- 8 kleuren
- veel blauw
- lichtblauw en roze: liefst

favoriet speelgoed

- ① Spradjesbol: Jan van verhalen en fantaseren
 - Assepoester, Sneeuwitje, Roodkapje, Een duimpje (meest meisjes die zijn leuker) "jongens zijn soms ook wel leuk in verhalen"
- ② Verkleed in Elsa (Jan van Disneyprinsessen)

Categorieën

M	M > J	M + J	J > M	J
wandeltje	Disney prinsessen (-1)	springplank	voetballen	dinosaurussen (2)
	Zeemeermin	auror's	ridders	
		boeken	universele	
		↳ paarden-Raymond	tegen	
		knutselen	Ghostbusters	
		dieren	raak	
		boerderij	vechten	
		smurfs		
		eenwielkonijn		
		rollespel		
		paarden met klevers		

Zelfportret

- maakt markelijke vrienden
- blij
- sprongtoeren
- muziek school en woord
- zwemles
- Chiro
- fietsen
- wandelen
- water drinken

Extra

- Ze vindt het makkelijker om zich in te beelden wat meisjes leuk vinden dan wat jongens leuk vinden.
- rechten "ik kan goed rechten" → "pong"
- reclame met meisjes voor meisjes? → "nee, maar het is zo, soms vinden jongens ook wel programma's van meisjes en ook wel van jongens..."

Kum

- 6 jaar
- Grote broer en m x p
- Leiden zijn grandpaterd als baby
- De Printe

tekening

- 10 kleuren
- familie in buitenlucht want ze is graag buiten

volgens moeder anders dan in dagelijks leven

keyportret

- slim - lopen
- lief - sporten
- soms boos (op pest leep)
- schommelen
- fietsen
- hover board
- vroeger atletiek

favoriet speelgoed

- 1) Hoverboard: "ik kan daar wel mee rijden, ik kan daar recht op staan en op mijn knieën mee zitten."
 - 2) Schommel: "omdat het knibbelt en omdat dat heel hard kan..."
 - 3) Fiets: "dat kan heel hard en dat vind ik leuk". Samen fietsen is hobby ik gerin
- ~~roze~~ T-shirt Shimmer en Shine
 - "jongen ook?" -> "Nee (leach)"
 - > "Te meisjesachtig"
 - Rode PJ: jongen mag die ook, maar ik heb dat wel een beetje "vaden" -> "Jongens mogen dat ook"

Categorieën

M	M > J	M + J	J > M	J
schommel(1) spiegel Sylvanian familie(2)	keurentje barbies Shimmer & Shine blusje buisje (3)	hoverboard fietsen trampoline brutselen auto's (soms)	met bal spelen Star Wars Lego	voetballen

- (1) "Vind je broer dat met zo leuk?"
"ja wel, maar ik zou dat voor meisjes doen..."
"En dat stemt ook voor meisjes"
- (2) "Zouden jongens minder met popjes spelen?"
"Minder" "Omdat er veel meisjespopjes zijn"
- (3) "Sebola (hoort niet echt van leuke blusje)"
(broer als vb)

Leuk / N. Leuk

- ✓ Pareltorrens "omdat je daar wel kan mee maken"
- ✓ schiederen -> paars, regenboog, hartjes
- ✓ draaimolen "omdat het zo mooi is"
- ✗ xeeduwtjes -> "omdat dat zo m mooie blusje blinkt"
- ✓ paard, boom, paddelstoel, hartje
- ✗ Cars auto ✓ racebaan "dat vind ik nog leuk"
- ✗ minions ✓ Disneyprinses
- ✗ handleiding "ik wil wel een keer zelf iets uitvinden" ✓ konyntjes ✓ verhoorns
- ✓ gestreepte ear ✓ igels (priet) ✗ huik (te klein)
- ✓ Shimmer & Shine "ik vind die mooi alleen ik ken die niet" ✗ Star Wars ✓ duplo
- ✗ Auto vr baby ✓ brillen "omdat je dat zo mooi ziet en dat is leuk"
- ✓ magellak ✓ Playmobil
- ✓ armbandjes ✓ hoe tem je een draak" ✓ koptelefoon
- ✓ waltie toets ✓ rubics cube "om my te concentreren"
- ✗ paard v. prinses ✓ prinses ✓ barbie pop

Gender Bending

- Barbies: "spelen jongen daar niet mee?"
"Een beetje wel. Mijn broer wel..."
- Voetballen: "Ken je geen meisjes die voetballen?" "ja, ik." "En toch alleen voor jongens?" "ja" "Op school doe ik dat ook."
- Bij auto's dacht ik eerst aan haar broer, maar een racebaan vindt ze nu ook leuk.
- "Meisjes kunnen daar ook wel mee spelen maar ik vind dat meer voor jongens" (over lego Star Wars)
- "kan een jongen ook zijn magels bidden?"
"ja, ik heb dat een keer gezien"

Hermelien

- 7 jaar, bijna 8
- grote zus van Djes
- Max
- Dorestbergen

tekening

- 6 kleuren
- papa krijgt haken en lang haar
- Broer wordt heel klein

zeesportret

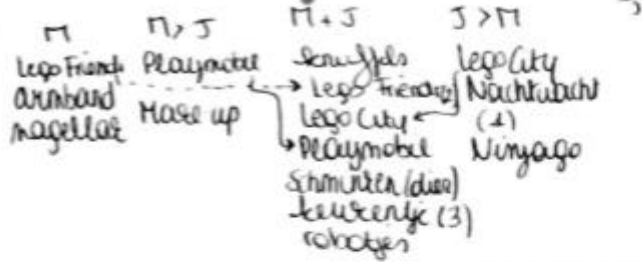
- "leuke slim"
- veel vriendinnen
- uitstappen met familie (winkelen, winkelen,)
- ballet (shows)
- scouts (je kan kuis maken)
- Taekwondo (krappen en beta)
- "leuke dat je zo kan neuken"

favoriet speelgoed

- 1) Nachtwachtspel "omdat ik hou van Nachtwacht"
 - eerst was ze keeler zijn, maar nu vloed "Nu wil ik vloed zijn" "Maar Hermelien is een meisje!" roept Djes dan.
- 2) Lego "omdat ik dan dingen kan bouwen en ook zo dingen zelf zou maken"
- 3) Lief Snuffeltjes "ik denk in mijn fantasie dat ze kunnen praten en zo en een dus ik speel daar heel veel mee"

- jimpjes maken
- Ipad
- games

Categorieën

Als ik doorvraag, verandert Hermelien enkele keren van categorie.

- (1) Nachtwacht "omdat er twee jongens zijn en maar een meisje En het is ook een beetje eng voor sommige kinderen, van de meisjes"
- (2) "Lego Friends is zo met allemaal meisjes en daar zit geen een jongen bij en zo"
 - "ik denk wel dat jongens daar ook soms een keer leuk vinden. Gelyk mijn broer, die vindt dat ook soms leuk"
- (3) Hermelien vindt dat het keusentje voor "meisjes en jongens" is, Djes zegt dat het alleen voor jongens is. Hermelien negeert hem.

Leuk / N. leuk

- ✓ waterparels (wanneer je kan maken waterwit)
 - ✓ stentboom
 - ✓ chronenwange
 - ✓ juwelenkistje
 - ✓ minions
 - ✓ zeedieren
 - ✓ zeemeerminnen
 - ✓ babydierpetjes
 - ✓ hondje
 - ✓ 13-muziekmat
 - ✓ hachimae
 - ✓ slym maken
 - ✓ vlieg
 - ✓ lego Friends boot
 - ✓ spelletjes
 - Pie face
 - olifant
 - wie je doortrekken
 - schattenjacht
 - Stoopids
 - drolletje
 - fingerlings
- ✗ blokken spel Ipad
- ✗ syevamar families ("zeer leuke popjes")
 - huis
 - konynjes
 - ✗ make-upspiegel
 - ✗ schminken
 - ✗ fiets
 - speelt baby party
 - Barbie kuembod
 - microfoon
 - dubbell buggy
 - winkel Playmobil
 - boek Hannevrouppop
 - experimenten
 - plasticine
 - tekenen
 - puzzelen (30)
 - pizza maalmachine
 - barbecue en yzjes
 - plopbaars
 - stappend hondje

gender binding

- Naarwacht ze wel vlad zijn, tot ongedogen van naar vloe. "ik wil toch een jongen (zijn)"
- Lego Friends sette ze eerst bij meisjes. Als ze mag op een jongen er mee mag spelen. Kept ze "dat is toch de." en wil ze naar categorie veranderen. Bij Playmobil door ze herkelfde en ze wil ook met anders spelen.
- "jongens kunnen dat ook doe, geeft nasien en magellae. En ze mogen ook zo ten leerte magellae..."

ektra

- "Als er zo een meisje bij staat, wil dat dan zeggen dat dat voor meisjes is of niet?"
"Nee, dat is niet zo"
- "Maakt de kleur niet uit?"
"Soms maken de kleuren wel... ja, want ik heb dat gehoord op karawier"
"meisjes gaan beter op lichte kleuren en de jongens op donkere kleuren en zo"
- "ik denk dat toch iedereen met alles kan spelen"

Wat opvalt bij Hermelien, is dat ze ten opzichter is, die blij is met wat ze heeft.

Hazard

- 5 jaar
- enig kind
- m & p gescheiden

zelfportret

- vlieger
- lily
- gelijkbaar
- drappenmater bij mama (spin en rat)
- fantasie
- atletiek
- KSA
- Centre liddys
- muziekschool (Luntenbead)

tekening

- 1 kleur
- oog voor detail

gaworier speelgoed

- 1 Beublade (tel)
 - bakken op elkaar ma' let it rip'
- 2 actiepop met # maskers en wapens
- 3 Tel Ninjago
- 3 knuffel koala
 - getreger van zijn meter

vechten

- dat v. beu blades is botsen en anderen kapot maken
- actiepop heeft wapens
- meisjes weten niet hoe ze met stobben moeten vechten
- "ik ben goed in vechten"

Categorieën

M	M > J	M + J	J > M	J
plakbaat (2)	kambrorijn (4)	masker	koala	Avengers
Kristallen Paleis Playmat	magneetisch tekenbord	judget spinner		Hulk
	prisenen	kapla		dino's
	Lego friends (1)	poppenkast		vechtstok (3)
		rouwvliegtrap		Ninja turtles
		dino's		superhelden
		'Hoe tem je een draak'		voet bij kristallen paleis
		Waverchalet		

- (1) Omdat er alleen maar meisjes zijn en bijna geen jongens
- (2) Niet leuk "omdat er zoveel meisjes opstaan"
- (3) Meisjes zouden zich pijn doen
- (4) "omdat veel meer meisjes muziekinstrumenten gebruiken."

Leuk / N-leuk

✓ slang (knuffel)	✓ helikopter	✓ racewagen
✓ haai (knuffel)	✓ mythisch weten	✓ auto
✓ herlederen	✓ Pocahontas	✗ prinsessen
✓ Batman	✗ Lego Friends (vies)	✗ roze ("ik vind roze vies")
✓ Spiderman	✗ kaart	✓ Lego Friends racebaan
✓ dindinosaurussen	✓ vrachtwagen	✓ bergpolitie
✓ Lego	✗ meisjespeuxin	✓ Porsche
✓ straatjager	✓ monsters	✓ draaken
✓ Mias haarvrompe door (geen roze bij en ze heeft rood haar) + huis	✓ politieduto	✓ gouden hoai
	✓ bewaker	→ alleen als er jongens bij zitten
	✗ kristallen paleis	

Gender Bending

- raceparcours van Lego Friends is leuk want er zitten "leuk wel een paar jongens" bij. Het zijn allemaal meisjes.
- Hij denkt dat er ook wel jongens zijn die roze leuk vinden. Maar hij zou het wel een beetje raar vinden.
- "Ik zou zeggen 'Ben je get?'"
 - maar hij zou zijn vriend dan wel nog altijd even leuk vinden.

George

- 5 jaar (3 de ke.)
- m & p, kleine broer van Charlie
- Sint-Amandsberg
- mama is psycholoog, papa filosoof
- kleine filosofie, wij zijn poppen

tekening

- fantasie (sneeuw, gras)
- madruif op navel?
- blootje
- 3 kleuren

zelfportret

- speelt graag met zichzelf en de Nachtwacht, Kuifje, Robin Hood en Ninjabo
- speelt graag roketjes

favoriet spelgoed

- Encyclopedie Nachtwacht (hij kent de personages maar kan nog niet leren). Fan v. Vlad (kan onzichtbaar zijn) en Wilko (die graag kan springen) + "omdat die jongens zijn"
- kijkt ook op tv.

- Kuifjesverhaal "omdat die maar de ruimte vliegen"
- beide boeken zijn avontuurlijk

vechten

- "En dan gaan ridders gaan vechten"

Categorieën

M
prinsessen
(lelijk)

M > J

M + J
enutsel-
schuimpjes
poppenkast
gezelschaps-
spelletjes
snuffels

M < J
auto's

J
ridders

Leuk / N-Leuk

✓ hant-kelend monster	✗ sirene	✓ Kuifjesverhaal
✓ verkleed in ridder	✓ verhaaltjes	✓ spin
✓ spel met bos, zaaiel en sneeuwwitje	✗ prinsessen	✗ poppen (voor niemand leuk want "sacai")
✓ geogelaar	✓ sprookjes	✓ kleine auto's (superdom)
✓ voetballer	✗ auto's (superdom)	✓ speeltuin
✓ kryger	↳ omdat die zo traag riden en omdat die banden plat zijn	
✓ heks	✓ ridder	↳ omdat die onder de zee zijn
✓ indianen	✓ praat	↑ zwemmen en schatten kan vinden
✓ visser	✓ keelmeermia	✓ meisje + pony
✓ elfje	✓ eenhoorn	"Alleen als die trouwt (met de prins)"
✓ brandwerman	✓ roketster	→ speelt niet graag met meisjes, behalve met vriendin op school
✓ spirit	✗ subtelpraanden	✓ school
✓ politie	✓ ruimte	✓ jeen in kristallen paleis
✓ geesten	✗ roze ladder met meisjes	
✓ draken	✗ meisjespeeltjes	
✓ renderen	✗ ambulance	
✗ ambulance	✗ huis	
✓ vakantie	✓ ynjes	
✓ wuifelsmaar	✓ kraai	

Gender Bending

- * Hij verspraak zich bijna toen ik vroeg in wat hij zich verkleedde "in ridders en prinsessen"
- * Zou je prinses willen zijn? "Neeeeeee!"
- * Maar ridders kunnen (met ridders) trouwen. "Nee" "Omdat dat niet bij jongens kan"

Ferrari

- 6 jaar
- enig kind
- mama, papa en twee plusmama's
- Sint-Amandsberg

tekening

- 11 # kleuren
- oog voor detail

zelfportret

- grappermaker
- lexen
- wil piano spelen
- blijft plakken als het gerelikt is

favoriet spelgoed

1) boek 'Chlorofyl en de spoorwespiraat'

→ stripverhaal met twee muizen. Hij kent al een stuk van buiten en pupte al eens maar het einde.

2) touw om figuur te maken met 7 vingers

→ brug of Eiffeltoren

→ creatief

Extra

- Meisjesachtig want 'er zijn zo veel meisjes'
- vechten met zwaard
- "Tju - tju" (geluid zwaard)

Categorieën

M	M > J	M + J	J > M	J
baby pop	teeren	baiken	Zweef- vliegtuig	Lego Star Wars
Lego Friends	jacht	touw	voetballen	Ninjago
roze 20e (lego)		ballen graadshaps spelletjes	trein	
		knutselen	Ninjago auto's	
		Lego City		

Leuk / N-leuk

- ✗ baby pop
- ✓ Lego (handleiding + freestyle)
- ✓ Lego Creator
- ✗ vriendschapshuis Lego Friends
- ✓ ruimteschip
- ✓ Lego watermeloen
- ✓ Lego Giraf peerje
- ✓ Lego groen peerje met zweef
- ✓ Lego Star Wars
- ✓ auto's met afstandsbetiening
- ✓ piratenachtbaan
- ✗ jacht
- ✗ dino's
- ✓ Lego Friends resort
- ✓ Lego City
 - ✓ helikopter
 - ✓ trein
- ✗ Lego 20e (roze)
- ✓ spiderman
- ✓ gouden ninja
- ✓ Harry Potter (leest ze ook)

Gender Bending

- Hij speelt ook met Lego Friends, maar vindt dat dat voor meisjes is: "Ik speel daar ook wel een super klein beetje mee, met mijn nicht"
- Als meisje dit wil kopen, is dat raar? "een beetje..." (trein)

Eva

- 6 jaar
- p k m zijn gescheiden
- zus, halfzus en halfbroer
- papa is ambtenaar, mama werkt in KDV
- Sint-Amandsberg

tekening

- 9# kleuren
- oog voor detail

zelfportret

- helper
- turnen (handenstand)
- leij

favoriet speelgoed

- 1) "Rara, wat ben ik?"
→ soms vals spelen
- 2) auto's: rietenwagen, rood en 2 witte
→ "als er vaak dingen op tv zijn, kan ik met de auto's spelen"

- ✓ knuffel
- ✓ draak
- ✓ wiel
- ✓ paard

gender bending

- "jongens kunnen geen badpakken dragen. (lacht)"
- roze pij's → stel dat jongen dit wil? → "Dat kan". En ze vindt het niet zo raar.
- jongen in reclame: wil niet zeggen dat het alleen voor jongens is → "Oef voor meisjes" en omgekeerd!
- ✓ magisch huis
- ✓ pop bij dokter
- ✓ Ninjago
- ✓ trein
- ✓ playmobilboot
- ✓ erodadilspel
- ✓ broesbal
- ✓ hondrobot
- ✓ Pokémon
- ✓ K3
- ✓ pop in bad
- ✓ trilbotcar

Categorieën

M
poppenhuis
badpakken
Prinzessa
Schminken
(Lippenstift)

M > J
roze (2)
aardbe
K3
knuffel
auto's <
teteren
Spelletjes
beetel
Playmobil
Schminken
(dier)
boot
sleutelhanger
warerparels
werkbank

J > M
Paw Patrol (3)
Ninjago

J
→ attors
vertallen
(1)
batsbal

Maar tegelyke
vond ze dat
speelgoed voor
iedereen is!

- (1) "Ik ben een meisje, die verbaast veel, maar die zit op mijn schoot."
- (2) "Kunnen jongens ook een roze aardbe?" → "Op Halloween."
- (3) "Dat zullen meer jongens zijn dan meisjes"

Leuk / N-Leuk

- ✓ Sylvanian families: ~~leuk~~
- ✓ leuze
- ✓ Schmetafel
- ✓ huisje
- ✓ Schaatspatjes
- ✓ ruitoren
- ✓ strandhuis
- ✓ auto
- ✓ werkbank
- ✓ konijn met bril
- ✓ draaimolen
- ✓ eersteversiering
- ✓ sleutelhanger
- ✓ step (roze)
- ✓ eenhoornknuffel
- ✓ microfoon
- ✓ Frozen
- ✓ "Dat vind ik saai"
- ✓ Magische dolfin van Barbie
- ✓ auto Barbie
- ✓ boot Barbie
- ✓ puppy's Barbie
- ✓ konijnen
- ✓ groentewinkelje
- ✓ foodtruck
- ✓ donutkraam
- ✓ boomhut
- ✓ fietsluchtballon
- ✓ kroon
- ✓ xydelat
- ✓ eelhoorns
- ✓ warerparels
- ✓ circuit + garage
- ✓ Paw Patrol (sky en Everest)
- ✓ Miss Melodydagboek
- ✓ Shimmer & Shine
- ✓ buggy
- ✓ stapelbedje
- ✓ paard Barbie
- ✓ Hachimaes
- ✓ fingerelings
- ✓ ...

Emma

- 7 jaar
- heeft een grote zus
- woont in Sint-Amandsberg (school: Freuletschool)
- papa is striptekenaar en cartoonist, mama is koke en schreef verhalen voor Bumba
- klein concentratieprobleem op school
- lief, slim, blij. "Ik ben blij, soms ben ik verdrietig, soms ben ik boos, soms trek ik mijn lippen uit, zoals nu!"

- 1 "Omdat dat meisjes zijn è"
- 2 "vooral meisjes zijn, maar ik denk ook dat jongens dat doen"
- 3 "die heeft al een zeer een prinsessenjurk dan zeggen dus dat is niet alleen voor meisjes"
- 4 "Jongens?" "Jawel, dat kan wel"
- 5 "Alleen maar twee jongens en alle rest zijn meisjes"
- 6 "Meisjes?" "Jawel, maar dat is zo jongensachtig en dat is super erg"
- 7 "zowel schmirten als make-up"
- 8 "Jongens?" "è doe daar een beetje mee lachen"

Hot Potatoe

- Brandweer → "Ooch dat wil è!!!"
 "Nee, toch niet" "Waarom niet? Waarom eerst wel en dan niet?" - "Dat lijkt mij wel leuk. Maar voor jongens." "Het lijkt er leuk uit, maar?"
 → grut kopieren

tekening - 12 H. kleuren
 - Ze wilde zichzelf wel tekenen maar ik mocht helpen met haar gerin. Zij koos wel de outfit en de kleur.

favoriet speelgoed

- 1 pop Fie "zo leuk omdat zij leeft op Keulu van de Nachtwacht"
- 2 stickers "omdat die altijd heel goed blijven stikken"
 → grootjes, eten, dieren, monsterjes
- 3 kleine popjes (lel outillage's lilles)
 → vampier is haar lievelingspopje

Categorieën

1	M>J	M+J	J>M	2
- lolpopjes	- stickers	- pop Fie	- auro's	- skeletten
1	2	- stickers		6
- haaijes	- prinsessen	- schiedren		- sabottand
- handtas	- jurk	- schmirten		- typor
4	3	- schmirten		- Playmobil
- onderzet	- baggetjes	- trollen		- Porsche
met ijzer/	5	- poppetjes		- draaien
haaijes	6	- zonneem		(M)
8	- Playmobil	- Sylvania		
		- Jambus		
- roze draad		- Zatenhuis		
		- Playmobil		

Extra

- * "Stel dat hier alleen jongens op zouden staan, zou dat dan welk zeggen dat dat eigenlijk speelgoed voor jongens is?"
 "Nee!"
- * "Maakt gestacht personage iets uit?"
 "Nee" → maar ze zou het toch leuker vinden met een meisjes-petje
- * "Het idee dat dat voor jongens zou zijn, zou dat u dan tegenhouden van dat te wagen of niet?" "Ja, een beetje wel."
- * "Zou draad" "wel leuk" → "Maakt de kleur dan een verschil?" "Nee."

Hobby's (vroeger en nu)

terreacademie, (ballieten), (scouts), tumles / trampolines

Leuk / N-leuk

- ✓ Sylvanian families
- ✗ apen
- ✓ konijntjes
- ✓ huisjes
- ✓ piratenboot
- ✓ auto's
- ✓ schattajacht

✗ Waterparels

"ik vind dat niet stom
maar ook niet leuk"

✓ Playmobil

- ✓ meisje met scooter
- ✓ taartjesbakker
- ✓ zandkasteeel
- ✓ landerfee
- ✓ zanger met keyboard
- ✓ puppy's
- ✓ surfer
- ✓ zeemeermin
- ✓ herderin
- ✓ elf
- ✓ modeontwerpster
- ✓ eenhoorn
- ✓ brommer
- ✓ Feein
- ✓ brandweer
- ✓ politie
- ✗ Iwreventieteam
"met pistolen"
"Endie kijkt zo 'grrr'!"
- ✓ ✗ forshe → voor jongens,
maar tof omdat ze
banden die kan
vervangen

Grappig!!!

"Als ik bijvoorbeeld
zeg 'dir vind ik leuk',
want ik vind dat echt
superleuk, en jij ik dardan?"

- ✓ paardenvervoer
- ✓ adventskalender
- ✓ paardenbox
- ✓ herbjes
- ✗ steenbokken
- ✓ vogels
- ✓ dijouren
- ✓ Romeinse arena
- ✓ wintels
- ✓ pizzeria
- ✓ rose draat
- ✓ baby-fein
- ✓ broedery
- ✓ manège
- ✓ eieren
- ✓ fassierster
- ✗ ridder met kanon
- ✗ ruimteShip
- ✗ Ghostbusters
- ✓ bruidspaar
- ✓ cello
- ✓ tennisset

- ✓ snowboarder
- ✓ feris
- ✓ 'haattem je een
draad'
- ✓ zielehuis
- ✓ zeemeerminnen
- ✓ huis (r2)
- ✓ school
- ✓ vakantie huis
- ✓ camping
- ✓ zielehuis
- ✓ fein

Djees

- 5 jaar
- M & P, kleine erker van Hermelien Dinstelbergen

tekening

- 3 kleuren
- met huis erby
- zichzelf groot en centraal

zelfportret

- speelt graag (bruten en broven)
- Taekwondo
- Multibal

- (1) auto's: meisjes? "ja, sommige... sommige niet" "soms voor meisjes en soms voor jongens"
- (2) VB "Hermelien knuffelt soms..."
- (3) vermoeden dat meisjes dit niet leuk vinden "Nee, ik denk het niet."
- (4) idem: "Hmm, denk ik niet."

extra

"Omdat dat meisjes zijn, dat dat voor meisjes is?"
→ "Ja"

gender binding

Disneyprinsessen: mag jongen daar ook mee spelen? (bestempeld als voor meisjes)
→ "Ja, maar dat vind ik niet leuk"

Caregoriën

M	M > J	M + J	J > M	J
poppen (saaai) duplo-Disney		Lego knuffels gasthuis spelletjes autos (1) knuffelen (2) Lego Vliegende huis		"ik weet het niet" brandweer politie dino's Spiderman Superhelden

Leuk / N-Leuk

✓ auto's ✓ Lego brandweer ✓ paarden(stallen) ✓ bordery ✓ dino ✓ Batman ✓ Ninjago ✓ Harry Potter ✓ robot ✓ Spirit ✓ Spiderman ✓ ruimtetuig ✓ Helikopter ✓ vliegtuig ✓ peetje met lip ✓ peetje in orange ✓ peetje met knoofd ✓ robot met bijl ✓ ridder ✓ buswagen ✓ gevangenis ✓ ghostbusters ✓ feest in kristallen paleis ✓ vakantiehuis ✓ school	✓ vliegvelde / vliep kugelen ✓ treinstation ✓ boot ✓ bakker ✗ Belle duplo "dat is een meisje" ✓ minions ✓ Star Wars / ruimte ✗ speelgoed voor peuters ✓ T.rex / dino's ✓ auto's ✗ Disneyprinsessen ✓ Foodtruck ✓ mammatopgraving ✓ tent ✓ kayak ✓ reispand huis ✓ politiewagen ✗ kassierster ✓ tank ✓ interventie team ✓ slijmmonster ✓ paard met vleugels ✓ draaken ✓ feeststal ✗ roze auto ("saaai")

Charlotte

- 4 jaar (2de LJ)
- enig kind, m + p
- Gent

tekening

- 8 2 leure
- heel veel fantasie, volledig verhaald in de tekening

zelfportret

- helpt andere kinderen op school met werkplan, rekenen taal.
- zwemmen (schoolzwemmen en rustzwemmen)
- → zwam onder water zien
- zit niet lekker in haar vel

nachten

- zet ze bij jongens, zij vecht "heel soms" (ze doet zelfverdediging bij pestkop)
- "vecht dingen, dat niet is eigenlijk zo wel, ja, zo wel leut."

favoriet spelgoed

- "strings": reekertjes om vb armband mee te maken
- schaakspel (met papa en 'peutz' spelen)
- monopoly en Covan

extra

- Wacht er is nooit iets dat alleen voor jongens is of alleen voor meisjes.
- → nuanceert!
- reclame met meisjes voor meisjes?
- "Nee". Waarom dat allemaal meisjes? "Omdat ze dat wilden, het was niet bedoeld om allemaal

categorieën

M	M > J	M + J	J > M	J
	strings	gevalschap	verhalen	
	popjes	spelletjes	spotten	
	eupeningfr	schuldorie	vichten	
	ballet	knutselen	costum	
	elfje	schminken	Eriger	
		(dier)	voertuigen	
Poppenhuis	kezen	kerst	interventie	
	rekenen	bal	fean	
	dollyne	pyl en boog	politie	
	paard	rekenen	ghostbusters	
	met	taal	ridder	
	steufls	Spruit	dinos	
		smurgen	drazen	
		maya de by	superhelden	

Leuk / N-leuk

- ✓ vechtdingen
- ✓ playmobiledieren
- ✓ pyl en boog
- ✓ helm met hoortje
- ✓ meisje met pony
- x voetballen met doel
- x interventieteam
- ✓ politie "dat is heel goed voor mij"
- x poppenhuis "ik haat dat"
- ✓ "ridder" "dat is voor mij"
- ✓ ruze met dino's
- ✓ kruiser met herten cape
- ✓ geuler en laso
- ✓ Viking
- ✓ Romein
- x winkelstraat
- x rode auto "leu, ik haat dat"
- ✓ paarden (stripverhaal)
- ✓ insecten
- x borderrijden
- ✓ Inca
- ✓ reemmerinus

gender binding

- Ze doet veel aan gender binding en ze weet ook dat zij dingen leut vindt die andere meisjes niet aan spreken. "Dus eigenlijk vind ik dat dat voor jongens is, maar ik vind dat ook heel leut".
- Bij het blauwe en roze kader in het playmobiledierje, zoekt ze maar het blauwe. Ze vindt ook dat dit gewoon 1 het mag zijn.

Stereotiepen

- Ghostbusters: "de meeste meisjes zouden dat eng vinden."
- "zijn meisjes sneller bang dan jongens?" "Nee, maar zij vinden sommige dingen met leut en gruwelijk..."

Chantie

- 4 jaar (2delT)
- grote zus van George, M x P.
- Sint-Amandsberg

tekening

11 kleuren zelfportret

- "ik speel graag"
- leren
- anderen helpen
- "ik wil gewoon mijzelf zijn."
- gymnastiek
- zwemmen
- tekenles
- Scouts

favoriet speelgoed

- 1) Lievelingsbarbie (Chantie → "omdat die leuke accessoires aanheeft", met camper en kostuum v. Belle en het beest.
- 2) het 'Fantasia' van mus Gerónimo.

gender bending

- * "in een liedje van K3 zeggen ze 'Waarom mag een jongen geen prinsesje zijn?' Dus eigenlijk is er geen speelgoed voor die en voor die, maar meer voor allemaal!"
- * "ik speel bijvoorbeeld ook met auto's terwijl dat niet... Terwijl jongens daar... Het is gewoon dat jongens daar meer met spelen dan meisjes en niet echt voor gewoon jongens."
- * jongen en schmink: "ik zou dat heel raar vinden maar ik heb dat eigenlijk nog niet gezien, dus."
- "het stampt er ook naar af, welke mensen het is."

careponieën

M
Frozen-
parfum

M > J
Barbie
Lewenboek
met papjes
("maar ook
voor jongens")
schmink

M + J
Fantasia
Snuffels
Super Mario
dreamtopia-
prizes

J > M

J

Leuke / N-Leuke

- ✓ Baby born buggy (ze maakt zelf beeljes)
- ✓ robotzachte/hondje
- ✓ pony's
- ✓ kleine peetjes
- ✗ dinospel (al eens pijn aan gedaan)
- ✓ slijm
- ✓ vingeraapje
- ✓ drone
- ✓ sleuvelhangers maken

- ✗ Paw Patrol ("kleuterachtig")
- ✓ Gewone auto's (heeft er facemask)
- ✓ baby met dierenmuts
- ✓ Playmobil
- ✓ Frozen monopoly
- ✓ Schmink
- ✗ Videospel
- ✗ Freedomhearts
- ✓ Etiketje
- ✓ boomhut
- ✓ laboratorium

- ✓ wandelen met hond
- ✗ auto's (Cars)
- ✓ minions
- ✓ ambulance
- ✓ Lego
- ✓ Lego Friends: Stephanie's huis
- ✓ vocal urn dingen bouwen
- ✓ mapellag
- ✓ Super Mario
- ✓ draken
- ✓ dreamtopia prizes
- ✓ ballet ↓
voor iedereen, maar ze denken dat jongens minder graag sterretjes en al die kleuren zien

extra

Alleen jongens → voor jongens?
"ik wil dat dat dan ook bij meisjes kan zijn, maar gewoon de foto dan te met een jongetje."

Titus

- met 5 jaar (2de KE)
- enig kind, m x p
- Dertelbergen

Keyportret

- Auteurs
- Zwemmen (maar is hij niet zo dol op volgens papa)
- volgens mama was hij enkele maanden geleden nog fan van rose. Zijn slaapkamer is nog rose en oranje en dat blijft zo tot Titus her met meer wil.

Gewoonst speelgoed

- 1) puzzel met dino's (Slept met volgens m x p maar Titus mag zinnen wat hij toont). Als je op de bladen ruift, komen er nog dino's tevoorschijn. "Ook komt er iets uit", zegt Titus.
- 2) hij speelt vaak met zeldse dino's en auto's
- 3) Spelletjes en flmpjes op de iPad

genderending

- jongen met popjes? oke?
- schuift hoofd + "popjes zijn saaaaai!"
- rose vond hij vroeger leuk. Maar de rose auto wil hij niet. De rose draad wil hij wel.

Categorieën

M > J

M + J
schuldren
spelletjes
Ghostbusters

J > M
voetbal(1)

J
autos
echte dino's (2)
echte
vulkanen
Schattenjacht
mer echt gez
rechten mer
zussen

M
popjes
boeken
"kand op
elk jaar
smjten"

(1) stond eerst bij (jongens), maar toen ze vrede was hij vond van meisjes die voetballen, paste hij zijn antwoord aan. (voor mij een plezier te doen of niet?)
(2) ik vroeg waar hij "de echte dino's" zou gaan zoeken. "In de hemel" zei hij.

+ fan van
oranje,
"saai"
en "Djoco!"

Leuk / N-leuk

✓ playmobil sea (spel op tablet)	✓ brandweer	✓ helikopter
✓ kebabverkooper (eerst wel, dan niet)	✓ politie	✓ brommer
✓ skateboard	✓ spookjagen	✓ quad
✗ je met een hoorn	✓ ruimte	✓ yskas
✓ vuilniswagen	✓ kopageten	✓ draaien
omdat die april een draad... weg	✓ ridders	✗ kerstjeuk in kristallen
✓ worstelaar	✓ piratenland	✗ kerstmanhuis salen "Neeee"
✓ peetje met helm	✗ kerstmanhuis	↳ maar andere jongens zouden dit wel leuk vinden
✓ waterchalet	↳ maar andere jongens zouden dit wel leuk vinden	✗ vacatie met meisjes "saai!"
✗ school	✗ vacatie met meisjes "saai!"	✓ bordelij
✗ winkelstraat	✓ bordelij	✓ pinguis
"omdat hier ook vaders zijn ..."	✓ redding in bergen	✗ paardenmanège "saai"
✓ rose draad	✗ rose auto	✓ kristallen paleis met yeti
✓ zwaan	"rose is niet mijn bevelingskleur"	✗ prijzen "maar niet die prijzen."
✓ asteroid escape	✓ warenwal	✓ busy bags
✓ jump'in (vos en schijnen)	✗ jeen	
	✓ temple trap	
	✓ pinguins on ice	